DEVGENÇ'ten Günümüze Devrimci Hareket ve KURTULUŞ

KURTULUŞ

ERGİNBAY Yayıncılık

DEVGENÇ'TEN GÜNÜMÜZE DEVRİMCİ HAREKET ve KURTULUŞ

Broşür Dizisi – 3
Aralık 2008

Erginbay Yayıncılık adına
Sahibi ve Yazışleri Müdürü: Hüseyin Bektaş
Adres: Şehit Muhtar Mah. Yoğurtçu Faik Sok. No: 14-12 D: 2
Beyoğlu/İstanbul

Baskı : Yön Matbaa
Adres: Davutpaşa Cad. Güven San.
Sit. B. Blok Kat: 1 No: 366 Topkapı/İST.
Tel : (0212) 544 66 34

- Giriş

Kapitalizmin dünya çapında derin bir krizin içine yuvarlandığı ve yirmi yırdır süren dünya çapındaki burjuva ideolojik hegemonyasının kırılmaya başladığı günlerde Kurtuluş hareketi SDP içersinde gelişen bir krizle tüm yakın tarihi gözden geçiren ve günümüzde yaşanan sapmaya yanıt oluşturmak üzere geniş çaplı bir tartışma kampanyası başlattı. Bir yıldır ağır aksak süren kampanyanın ortaya koyduğu gerçekler de göz önünde tutularak hareket ortak bir değerlendirme yaparak ve Marksizm-Leninizm'e ve tarihsel köklerine bağlı bir yönelimin ana hatlarını ortaya çıkardı.

Dünyanın derin bir krize ilerlediği bir anda **ancak** gerçekleştirilebilen böyle bir değerlendirme ve benimsenen yönelim oldukça geç kalmış bir girişimdir ve Türkiye sosyalist hareketinin içerisinde bulunduğu parçalanmışlığa bir çırpıda yanıt oluşturabilecek durumda değildir. Ülke ve dünya çapında peş peşe alınan yenilgilerin baskısı altındayken neoliberalizmin oluşturduğu ideolojik hegemonyanın devrimci saflarda açtığı tahribatın etkilerinin ortadan kaldırılması kolay görünmemektedir.

Post modern ve post Marksist savlar sosyalistlerin önemli bir kesiminin aklını başından alıp götürürken, bir kesimini de buna reaksiyon olarak dogmatizme sürüklemiş ve hegemonyayı kıracak teorik malzemenin üretilmesinden uzak tutmuştur. Tabi böylesine edilgen bir konumda kalmış olmak kendiliğinden neoliberal saldırıya karşı bir korunma yaratmaz. Tam tersine solunan havaya egemen olan neoliberalizme ait kimi görüşlerin de fark edilmeden yutulmasına neden olur. Bu kendini düşmanın hançerinden korumak isterken elindeki hançeri kendine saplamaya benzer.

SSCB'nin çöküşünün akabinde, benzer bir sistem oluşturan ve SSCB'den beş kat daha fazla bir nüfusa sahip Çin Halk Cumhuriyeti, Vietnam, Kore, Küba gibi ülkelerin varlığına aldırılmaksızın sosyalizmin ve hatta devletin ekonomiye her türlü müdahalesinin artık dünya sahnesini terk ettiği, yıkılanla kalanın temel karakteristiklerinin aynı olduğu gerçeğine aldırmaksızın ilan edildi.

Esasında, Ekim devrimini öngörülen gelişmelerin takip etmeyişiyle savunmaya çekilmek zorunda kalan SSCB'nin, varolma adına sosyalizmin inkarını içinde taşıyan ilişkileri geliştirmesi dünya

sosyalizmine de kendine benzer bir renk verdi. Bolşeviklerin mücadelesinin gerilettiği II. Enternasyonal ekonomizmi yeniden sosyalist hareketin egemen karakteri haline geldi. Sosyalist/sosyal demokrat partilerin büyük ihanetiyle birleşen bu dalga işçi sınıfını kapitalizm karşısında ideolojik olarak son derece zayıflattı ve nihayet SSCB ve Doğu Avrupad'aki diğer "sosyalist" ülkelerin çöküşü sosyalizm olarak benimsenmiş olan ekonomizmi daha fazla burjuva muhtevayla doldurdu.

SSCB'yi takiben kurulan diğer "sosyalist" ülkeler hemen hemen aynı karakteri devraldılar; hatta SSCB bunu bir biçimde onlara da dayattı. Oluşan yeni yapının temel karakteristiği bir azınlık egemenliğinin kurulmasıydı. Tarihsel zorunluluk olarak sunulan bu azınlık egemenliği, kendinden önceki tüm azınlık egemenliklerinin devamını ve kendisini yeniden üretmesini sağlayabilecek anlayış ve kurumlarla donanmak zorunluluk idi. Bu zorunluluk sosyalizm olarak yeniden kurgulandı ve kimi itirazlara karşın tüm işçi hareketine emdirildi. Kendisine "Komünist" adını veren bir azınlığın egemenliğinin yasayla da güvence altına alınmış haline proletaryanın egemenliği, proletaryanın demokrasisi, proletarya diktatörlüğü adı verildi. Komünist manifestonun ilan ettiği proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesi doğrudan anlamını kaybedip bir dolayımla gerçekleştirilmiş oldu. Bu, işçilerin ve köylülerin ekonomik çıkarlarını belli ölçülerde göz önünde tutan, pazarı ortadan kaldırmış, bu anlamda kapitalizme de son vermiş yeni bir sistem olsa da, esasında tam anlamıyla açık bir azınlık diktatörlüğü idi. Bundan sonraki her türlü iktisadi, siyasi, kültürel anlayış da bu temele göre şekillendi. Belli bir parti aracılığıyla gerçekleştirilen bu diktatörlüğün uygulayıcıları değişkenlik gösterse de bir elitin yönetimi, daha da kötüsü açık diktatörlüğü olmaktan daha ileriye gidemedi ve böylece tüm potansiyellerini tüketmeye yöneldi. Sistemin temel mantığını artık Marksizm değil pragmatizm belirlemekteydi. Her bir Marksist önermeye pragmatizme göre yeni bir içerik kazandırıldı. Bunu en açık biçimiyle Deng Siao Ping ***"önemli olan kedinin rengi değil, fare tutmasıdır"*** diyerek Machiavelli'ye atfedilen ünlü ***"kutsal amaç araçları kutsallaştırır"*** faydacılığının Çincesi olarak dillendirdi.

Çin ve Vietnam ise dünya kapitalist sisteminin ihtiyaçlarına uyarlı bir yönelim benimseyerek kapitalizmin ihtiyaç duyduğu ucuz ve denetimli işgücünün en güvenceli kaynağı olarak dünya kapitalist pazarına entegre olup varlıklarını şimdilik devam ettirme olanağını buldular.

İktidara gelmiş komünist partilerinin benimsedikleri bu yönelim iktidar mücadelesi verenleri kendi anlayışının peşine takarak, takamadıklarını düşman ilan ederek paramparça etti. Elitist, faydacı anlayış Marksist sözcüklerle süslenerek Marksizm-Leninizm olarak piyasaya sürüldü ve devralanlarca ülkelerinin koşullarına göre ulusalcı bir bazda yeniden üretildiler. Artık savunulan Marksizmlerde ve onların ürettiği insanlarda insanlığın toptan kurtuluşuna yönelik değerler yaşanan ana ait olmaktan çıkıp uzak gelecekler itildiler. Partiler amaca ulaşabilmek için her türlü aracı kullanmayı mubah sayan bir anlayışla dolup, çok zahmete girmeden düzenden aldıkları yabancılaşmış insanları aynı sistem partileri gibi sistemi yıkmak için değerlendirmeye çalıştılar. Bu yoldan elde edilen başarıların nihayetinde yıkılan bir azınlık sisteminin yerini bir başka azınlık sisteminin almasından öteye gidilemedi ve vaat edilen özgürlük toplumuna doğru hiçbir belirgin adım atılamadı. Sosyalist insan sadece kendine sosyalist diyen ülkelerin vatandaşları idi. Bu insanların rejimin yıkılmasından sonra kapitalist nizam altında yaşamaya hemen hemen hiçbir itirazları olmadı. Çünkü sahip oldukları değerler esasında azınlık egemenliğinin olduğu başka sistemlerinkilerle benzeşikti ve bu anlamda bir yabancılık yaşamak söz konusu değildi.

Kurtuluş bu durumu on yıllar öncesinde görerek bu anlayışı sosyalizmden söküp atmaya, bilimsel sosyalizmin temellerine sadık bir sosyalist teori ve örgütlenmenin yeniden kurulmasına girişti. Bu anlamda sosyalist demokrasi herhangi bir prensip değil ekonomizmi aşan bütünsel bir sosyalizm anlayışına karşılık gelmekteydi. Ancak Kurtuluş dünyada benzerleri olsa da egemen olan anlayışta küçük bir nefes deliği açmaktan öteye gidemedi ve reel sosyalist anlayışın hızla tıkamaya çalıştığı bu delikten gelen havanın yetersizliği içerisinde boğulmak üzere iken son bir gayretle ayağa kalkıp üstlenmiş olduğu tarihsel göreve bir kez daha sarıldı; **işçi sınıfının kovulduğu siyaset sahnesine yeniden müdahalesini sağlamak üzere tüm enerjisini, başka komünistlerle de birleştirmeye hazır olarak, 21. yüzyıl sosyalizminin formülasyonunun geliştirilmesine yönlendirdi.**

Aşağıda okuyacağınız değerlendirme işte bu görevin yerine getirilebilmesi için gerekli bir zemin temizliği için bir başlangıç olarak görülmek durumundadır. Bu zemin temizliğinin sosyalist bir kuruluşa ilerleyebilmesi tüm komünistlerin ortak çabalarının eseri olacağına kuşkumuz yoktur. Bu nedenle bu değerlendirmeyi sadece Kurtuluşçuların değil kendini işçi sınıfı devrimcisi olarak niteleyen tüm komünistlerin eleştiri ve katkılarına sunuyoruz.

Reel politiğe ve Nesne Olmaya Hayır! Kurtuluş Kolektif Bir Öznedir![1]

Yeniden bir durum değerlendirmesi

12 Eylül darbesi Türkiye'ye yeni bir rota verdiği gibi sınıf ilişkilerinin de ciddi değişikliğe uğramasına yol açan sonuçlar getirdi. Dünyadaki yeni işbölümüne yeni bir siyasal yapılanma ile giren TC oligarşisi, bu sistem içindeki yerini alıncaya kadar ciddi bir muhalefet hareketiyle yüz yüze gelmeden 2000'li yıllara ulaştı. Ama bütün bu değişimler Oligarşinin egemenlik ilişkilerini canı istediği gibi sürdürmesinin olanaklarını da adım adım tüketti. Yeni ortaklar çıktı. 30 yıldan fazla zamandır ki, *"islami sermaye"* diye bir şeyler ortalığı gittikçe daha fazla kaplar oldu. Daha da güçlenip, adlarını *Anadolu kaplanları* (herhalde Asya kaplanlarından mülhem) yapıp egemenliklerini daha da yaydılar. Bunların sadece paraları yok aynı zamanda çok da geniş bir kitleleri var. Kırdan şehre göçün hedefi olan büyük şehirler artık bunların egemenlik alanı.

12 Eylül hem toplumsal hem de politik açıdan yeni bir dönemin kapısını zor yoluyla açma girişimi oldu. 12 Eylül darbesi devrimcileri

---

[1] Bu yazı bir tarih anlatımı değildir. Bu nedenle yaşanmış tarihte varolan birçok olayın değerlendirilmesine gidilmemiştir. Solun genel panoramasına Kurtuluş Hareketinin içinde bulunduğu durumu anlatmak için değinilmektedir. Elbette bu Kurtuluş hareketi tarihi de değildir, onun evriminde belirleyici öneme sahip olguların ortaya çıkarılmasına yönelik bir değerlendirmedir. Kurtuluşu Hareketinin bir tarihinin yazılması sosyalist hareketin bütününün tarihinden ayrı ele alınamaz. Ancak tarihi yapmaya devam edenlerin bir de bu tarihi arzularına göre yazmaları bu güne kadar yapılmış en ciddi tarih yazımı hatalarının başında gelir. Bu konuda her genel sekreter değişimiyle birlikte değişim göstermiş olan SBKP tarihi ve tabii ki o tarihten ayrılmayan SSCB tarihi olumsuz olarak en iyi örneği oluşturmaktadır. Esasında aynı yaklaşımla yazılmış bütün tarihler böylesi bir sübjektivizmin kurbanı olmuş ve gerçek tarihçilerin işini zorlaştırmaktan başka bir işe yaramamıştı. Bu tür tarih yazımı sadece tarihçilere çıkardığı zorlukla kalmış olsaydı yine de çok masum kalacaktı ama tüm bir sosyalizm girişiminin çöküşüne de olan katkılarıyla daha büyük bir günahın kendisi olarak görülmek zorundadır. Umarız bu değerlendirmede hem devrimcilere hem de tarihçilere gerçekleri yakalamada karartıcı değil aydınlatıcı olacak bir yol izleyebilmişizdir.
Bu değerlendirmelerin üzerine yapılacak eleştiri ve katkılarla geliştirilmek durumunda olduğunu bilerek, bunun yeni bir başlangıcın malzemesi haline getirilmek üzere tüm sosyalistlerin katkılarda bulunmasını beklemekteyiz.

doğramaya yöneldiğinde oligarşinin faşist eğilimli temsilcisi ve sözcüsü Halit Narin şunu söylemişti:

"Şimdiye kadar işçiler güldüler, biraz da biz gülelim!"

İşçilerin gün görüp güldüklerine tarih pek tanık olmamıştı ama onlar gülmeye sendikalardan ve tarıma yapılan sübvansiyonlardan başladılar. Her türlü siyasal örgütlenmeyi yasaklayıp fiilen bastırdıktan sonra sendikaları da dağıttılar; öncü işçileri fabrikalardan attılar. İşçi ücretleri mutlak anlamda düşürüldü. GSMH içinde %30larda olan ücret payı %17'ye, tarım ürünlerinin fiyatları da yarı yarıya düştü.

Şehirde karakış sürerken, kırda üstüne bir de fırtına geldi ve artık ektiği biçtiği ile yaşayamaz hale gelen köylü şehirlerin yolunu tuttu. Buna bir de iç savaş sürgünü köylüler eklenince, şehirler yeni bir kompozisyon kazanmaya başladılar.

Gelenlerin ana babaları bu güvensiz ortamda kadınlarının başörtülerini sımsıkı korurken zamanla bunu şehre daha uygun olan "türban"a dönüştürdüler. Sanki bildik bir film oynadı. Şehirlerin eski şehirler olmaktan çıkıp muhafazakârlığın kaleleri, yeni burjuvazinin mekânı ve sanki bundan güç alan "Demokrat Partinin" iktidarı bir kez daha kurulmuştu. 50'li yıllarda izlenen bu filmde 27 Mayıs darbesinin cereyan ettiğini ve onu da hem üst sınıflar arasındaki şiddetli bir çatışmanın hem de alt sınıflarla gittikçe keskinleşen bir çatışmanın izlediğini bilmeyen yoktur.

Darbe ve çatışmalar kısmına kadar şimdiye değin oynayan film tıpatıp aynı. Aslında darbelerin modern sonrası bir karakter kazanması gibi, sınıf çatışmaların mahiyetinde de değişiklikler oldu. Çağın ilişki ve çelişkilerinin, sınıfların değişimine paralel olarak çatışmaların da mahiyetlerinde değişiklikler oldu. Ancak bütün bu değişimler klasik olmuş sınıf çatışmalarının bu döneme özgü bir biçimde ortaya çıkmayacağı anlamına gelmiyor. SSCB'nin çökmesini ardından, modern sonrasında kapitalizmin eskinin tekrarlanmasına imkan vermeyecek ölçüde bir değişime uğradığı, sınıfları ve aralarındaki çelişkileri değiştirdiği, hatta kapitalizmin ebedi sistem haline gelerek tarihin sonunu getirdiği, savaşların bittiği, demokrasinin emperyalizm tarafından "geri ülkelere" dayatıldığı bir evreye girdiğimiz iddialarının arkasından giden ham hayalciler oldukça bir yaygınlaştı, bunlara inanmak istemeyenleri çekingen konuma sürükleyebilecek bir ağırlık kazanabildiler. Emperyalist kapitalist sistemin ideologlarının yaydıkları ve hâkimiyet kazanmış görünen bu iddiaların tümü hayat tarafından birer birer çürütüldüler. Tek kutupluluk iddiasının anlamsızlığı kısa zamanda ortaya çıktı. Tarihin sonunu geldiğine işçi

sınıfı Latin Amerika'da altığı adımlarla görebilenler için net yanıtlar verdi: ne tarihin sonu gelmişti, ne de sınıf çatışması bitip onun yerini bir zaman sürecek olan medeniyetler çatışması almıştı: Sınıf çatışması bütün şiddetiyle sürmekte ve şiddetlenmekteydi.

Barış iddiası ABD emperyalizmini çıkardığı savaşlarla daha ağızdan çıkarken çürümüş oldu. İnsan haklarının, ülkeleri parçalama üzerine, onların iç işlerine müdahalenin bir aracı olarak kullanıldığı daha Yugoslavya parçalanırken ayan beyan ortaya çıkmıştı; Irak'a *"demokrasi götüren" "demokratik sömürgecilik"* koşullarında Yugoslavya olayının tesadüfî değil hep rastlanacak emperyalist bir oyun olduğu daha berrak bir biçimde görüldü. ABD emperyalizminin milli meseleleri soğuk savaş döneminde oluşmuş temel kuralları yıkarak halkları köleleştirmek için bir oyun olarak kullanmasını daha sosyalistler o zaman görmüş ve ezilen halkları uyarmışlardı. Yugoslavya, Afganistan, Irak, Sudan, Batı Afrika ve Kafkaslar tam bir yangın yerine döndürüldü. Ezilen halkların öfkesi gün be gün büyüdü ve emperyalistlerin üzerine yakıcı bir ateş gibi püskürmeye başladı. Dünyanın her tarafı yeni mücadelelerin ortaya çıkacağının haberlerini vermeye başladı.

***

Türkiye çalkalanıyor. Hükümet Anayasa Mahkemesinin tepesine astığı demoklesin kılıcı altında Genel Kurmayın kapısının önüne kadar gelip dayanmış, ama bir türlü oradan içeri giremeyen "ergenekon" davasını sürdürüyor; tarihte Karabekir, Muğlalı, Erdelhun gibi tutuklanmış çok yıldızlı subaylara yenileri ekleniyor; "Dağlarda yatmış" orgeneraller, astları Genel Kurmay Başkanlığı ve Kuvvet komutanlıkları yaparken, cezaevlerinde ABD emperyalizminin kaderlerini tayin etmesini bekliyorlar.

Reform iddialarıyla geniş bir destek toplamış olan AKP, AB'den görüşmelere başlamak üzere tarih almaya yetecek kadar reform yaptıktan sonra yeniden ***"Kürt sorunu değil terör sorunu"*** olduğunu tespit etti. Kürt özgürlük hareketinin tasfiyesi için ABD ile bölgedeki taşeronluk görevleri karşılığı yeniden bir anlaşmaya varıp, bir kez daha çuval operasyonu benzeri sonuçlar doğuran, boşa böbürlenmelerden öteye gitmeyen, ancak sivillere zarar veren sınır ötesi operasyonlar sürdürüldü. Hükümet, bir yandan ABD adına Suriye-İsrail, İsrail-Filistin arabuluculuğu ve bir müdahale zeminin kolaylaştırmak amacıyla İran'a karşı sürdürülen diplomatik düzeydeki girişimlerin maslahatgüzarlığına soyunarak ev sahipliğini yapmak,

Afganistan'a savaşçı birlikler göndermek, önemli bir enerji bölgesi ve enerji hatlarının geçiş alanı olan Kafkaslarda ABD taşeronluğu yapmak, ABD adına Gürcistan ordusunu eğitmek, silah sağlamak gibi işleri yürütürken, diğer yandan ABD'ye verdiği sözlere karşın, Kürt meselesindeki uzlaşmazlık sonucu bunları yerine getirmemiş olanların da cezalandırılması amacına yönelik olarak sürdürülen ve bunların ordudaki etkinliklerinin kırılması amacını da taşıyan Ergenekon operasyonunu, demokrasi savunuculuğu gibi sunmaktadır. Kimi sol ve liberal kesimler de bu yalana katılmakta ve meselenin gerçek yüzünü, ABD emperyalizmin bir "balans ayarı" yaptığı gerçeğini ortaya koyanları, Ergenekon davasının oligarşinin bir barsak temizleme operasyonu olduğunu, bizzat ABD'nin kendi işine yaramayan elemanlarını temizlediğini, diğer işbirlikçilerine ibreti müessire yarattığını söyleyenleri, Ergenekon savunucusu olarak suçlamaktadırlar.

Yine ABD emperyalizminin, son derece özel operasyonlarla seçilmesini ve Başbakan olmasını sağladığı Erdoğan'ın verdiği sözleri yerine getirmeyişine karşı sözünde durması için tepesine astığı bir "Demokles kılıcı" olmaktan öte bir anlamı olmayan Anayasa Mahkemesi kararı, hükümetin kılını bile kıpırdatmasına neden olmamıştır. Demokrasiyle en ufak bir alakası olan, bu davanın açılmasıyla birlikte demokrasinin mekanizmalarına sarılarak ya yeniden seçimlere gider ya da yeni bir anayasa ile 12 Eylül'ün izleri tümüyle silinerek, demokrasinin önüne cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte dikilmiş olan engellerin hepsi temizlenir, böylesine geniş çaplı bir demokrasi hareketi için de halktan ve ilerici güçlerden başka hiçbir yerden medet beklenmezdi. Ama temsil ettiği sermaye kesimi adına hükümet olmaya devam etmek için, hemen her şeyi yapmaya razı olan Başbakan Erdoğan'ın demokrasi diye bir sorunu, ancak kendisinin engellenmesi söz konusu olduğunda ortaya çıkıyor. Bundan öteye her zaman demokrasi düşmanlarıyla uzlaşma içinde olduğunu göstermek için Kürtlere, işçi sınıfına, ilericilere, devrimcilere en azgın saldırıları sürdürüyor.

ABD emperyalizminin gerek TSK cenahına ve gerekse AKP'ye verdiği balans ayarının bugünlere rastlaması ve ikisinin üst üste binmesinin hikmeti İran'a yönelik saldırı hesaplarıyla bağlantılı görünürken Kafkaslar sorunuyla aciliyet kazandığı ortaya çıkmıştır. Rusya'yı Yeltzin yönetimi altında bir çevre ülkesine dönüştürmeyi hesaplarken, ABD'nin Afganistan ve Irak bataklığına saplanması Putin'e **tek kutuplu dünyanın sonunun geldiğini ilan etme imkânını verdi.**

Dengelerin böylesine yerinden oynamış olduğu bir dönem, özünde sınıf mücadelesinin gelişmesi için de en uygun koşulları içinde taşır. Ne var ki, muhalefet hareketinin durumu bu gelişmeye katkılı olacak durumda değil. Muhalefet on yıllardır nerede tıkanıklık yaşadığını bir türlü bulamıyor. Kendisini tekrarlayarak patinaj yapan bir araba gibi yerinde sayıyor. Çünkü ödememiş olduğu hesaplar hareket etmesinin önündeki engel olarak dikiliyor. Kapitalizme karşı muhalefet hareketinin zirvesini iktidar olmak suretiyle oluşturmuş olan Ekim Devrimini, onun vaad ettiği dünya izlemedi. Bütün yapı sanki kapitalizmi haklı çıkarmak istercesine yıkılıp gitti. Sosyalist hareketimiz hala bunun muhasebesini çıkarabilmiş değil. 25 yıldır süren iç savaş karşısında tutarlı bir tavır geliştirilememiş ve bu tutarsızlığın muhasebesi çıkarılabilmiş değil; yeniden yapılanıyoruz diyerek insanların umutları maceradan maceraya sürüklenerek tüketilmiş; bunun da muhasebesi çıkarılmış değil. Çıkarmamakta da ısrarlı görünüyor.

Bütün bu hesapsızlıklar içerisindeyken, yeniden yığınların karşısına çıkıp destek istemek, oligarşiye karşı mücadelede sanki yeni bir şey varmış gibi davranmak, yığınları aldatmaktan başka bir şey değildi. Kurtuluş hareketi de bu gelişim içerisinde, kimi yeniliklerin üreticisi olsa da, tarihinde gösterdiği ataklığa uygun bir tutumu geliştirememiş, bu çarpık durumun bir parçası olduğunu kendi önerdiği projelerin yıkıcısı olmak suretiyle göstermiştir. Mimarlarından olduğu ÖDP projesinin daha içindeyken kendisi bölünmüş ve her kesimin kendi günahları kendine ait olmak üzere bu projenin batağa saplanmasının müsebbibi olmaktan kendisini alıkoyamamıştır. Bunun hesabını vereceğini ve yanlışlıkları aşacağını iddia ederek giriştiği SDP projesiyle daha da kötü bir durumun ortaya çıkmasına neden olmuş, bu kez de kendi prensiplerini her anlamda ihlal ettiğini, on yıllardır savunduğu cins ayırımcılığına karşı mücadele anlayışına rağmen etkili unsurlarından birinin işlediği cinsel taciz suçunu örtbas etmeye kalkışıp, altından çıkamayarak bölünmek suretiyle kanıtlamıştır.

Bu durum olduğu gibi bırakıldığı, bir sorun yokmuş gibi doğrusal olarak devam edildiği takdirde hem sosyalist hareket için hem de Kurtuluş hareketi için tam anlamıyla bir bitiş anlamına gelecekti. Bitişe doğru ilerlemekte olanlar bu doğrultuda epey bir yol aldılar ve Kurtuluşla olan ideolojik ve politik bağlarını kimi ortak kavramların ötesinde tükettiler ve kendilerini yıkılan sosyalizm anlayışının son temsilcilerinin arkasına dizip, pragmatizmin gösterdiği "pratik" yoldan ilerlemeye devam ediyorlar.

Cinsel taciz vakasının bir uyarıcı olarak ortaya çıkmasıyla birlikte, durumun ciddi bir biçimde değişikliğe uğratılması gerektiğini savunan kesim karşısında, ideolojik ve politik olarak acziyet içerisine düşen reel politika takipçisi kesim, işi şiddet uygulamaya vardırdıktan sonra, bundan sakınmak için iktidarı kendilerine bırakma tavizine rağmen, yaptıkları kongrede hiçbir sorun yokmuş gibi ***"tacizci önderinin"*** mesajını ayakta alkışlamış ve onu kongre kararıyla aklayan bir karar alma noktasına gelerek kurtuluşçuların aynı zemin üzerinde kalmasına izin vermeyecek bir durum yaratmıştır. Bu durumun kendisi bile, buraya nasıl gelinmiş olduğunun dakik bir değerlendirmesini gerektirirken, zaten 15 yıldır yaşanan ve sonu sürekli başarısızlık olan maceranın da bir muhasebenin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Biz kurtuluşçular, cinsel taciz vakası ortaya çıkıp, bunun belli bir kesim tarafından normal yollardan halli engellenip bir krize dönüştürülmesinden beri, durumun yeniden bir değerlendirmeye tabi tutulmasını savunmaktayız. Hatta ortada henüz cinsel taciz krizi yok iken yapılan konferansta alınan kararda, durumum yeniden değerlendirilmesinin gerekliliği ve bunun öğelerinin neler olduğu ortaya konulmuştur. Her şeyden önce hareketin bir nesne konumuna sürüklendiği tespit edilmiştir:

> ***"Politika güçle yapılır, ittifak ilişkileri de "güçler dengesi"ne dayanır. Bir ittifak ilişkisi içerisinde ya bağımsız örgütsel gücünüzle "denge unsuru" olarak "kalıcı özne" olursunuz, ya da o ilişkinin "nesnesi" olmanın ötesine geçemezsiniz."***

Bu tespit esasında Kurtuluş'un bitme noktasına getirilmiş olduğunun tespitidir. Özne olduğunu söyleyen, hem de solun içinde özgün bir özne olma özelliğine sahip olduğunu söyleyen Kurtuluş, burada girdiği ilişkiler içinde nesneye dönüştüğünü kabul etmektedir. Kulağa hoş gelen enternasyonalizm nutukları arkasında ancak belli kişilerin konumlarını güvence altına alan, tarihen artık batmış olan reelpolitiki mezarından çıkararak Kurtuluş'un politik hattı haline getirme girişimine karşı, tümden bir bitişe gitmeye izin vermemek ve büyük ölçüde esiri olunmuş olan bu durumdan çıkmak için yapılması gereken de açıklıkla tespit edilmiştir:

> ***"Kürt özgürlük hareketinin bugün geldiği noktada ihtiyaç duyduğu Batıda oluşacak güçlü bir sosyalist harekettir. İki halkın mücadele birliğinin sağlanmasının***

biricik yolu budur. Bu görev yerine gelmediği müddetçe ne Kürt özgürlük hareketinin daha ileri adımlar atması ne de Türkiye genelinde demokrasi mücadelesinin geliştirilip sosyalizme ilerlenmesi olanaklı olabilir. SDP kendisini özne durumuna getirecek güç olamadan iki halkın mücadelesinin köprüsü olmak gibi hayali bir görev tutumundan sıyrılmalı ve işaret edilen göreve aday olduğunu eylemiyle ilan etmelidir."

Kurtuluşçuların oybirliği ile tespit ettikleri durum, nesne olmaktan çıkmanın yolunun "hayali görevlerden vazgeçip", "***Batıda oluşacak güçlü bir sosyalist hareket"*** sayesinde ***"Kürt özgürlük hareketinin ileri adımlar atması ve demokrasi mücadelesinin geliştirilip sosyalizme ilerlenmesini olanaklı "*** kılabilmektir. Biz bunun birlikte ve bütün muhalefet hareketini kapsayarak yapılmasını önerdik; nasıl ortak konferansta bu kararı oybirliği ile alabilmiş isek, söz konusu rota düzeltmesini de birlikte gerçekleştirememek için hiçbir neden yoktu. Ama reel sosyalizm işte burada yok oluşunu gördüğü için elinde tuttuğu tahlisiye sandalını kurtarmak adına geminin dibini delip batırmaya karar verdi ve çözümü çok basit olan cinsel taciz olayını büyütüp bir bölünmenin nedeni kıldı.

Bu noktadan sonra biz, Kurtuluş'un yapmasını ortak konferansımızda kararlaştırmış olduğumuz işleri yapmaya devam ettik. Bu görev tamamlanmış bir görev değildir. Bu görevin tamamlanması bütün bir geçmişin doğru değerlendirilmesi, bundan gerekli derslerin çıkarılması ve bu dersler ışığında herkesin kendi üzerine düşen özeleştiriyi içtenlikle yapmasıyla mümkün olacaktır. Burada ortaya konulan çerçeve bir değerlendirme olmaktan öteye çıkarılan dersler karşısında kolektif bir özeleştiri özelliğini de taşır. Böyle olması her şeyin burada tamamlanmış olduğu anlamına gelmez. Bu çalışma bugüne kadar yapılan değerlendirme ve eleştirilerin genel bir çerçevesini çizmek, ilerlenecek rotaya işaret etmek, tarihsel hattımızla uyum doğrultusuna girmek amacına yöneliktir. Bu çalışmanın başarısı ancak ve ancak kolektifin tümümün buna yapacağı katkılar ve bundan sonra üretilecek olanlarla güvence altına alınabilecektir.

Nesne olmaya isyan!
Kriz yeninin doğum sancısıdır

Sosyalist hareket son 15 yıldaki tüm atılımlarında tıkandı kaldı. Tıkanma hem benimsenen doğrultuda ilerleyememek hem de bu durumu görüp değiştirememek anlamlarına geliyor. Böyle tıkanmalar aynı zamanda çürümenin ve yok olmanın da nedenini oluşturabilir. Elbette bahsettiğimiz sınıf mücadelesinin yok olması değil belli örgütlerin yok olmasıdır. Zaten doğuşunun üzerinden bu kadar zaman geçmiş olan "düzene alternatif", "düzen dışı" yapıların o düzenin yapısal olarak dışına çıkamadan, örneğin bir kurtarılmış bölgede kendisini yeniden üretemeden yaşıyor olması, söz konusu yapının içinde yaşadığı sistemle sembiyotik bir ilişkiyi de geliştirmiş olduğu anlamana da gelebilir.

Solun muhtelif sektörleri benzer özellikler arz ediyor. Bir zaman ayrı kulvarlarda bir faaliyet sürdürülüyor sonra birbirine yaklaşıyor, hatta bir yolunu bulup eylem birliği ve ardından siyasal birlik gerçekleştiriyor, sonra da birlik parçalanıyor, hatta bizim örneğimizde görüldüğü gibi örgüt de parçalanıyor. Böylece, her ne kadar, bu sayıya denk düşecek çoklukta sınıf olmasa da, sayımızı kırktan aşağıya getirmek ancak kısa dönemler için mümkün olabiliyor.

Nispeten monolitik olan yapıların daha dayanıklı çıktıklarını görüyoruz. Zira onlar parçalanacak kadar çelişki biriktirmemenin yolunu zaten yapıyı monolitik tutmakta bulmuşlar. Her fark edilen farklılık bir biçimde bünye tarafından "hallediliyor!". Böyle yapıların tüm yaşamları "sapmalardan" arınmakla geçtiği için bölünmeleri bir anlık değil bütün bir sürece tekabül eder. Dolayısıyla da merkez içerisinde bir darbe gerçekleşmediği müddetçe bir parçalanmanın olması hemen hemen imkânsız oluyor. Bunun bir arada durmak ve düşmana karşı güçlü olmak için bir yol olduğu savunulabilirse de sosyalizmle bağlantısını kurabilmek olanaklı olmaz. O zaman da tabi, hangi düşmana karşı kimlerin birliği olduğu kendiliğinden sorgulanır hale gelir. Bu yapıların karakteristik özelliğini, sürekli içerde ve dışarıda her an acil tehlike olarak varolan düşmanlara karşı tetikte olmak oluşturur. Dolayısıyla yapının temel hattının, yani merkezinin belirlediklerinin, dışında burada bırakalım bir çiçeğin açmasını herhangi bir otun bile bitmesi olanaklı değildir. Bitmesine izin verilen

sadece ve sadece sapından tutmaya izin verecek kadar büyümesi beklenenlerdir. Onlar da daha sonra bitebilecek otlara gerekli dersi vermesi için büyük törenlerle, kök sökme ayinleriyle yaşamdan uzaklaştırılırlar. Bu yapıları en mistik tekkelerden zaman zaman ayırabilmek bile olanaklı olmaz. Mistik tekkeler gibi son derece kapalı olduklarından bünyelerinde nelerin cereyan ettiğini olduğu gibi görebilmek olanaklı değildir. Ancak dışarıya vuran gölgeleri üzerine yorumlar yapılarak ne oldukları değerlendirilebilir. Ya da büyük bir felakete uğrama sonucu merkeze bağlayan iplerin kopması sonucu Pandoran'ın kutusunun açılmasıyla felaketin büyüklüğünün farkına varılabilir.

Solun kimi birlik önerilerine karşın bugünkü durumu esasında artık kendisine de anlamlı gelmeyecek bir noktaya ulaşmış bulunmaktadır. Son ortak girişim çabalarının üzerinden neredeyse yedi yıl geçti. Bu zaman, her kesimin kendi iddialarını hayata geçirmek için yeteri kadar uzun bir zamana tekabül eder. Bu zaman, projenin gerçekleşmesine yetmez denilebilecek olsa bile en azından kimi olumlu işaretlerinin alınabileceği bir zamanı oluşturur. Böyle bir işarete de tanık olmak mümkün olmamıştır. Dünyada herhalde elli yıl "mayalandıktan" sonra hayata geçmiş hiçbir politik proje yoktur. Zira hayat hiçbir zaman bu kadar dayanaklı siyasal yapılar üretmemiştir. Elli yılda cereyan eden değişiklikler söz konusu örgütü de zorunlu olarak ilk projesinden çok farklı noktalara savrulmaya zorlar. Bütün çok uzun ömürlü örgütlerin tarihlerine baktığımızda kalkış noktalarıyla bulundukları yerin pek de fazla alakasının kalmamış olduğunu görürüz. Hatta bu savrulma öylesine akıl almaz boyutlarda olur ki, örgütün sürekliliğini savunmak için hiçbir özeleştiriye gerek görmeksizin, örneğin gerillacılıktan parlamentarizme transfer olunup her daim doğrunun temsil edildiği iddia edilebilir. Böyle durumlarda artık ortada mantık adına dayanılabilecek sağlam hiçbir şey kalmaz. Her duruma uygun bir iddia ile çok standartlılık ve pragmatizm temel bakış açısını oluşturur.

Bu kurguya teslim olmuş olanların birazcık olsun kendilerine dışarıdan bakıp objektif olarak durumlarının neye tekabül ettiğini görebilmeleri de benimsedikleri bakış açısı dolaysıyla olanaklı olamaz. Hâlbuki Marksizm, eleştiriyi sonuçlarından korkmadan sonuna kadar ilerletmeyi prensip olarak benimsemiş bir düşünüş sistemi olmak dolaysıyla herhangi bir nedenle istemediği duruma sürüklenmiş olsa da, eleştiriyi kendisine karşı da uygulayarak, özeleştiriyi ilerlemenin zorunlu gereği olarak görüp durumunu değiştirme şansını yine elinde bulundurur. Ancak rekabet dünyasına boylu boyunca uzanmış olanların eleştiriyi başkalarına fırlatılacak ok,

özeleştiriyi de hançeri kendi kalbine saplamak olarak görmekten kurtulmaları mümkün değildir. Onun için de en iyi durumda ***"kol kırılır yen içinde kalır"*** prensibini uygularlar. Bu yapıların sosyalizm adına yenilenme şansları tümüyle tükenmiştir, zira böyle bir yenilenme tam anlamıyla bir ***ölüm taklası (salto mortale)*** atmak anlamına gelir. Bunu yapabilecek esnekliği çoktan kaybetmiş, taşlaşmışlardır; yapacakları her sert hareket bellerinin kırılmasına neden olur; bunun bilinciyle statükonun korunması onlar için her şeydir. Devrimcilik, dönüşüm ise en tehlikeli olandır.

Sosyalist hareketimizin bütününde bu hastalıkların tümünü birden bol miktarda izleme şansına sahibiz. Ancak bu hastalıklar olsa da herkesin de tümden aklını kaybetmiş olduğunu düşünmemek gerekir. Her ne kadar kimi yapılar taşlaşmış ve hiçbir umut ışığı taşımıyor olsa da edinilen deneyimlerin, yaşanan felaketlerin, karşılıklı etkileşimlerin birçok insan, çevre, grup ve örgüt üzerinde kimi olumlu etkileri de olmuş ve bu etkiler sonucu bu yapıların zaman zaman bulundukları durumun değiştirilmesine ilişkin açılımlar sunduklarına da tanık olmaktayız. Bu nedenle saydığımız olumsuzlukları görmek, esasında olumlulukları daha berrak bir biçimde yakalayabilmemize olanak sağladığı ölçüde işe yarar değerlendirmeler olarak görülebilirler.

2000'li yılların hemen başında dünya kapitalist sisteminin içine sürüklendiği kriz dönemi daha önce şans olarak görülen dönemlerden önemli bir faklılık taşır. Neo-liberalizmin başarılarının devam ettiği, sosyalizmi mağlup ilan ettiği, sosyalizme olan güvenin ortadan kalktığı, kitle hareketinin tümüyle geriye itildiği şartlarda gerçekleştirilmeye çalışılan projelerin sahip olmadığı bir avantaj bu dönemde önümüze dikilmişti. 2001 yılı dünya çapında kapitalizmin bir krizine tekabül etmekte ve TC de bundan nasibini almaktaydı. Oligarşinin ideolojik hegemonyası kopma noktasına doğru sürüklenmekteydi. Oligarşinin geleneksel partileri toplumu devlete bağlayan iletişim kayışları olma özelliklerini büyük ölçüde kaybetmişlerdi. Sosyalist hareket bu durumu değerlendirip bir alternatif yaratmayı başaramazken sermayenin yeni gelişen kanadı, Anadolu Kaplanları, **Milli Görüşü** biraz revize ederek, oligarşi için daha benimsenebilir bir seçenek haline gelip, emperyalizmin önüne koyduğu görevler listesini yerine getireceğine de söz vererek, hükümet katına tek başına yükselmeyi başardı. Elbette bu hareketin sosyalistleri bütünüyle tecrit ederek yerini alması olanaklı değildi. Birkaç on yıldır kırdan şehre sürülen kitlelere sunduğu gerici ideoloji etrafında, özellikle yoksullar arasında, örgütlenme şansını bulmuş bu yapıyı sarsmak kolay değildi. Ancak bu kitlelerin en ileriye açık

kesimlerinin de bunlarla birlikte sürüklenmesinin önüne geçmek, işçi sınıfı içerisinde buna öngelen bir çalışmanın yapılmış olması ile mümkün olabilirdi. Ne var ki, "sosyalizmin" yıkılışının yarattığı sınıftan umut kesme sonucu, post modernizmin Marksizm kılığında zuhurundan başka bir şey olmayan, "toplumsal dinamikler" temelli siyaset anlayışı ile yeniden şekillenen popülizme yönelme öylesine güçlü idi ki, bu, **ihtilalci bir işçi sınıfı hareketi yaratma amacını en belirleyici özelliği olarak benimsemiş** olan Kurtuluş'u da içine çekip sınıfın örgütlenmesi için özel bir çaba göstermekten uzak tutabilmişti.

Şimdi yeniden dünya çapında gelişen bir krizle yüz yüzeyiz. ABD, dünyanın dört bir yanında sürdürdüğü saldırganlığının yanıtlarını topluca almaya başladı. Güney Amerika toplu olarak isyanda. Afganistan ve Irak eldeki bir kor gibi tutanın elini yakıyor. ABD, maşa bulup tutturamıyor. Merkezi Asya'da zaten maşası olmayan ABD, Ortadoğu'da TC maşasını da istediği gibi kullanamıyor.

Bölgenin yeniden şekillenmesi projesi olarak düşünülmüş olan ***Genişletilmiş Ortadoğu Projesi (BOP)*** gösterilen direnişler sonucu şimdilik rafa kaldırıldı. Ona sıranın gelebilmesi için, İran'ın fethedilmesi ve Irak direnişinin durdurulması gerekiyor. Ama bu doğrultuda umut veren bir adımın olmaması bir yana, buna bir de ABD'nin bir diğer enerji bölgesi olan Kafkaslarda yaptığı yanlış hesabın geri tepmesi eklendi. Rusya'yı Doğu Avrupa'da kuşatıp tecrit eden ABD, kuşatmasını Kafkaslarda, TC'yi de taşeron olarak kullanıp genişletmek isterken kazdığı kuyuya düşmüş oldu. Azdırdığı Şoven milliyetçi ve uluslar arası borsa spekülatörü **Soros**'un adamı Gürcistan Devlet Başkanı **Saakaşvili**'nin, azınlıkları yok etme politikasının parçası olarak Güney Osetya'ya saldırması, Rusya'ya Kafkaslarda hegemonya kazanmak üzere karşı manevra geliştirmek ve ABD'yi püskürtmek için gerekli bahaneyi yarattı.

ABD'nin yüz yüze geldiği bu başarısızlıklara bir de ekonomisinde yüz yüze bulunduğu stagflasyon (durgunlukla enflasyonun birleştiği durum) eşlik etmektedir. Krizler birbirini izliyor. Önce ipotek krizi patladı. Şimdi onu tahvil piyasası krizi izliyor. Mali sistem temellerinden sarsılıyor. ABD'nin krizinin kısa sürede Avrupa'yı saracağı tespiti yaygın bir biçimde yapılıyor. Esasında bunlar tesadüfî olarak ortaya çıkan durumlar değil. Nasıl ki ikinci paylaşım savaşı sonrası refah devleti politikaları bir yerde tıkanma durumuna gelip, Neo-liberalizm bir çözüm olarak öne gelmiş idiyse günümüzde de neoliberalizm potansiyellerini tüketip dünyayı genel bir krize doğru sürüklüyor. Zorunlu olarak yeni çıkış yolları aranmak durumunda. Her kriz dönemi aynı zamanda devrimci durumların da ortaya çıktığı

dönemlerdir. Değerlendirme kabiliyetine sahip olanlar için durum iyi demektir.

Son 15 yıl sürekli yeni projelerin hayata geçirildiği ve hiç birinin de başarılı olamadığı yıllar oldu. Sosyalist hareket tam bir tıkanma yaşarken özgürlük hareketi de 90'lı yılların başlarında ulaştığı durumun ötesine geçebilme olanaklarını yaratamadı. Bu yıllar kurtuluş hareketi açısından da tarihinin en talihsiz yıllarını oluşturdu. 1991'de belirlenen rotanın daha sonra pragmatik bir biçimde değişikliklere uğratılıp bir siyasal hat oluşturulması, Kurtuluşa prensipli zeminini kaybettirdi. Ortak dili bulabilmek artık imkânsız hale geldi. Pragmatizm ve çok standartlılık Kurtuluşu da vurdu. Faydayı öne alarak yapılan hesaplarla içine girilen projelerde uğranılan başarısızlıklar, geriye dönüp ona kendi iç krizleri olarak yansıdı. Krizlerin temellerine inilip bilinçli bir biçimde ele alınamaması, sorununun kişilerin ya da grupların aldığı tutumların ifadesi olarak görülmesi ve bunun yarattığı rekabet ortamı, tüm bünyeyi zehirledi ve son 10 yıl böylesine zehirlenmiş bir organizma olarak yaşandı.

2002 yılında çok uygun bir konjonktürü yakalayarak attığımız adımların tümünün daha baştan akamete uğratılması, uygunsuz dış koşullarla da bir araya gelince, bünyedeki zehirden kurtulmak olanaksız hale geldi ve bir beş yıl daha zehirli vücutla yaşayıp, böyle bir bünyede ortaya çıkabilecek yaralardan biri olarak önderlikten birisinin cinsel taciz yarasını açması ve önemli bir kesimin de yarayı kangrene çevirmek için ne gerekiyorsa onu yaptıkları bir durumla, tesadüfi olmayan bir biçimde yüz yüze geldik.

Kimi **şerler** kendi içlerinde bir **hayrı** da taşırlar. Bu şer de bize durumumuzun nasıl vahim olduğunu göstermek, üzerinden atlanılıp geçilemeyecek bir durumun olduğunu açığa çıkarmak suretiyle hayıra dönüşme imkânına sahiptir. Kurtuluşun ilk bölünmesinin ardından birçok insan bu bölünmenin yanlış olduğunu söylemiş ve yeniden bir araya gelip, bu bölünmeye yol açmış olan hastalıklarımızın tedavi yollarının aranmasını önermiştir. Ne var ki, o doğrultuda adımlar attığımızı sansak da bunu gerçekleştiremedik; bunu yapmadan, pragmatizmi rehber edinip ilerlemeye kalkıştığımız için de on yılların üstünden aşıp gelen yoldaşlık ilişkilerinin bile parçalandığına tanık olduk ve bir kez daha ***kedinin fare tutması kadar renginin de önemli olduğunu*** gördük!

Şimdi en gerilere dönüp, bütün bir tarihimizi göz önünde tutarak, yapamadıklarımızı bu kez yapma imkânına da kavuşmuş bulunuyoruz. Elbette bir çırpıda on beş yıldan fazla süren bir dönemin damgasını üzerinde taşıyan yapılanmanın bir mucizeyle yenilenmesi ve

önümüzde dağ gibi yığılı duran görevlerin üstesinden gelmesi olanaklı olamayacaktır. Ama hiçbir şeye sıfırdan başlamıyoruz. Arkada bıraktığımız tarih, yaşadığımız deneyimlerden çıkardığımız dersler ve bir yıldır sürdürdüğümüz çabalar yapılanmamıza çok şey katmıştır.

Kurtuluş, birçok durumda yüz yüze geldiği krizleri hareketin sıçrama vesilesi olarak değerlendirmeyi hep bilmiştir. Milli meselede böyle olmuştur. Örgüt meselesinde böyle olmuştur. İşçi sınıfı meselesinde böyle olmuştur. Demokrasi sorununda böyle olmuştur. Krizler her zaman yeninin doğuş sancıları olarak kabul edilmiş ve eski durumun aşılmasının aracı kılınmaya çalışılmış ve bu bakış açısıyladır ki kurtuluş Türkiye sosyalist hareketi içerisinde diğer hareketlerden farklı bir konum kazanmayı başarmıştır. Şimdi yüz yüze geldiğimiz krizi de yeninin doğuş sancıları, Türkiye sosyalist hareketinin birkaç on yıldır süren tıkanıklığının aşılmasının bir vesilesi olarak görüp değerlendirmek durumundayız. Tarihimiz bize bu görevi yerine getirmek için çok miktarda malzeme sunmaktadır. Sorunumuz bu malzemeyi kullanılır bir biçimde önümüze sermek ve yeni bir sentezin oluşumun malzemesi kılmaktır.

Nasıl bir dünyada yaşıyoruz

Nüfusunun %70'inin şehirlerde yaşadığı, kısa zaman önce tarımın yıkılması ile kırsal nüfusun şehirlere sürülüp muhafazakar bir hayatın yaratıldığı, eş gelişmişlikte olduğu ülkelere göre tutucu, gerici, militarist bir atmosferin egemen olduğu bir ülkede yaşamaktayız.

Emperyalist bunalımın 3. evresinde diğer iki dönemde olduğu gibi bütün benzer koşulların yaşanmasına rağmen bir 3. paylaşım savaşı çıkmadı. Bunun yerine emperyalistler arası paylaşım daha ziyade uzlaşmalar içerisinde ve çevre ülkelerin sırtına bindirilerek cereyan etti. Bu durumu belirleyen beş ana faktör bulunmaktadır. Her birinin oynadığı rol konjonktüre göre değişse de hiç biri diğerinden önemsiz değildir.

a- 2. Paylaşım savaşının ardından dünya tam anlamıyla iki kutuplu bir yapı kazandı. Biri ABD hegemonyası altındaki kapitalist dünya ve diğeri de SSCB hegemonyası altındaki "sosyalist" dünya idi.

1917 Ekim devrimi dünya burjuvazisinin yüreğine korku salmış olsa da bir biçimde yıkılabileceğine olan inanç henüz kaybedilmemişti. Dünyanın en geri ülkelerinden birinde kurulmuş olan bir işçi devletinin dünyanın geri kalanına karşı direnemeyeceği inancı kuvvetliydi. Nitekim dönemin en büyük emperyalist gücü İngiltere, gelişen Almanya'nın azgınlıklarına biraz da umutla yaklaşıyordu. İngiltere'ye göre İki belayı birbirine vuruşturup ikisinden birden kurtulmak mümkün olabilirdi. Ama hayat öyle gelişmedi. Yıkılan kendileri oldu ve bu kez dünyanın çok daha büyük bölümleri, üçte biri "sosyalist" dünyaya dahil oldu ve artık geri dönüş de yok gibi görünmeye başladı.

Zaten Kapitalist blok içerisindeki yıkım öylesine büyüktü ki, hiçbirinin çıkıp da ABD hegemonyasına çok uzun yıllar alternatif olabilmesi olanaklı değildi. Hele "sosyalist" dünya ile olan gerilim, sosyalizmin tehdidi her çelişkinin dikkatle ele alınmasını, imkânı varsa uzlaşmanın öncelikle aranmasını, olmadığı durumda da taviz politikasını benimsemeyi dikte etmekteydi. ABD 2. paylaşım savaşının ardından bilinçli bir biçimde soğuk savaşı hayata geçirmiş ve böylece bir taşla iki kuş birden vurmuştu. Gerilimi artırıp her an bir savaş, daha sonraları da dünya için tam bir yıkım olabilecek olan

nükleer bir savaş çıkacakmış gibi bir durum yaratarak bir yandan sosyalizmi mümkün olduğunca olduğu ülkelere hapsetmek ve anti-faşist savaşta kazanılan prestiji düşürmek mümkün olmuştu, diğer yandan da bu gerilim altında kapitalist ülkeleri kendisine karşı gelemeyecek bir duruma sokmuştu. Çünkü sosyalist ülkelerle ancak ABD başa çıkabilirdi. ABD'nin korumasının olmadığı durumda komünizm canavarı onları da yutabilirdi!

b- Kapitalist dünya üzerindeki ABD hegemonyasının gücü

Kapitalist metropollerin 2. paylaşım savaşında uğradıkları yıkım öylesine büyüktü ki, ne ekonomik ne de askeri anlamda ABD'ye rakip olabilmeleri imkânı kalmamıştı. Sanayileriyle birlikte orduları da yıkıma uğrarken, ABD savaştan en ufak bir zarar görmek şöyle dursun tam istihdamı gerçekleştirmiş, yıkılan ülkelerin pazarlarını istila edecek bir sermaye merkezileşmesi ve yoğunlaşması sağlamıştı. Böyle bir istilanın ardından yıkılan ülkelerin yeniden ayaklarının üzerine dikilmesi uzun bir zaman alacağı gibi, ayağa kalkarken de ABD sermayesine tutunarak kalktıkları için ona karşı rekabetleri en zayıf düzeyde kalacaktı. Dolayısıyla rekabet düzeyinin zayıflığı, çelişkilerin daha önceki dönemlerde olduğu gibi pazarların paylaşılmasını savaşa vardırması söz konusu değildi.

c- ABD hegemonyası altında dünya kapitalist pazarının birleşmesi ve buna müdahalede bulunan kurumların ortaya çıkması:

Bretton Woods anlaşması, OECD, IMF, WB, WTO gibi kurumlar 2. paylaşım savaşı öncesinde yoktu. Cemiyeti Akvam bile bugünkü BM düzeyinde olamıyordu.

ABD oluşturduğu askeri ve iktisadi hakimiyeti kendi haline bırakmayıp hakimiyetinin sürekliliğini sağlayacak, gelişen çelişkileri yönetecek dünya çapındaki kurumların da oluşmasını ihmal etmedi. İlk olarak dünya ticaretinin ipini sürekli elinde tutmaya yarayacak olan dünya parasını yarattı: Bretton Woods anlaşmasıyla Doları dünya ticaretinin temel birimi haline getirdi. Daha sonra da dünya ticaretini ve giderek üretimini denetlemeye yarayacak olan OECD, IMF, WB, WTO gibi kurumlar oluşturuldu. Hemen hemen tüm dünya bu kurumların denetim alanına girdiler.

Bütün bu oluşumlar ABD'nin rekabet edilemeyecek bir askeri gücü de elde tutması sayesinde kimi zaman kurumların normal mantığı içinde kimi zaman da zorla dayatarak çelişkilerin uzlaşır hale getirilmesi sağlandı.

Bütün bunların varlığı, çelişkilerin emperyalistler arası bir savaşın çıkmayacağı bir düzeye çekilmesi, çelişkilerin olmadığı anlamına gelmemekteydi. Hatta birçok durumda üçüncü ülkeler üzerinden dolaylı bir savaş bile sürdürüldü.

Kapitalizmin bu yeniden ayaklarının üstüne gelme dönemi 30 yıl kadar sürdü ve 70'li yılların ilk yarısında eski dengeli durum yerini pazarların yeniden paylaşımı için canhıraş bir mücadeleye bıraktı. ABD elindeki avantajları kullanarak ilk petrol krizini yarattı. Petrol fiyatı varil başına 4 Dolardan birden 13 dolara fırladı. Kar oranları şiddetli bir düşme eğilimi içerisine girdi. Buna karşılık sermaye dünya çapında etkili olabilmek için füzyonlara gidip emek yoğun üretimlerini, emek sömürüsünü de emperyalist sömürü alanına katmak üzere, çevre ülkelerine taşımaya başladı. Bu döneme kadar ithal ikameci politikalarla kapitalizmi geliştiren bağımlı ülkeler birden büyük çaplı sermaye çekmeye başladılar. Elbette sermayenin emek sömürüsünü cazip bulması için emek gücünün ciddi biçimde ucuz olması gerekiyordu. Önce ücret mücadelesinin olmadığı serbest bölgeler icat edildi. Ama bu kapitalizm için yeterli değildi. Onlar bütün dünyayı istiyorlardı. Uluslara arası finans kurumları çevre ülkelerin iç hayatlarına girerek onların tarımının yıkılmasını, köylü nüfusun ucuz işgücü olarak şehirlere yığılmasını ve yabancı sermayenin gelmesi için gerekli koşulların yaratılmasını sağladılar.

d- 70'li yıllar önce monetarizm diye adlandırılan ve dünyanın dört bir yanının daha derinlemesine talanının adı olan neo-liberal politikalarla sürdü. Sermayenin dünya çapındaki hareketi muazzam bir serbestlik kazanırken, tüm çevre pazarları da en derinlemesine işgal edilip sömürünün alanı haline getirildiler. Sovyetlerin de çöküşüyle birlikte tek bir dünya pazarı ince sinir ağlarıyla birbirine bağlanmış bir duruma geldi. Artık kapitalist üretimin dünya çapında bir özellik kazandığı bu dönem bu bütünleşmenin özet ifadesi olan globalizm diye nitelenmeye başlandı. Dönemi en temelde karakterize eden 2. paylaşım savaşı ardından kurulan ABD hegemonyası idi. Yeniden paylaşım bu hegemonya altında 2000'li yıllara kadar devam etti.

e- ABD emperyalizm globalizm döneminde hegemonyasının sonucu olarak kurduğu para sistemi sayesinde tasarrufta bulunmadan istediği kadar tüketim gerçekleştiren bir ülke haline geldi. Ama bu durum aynı zamanda sistemin tümünde krize sürüklenmesinin temellerini yarattı. Ortalama olarak her beş yılda bir yaşanan

resesyonlardan biri 2008'in sonunda konut alanında patlayan mali bir krizle de birleşti. Bu döneme kadar pazarın sihirli elinin her şeyi çözeceğine inanan ve sosyalizm üzerinde bir ideolojik hegemonya kuran burjuvazi ilk kez bu krizin altından çıkamayacağını anlayarak ideolojik hegemonyasından vazgeçip aldatıcı bir biçimde sosyalizmle eşitlemiş olduğu devletin müdahale tedbirlerine başvurdu ve böylece neoliberal dönemin de sona ermiş olduğunu ilan etti. Kısa vadede kendisini kurtaran burjuvazi proletaryanın yeniden bir ideolojik hegemonya oluşturması için de zemini temizlemiş oldu.

Türkiye sosyalist hareketi, 25 yıldır süren bir sömürge savaşının varlığına rağmen ayaklarının üstüne dikilip, tarihinin şanlı sayfalarını oluşturan 1960-70'li yıllara dönemedi.

Kimilerine göre dünyanın içine girdiği yeni dönem, kapitalizmin kazandığı özellikler, işçi sınıfının yeni durumu artık bir daha öyle yılların geri gelmesine olanak tanımayacaktır. Zaten birçokları için de bu yıllar geri gelmesi istenen yıllar da değildir. Bu yıllar burjuvazinin proletaryanın mücadelesini boşa çıkarmak için gençliği değişik biçimlerde kullandığı, komplolar kurarak silaha sarılmaya zorlayıp başarılı olduğu yıllardır.

Biz devrimciler için ise geride bıraktığımız o on yıllar zaaflarından, yenilgilerinden dersler çıkarıp burjuvazinin burçlarına proletaryanın zafer sancağını dikmek için prova yaptığımız yıllardır. Nasıl Bedreddinler, Baba İshaklar, verdikleri savaşı sonuna kadar götürememiş yenilmişler, buna mukabil ezilenlerin her zaman zora boyun eğmeyeceğini, tersine kendi taleplerini zorla dayatabileceklerini göstermiş ve ezilenlere ait kültürün ve bilincin gelişmesini, bilenmesini sağlamışlar ve günümüze uzanan mesajlarını iletip bugünkü mücadelemizin bir bileşeni olmuşlarsa, Paris Komününden başlayıp ekim devrimiyle taçlanıp, Avrupa'yı, Asya'yı, Afrika'yı, Amerika'yı saran proleter ve ulusal kurtuluşçu isyanlar hep yenilgiyi tatmış olsalar da bugün verdiğimiz mücadelenin bileşeni olmakta, proletaryanın geri döndürülemez zaferinin haberciliğini yapmaktadırlar.

Kurtuluş nasıl şekillendi ve karakteristik özellikleri nelerdi?

Bugün yüz yüze olduğumuz durumu kavramanın imkânları, hareket doğrultumuzu tarihsel süreç içerisinde görmekte yatar. Bu tarihsel sürecin benimsemeye devam ettiğimiz belli karakteristikleri vardır ki, bizler hala kendimizi bu süreçle bağlantılı görüp, sadece bir adlandırma olarak değil bir aidiyet ifadesi olarak da kendimize Kurtuluşçu demekteyiz. Eğer benimsediğimiz böyle karakteristikler olmasaydı yine kendimizi herhangi bir adla adlandıracağımız bir gerçekliktir. Bu adlandırma herhangi bir ad gibi Kurtuluş da olabilirdi. Bazıları için bu herhangi bir adlandırmadır, ama Kurtuluş olarak tercihte bulunulması da bu adın taşıdığı olumlu çağrışımlardan yararlanmaktır. Bizler için ise bu olumlu çağrışımlar herhangi bir şey değil, Kurtuluşun tarihsel süreç içerisinde şekillendirmiş olduğu ve bugün 21. yüzyıla ait olacağını söylediğimiz sosyalizm anlayışıdır. Kurtuluş olarak nitelenmeyi böyle algıladığımız içindir ki, süreç içerisinde oluşturulan bu çizginin karakteristik özelliklerinin neler olduğunu ve hangi koşullar içinde ortaya çıkmış olduğunu öncelikle göz önüne sermek gerekir.

Bunu bir tarihsel değerlendirme olarak da yapmak elbete ki mümkündü, ama bugünkü gibi bir önem taşıması söz konusu olmazdı. Bunun, örneğin, TKP'nin tarihini incelemek kadar bir anlamı olurdu. Ama bugün hem kurtuluşun tarihsel hattının 21. yüzyıl sosyalizmine uzandığı iddiasında bulunmamız hem de Kurtuluş diye birden fazla yapılanmanın bulunması (bunların Kurtuluşun gelişim süreci içerisinde yıkılan sosyalizm anlayışına ait bularak geride bıraktığı, aştığı ilkellikleri derleyerek oluşturulmuş geriye dönük hareketler olduğunu belirtmekte yarar vardır.) tarihsel hatta bağlı olarak neye Kurtuluş denilmesi gerektiği konusunu bizler için aktüel kılmaktadır.

Kurtuluş, bilindiği üzere, 1960'lı yılların ilhilalci geleneğinin geliştirilmesi üzerine oluşturulmuş bir harekettir. Ortaya çıktığı dönemde kendisine solun Marksist-Leninist bir hat üzerinde yeniden yapılandırılmasını görev olarak koymuş, tüm tarihsel birikimi inkâr etmeden, dönemin devrimci hareketlerinin yarattığı mirası sahiplenerek ve özellikle de içerisinden geldiği TİİKP hareketinin ihtilalci mirasını eleştirel bir perspektifle benimsemiş, TC tarihini o

zamana kadar olandan farklı değerlendirerek, ihtilalci bir işçi hareketinin yaratılması, bu hareketin anti-faşist mücadeleye önderlik ederken, kadın özgürlüğü mücadelesi gibi[2] sömürge Kürdistan'ın özgürlüğüne kavuşması mücadelesine önderlik etmeyi de öngören bir rota izlemeye çalışmıştır.

Bütün bunların gerçek anlamının kavranması, bunların hangi tarihsel koşullar içerisinde ortaya çıktığının kavranmasıyla mümkündür. Hiçbir politik önermeyi tarihsel koşullarından bağımsız olarak doğru değerlendirebilmek olanaklı değildir. Aynı politikalar değişik tarihsel koşullarda tamamen zıt doğrultulara hizmet edebilirler. Dolayısıyla Kurtuluş'un izlediği tarihsel rotayı da ancak içinden geçtiği tarihle birlikte değerlendirebilmek olanaklıdır.

Kurtuluş'un siyaset sahnesinde ihtilalci bir işçi hareketi olarak yer almaya çalıştığı dönemde yaptığı en önemli işlerden birisi, içerisinde hareket edeceği ortamın değerlendirilmesi olmuştur. Bu değerlendirmedir ki, bütün takip eden politik belirlemeleri de tayin etmiştir. Bu değerlendirmenin temel özellikleri şunlardan oluşur:

a- Esas karakteri itibariyle emperyalizme bağımlı çarpık kapitalist bir ülke olan Türkiye'de devrime her anlamda öncülük edebilecek olan bir işçi sınıfı mevcuttur ve bu öncülüğünün kanıtlarını 60'lı yıllar boyunca fiilen ortaya koymuştur. Dolayısıyla komünistlerin temel görevi **ihtilalci bir işçi hareketinin** yaratılmasıdır. Esasında Komünist Manifestodan beri amentü gibi tekrarlanan bu gerçekliğin söz konusu tarihte öne çıkarılmasının neden bu kadar önemli olduğunu kavramak için dönemin siyasi hareketler yapısına yakından bakmakta yarar vardır. İhtilalciler arasında hala Çin devrimi benzer bir devrim tasarımının egemen olduğu koşullarda, sınıfın ihtilalci hareketinin yaratılması girişimi devrim anlayışında bir devrime tekabül eder.

b- Çarpık kapitalist Türkiye'nin Kurucusu Kemalistler, fiili işgale karşı mücadele etmiş, siyasal iktidarın feodallerden Burjuvalara geçmesini sağlamış olsalar da bu eylemi **demokratik bir devrimin topluma kazandırabileceği tüm kazanımları ortadan kaldırarak**

---

[2] Politik arenaya siyasal bir hareket olarak ilk çıkışımızda kadın özgürlüğü mücadelesi perspektifimizde bu günkü önemine ve kavramsallaştırma boyutuna sahip değildi. Erkek egemen anlayış örgüt içerisinde de toplumsal eşitsizlik temeline dayalı bir biçimde varlığını devam ettirmekte ve "sosyalistlerin örgüt içinde eşit oldukları" yanlış varsayımına dayanarak kendisini yeniden üretme imkânına sahipti. Daha sonraki yıllarda sistematik olarak geliştirilen ve anlayışımız içinde ayırt edici bir yeri olan yaklaşım haline geldi.

gerçekleştirmiş, daha savaşın içerisinde emperyalistlerle aynı dünyada yer alabilmek için işbirlikçi ilişkiler oluşturmuş ve kurdukları iktidar TC tarihinin esas olarak kendisine karşı mücadele edilmesi gereken gericilik eksenini oluşturmuştur. Kemalistler, hangi niteleme altına sokulursa sokulsun, işçi sınıfının müttefiki değil düşman cephesini oluşturmuşlardır. Her ne kadar sosyalist atalarımız bu gerçeği, daha en başında Mustafa Suphilerin katledilmesi gerçeğine rağmen, kavrayamamışlarsa da, Kemalizm, bu düşmanlığını daha sonraki yıllarda işçi sınıfına karşı geliştirdiği yasaklar ve komünist partisine gösterdiği düşmanca tavrıyla apaçık ortaya koymuştur. Buna rağmen TKP tarihi, kısmen kendisinin demokrasiden uzak, elitist anlayışı dolaysıyla, kısmen de SBKP'nin Kemalistler karşısındaki tutumlarının etkisiyle Kemalizm'in bu düşman tavrına karşı onu feodalizme karşı müttefiki olan bir güç olarak görmekten kendini alamamıştır. Bu bakış açısıyla da Kürtlerin isyanlarını feodalitenin isyanları olarak karşısına almış ve kendisini de gericiliğe mahkum etmiştir. Kemalizm konusunda ayrı bir hat geliştirmemiş olmasına karşın, Hikmet Kıvılcımlı'nın 30'lu yıllardaki meseleyi tanıyan görüşünü ayırt etmek tarihsel hakkaniyetliliğin gereğidir. Ancak bu mirastan ihtilalci sosyalistlerin yararlanabilmesi olanaklı olmamıştır. Bu "bilgi"nin ancak, Kurtuluş hareketi Kürdistan'ın sömürge olduğunu tespit edip, ayrı devlet kurma hakkının inkar edilemeyeceğini **TBMM duvarlarına afiş olarak astıktan sonra** devrimcilerin malumat sahasına inmiş olması, sosyalistler için bu tarihsel mirastan yoksunluk, ancak bir kayıp olarak nitelenebilir.

c- TC, kuruluşuyla birlikte içine girdiği gericilik hattı içerisinde imparatorluktan miras olarak devraldığı sömürge Kürdistan'ın statüsünü korumak üzere varını yoğunu seferber etmiş, kıt kaynaklarını Kürt halkına boyun eğdirmek için harcamış, Kürdistan'ı bir baştan bir başa kana bularken, Türk halkını da bu zulüm dalgasının esiri kılmıştır. 1920'de ilk kuruluşunda özerk idarelerden söz eden, örgütlenme özgürlüğünü tanıyan, işçi sınıfına pek de düşmanlık emareleri göstermeyen Türkiye Meclisi, yunanlılara karşı savaşı kazanıp, ingiliz ve fransızlarla da bir mutabakata vardıktan sonra, burjuvazinin zayıf toplumsal temeli dolaysıyla,1923'te İtalya'da iktidara gelip Avrupa'da daha sonra yaygınlık kazanacak olan faşist şekillenmelere benzer bir yapılanma olan Kemalist parti **Cumhuriyet Halk Fırkası** aracılığıyla, Kürdistan'da sürdürülen isyanı bastırma, cezalandırma hareketleri ve kendi dışındaki tüm örgütlenme eksenlerini yok etmek suretiyle daha da koyu bir diktatörlük

oluşturmuştur. Çerkez Ethem kuvvetlerine karşı yapılan saldırı, esasında daha savaşın içindeyken ne türden bir açık diktatörlük kurmak amacının güdüldüğününün açık ifadesiydi. İstiklal Mahkemeleri denilen cellatlık kurumu, Kürt halkına çektirdiklerinin bir benzerini Türk ve diğer milliyetlerden halklara da çektirmiştir.

Hikmet Kıvılcımlının veciz ifadesiyle ***"doğuyu elde tutmanın astarı yüzünden pahalıya gelmiştir."*** Kürdistan'ı sömürge statüsü içerisinde tutabilmek için kıt kaynaklar heba edilirken, çağdaş dünya da gelişen açık diktatörlüklerle paralel bir hatta girmiş, ***"garp medeniyetine yönelme"*** hedefi garbın en gerici kesimine yönelmeye dönüşmüş ve TC, modernleşme adına dünyanın en gerici devletlerinden biri haline gelmiştir.

Kurtuluş hareketi, Kemalizmin Türkiye halklarına dayattığı bu sömürgeci geleneği cüretle reddetmiş ve kaderini Kürtlerle birleştirerek anti-şovenist ve anti sömürgeci mücadelenin sürdürücüsü olmuştur.

Sosyalist hareketin tarihi zaaflarının bir ürünü olarak sosyalistler açısından kadın, çevre, insan ilişkileri gibi alanlara ilişkin talepler esas olarak devrim sonrasının bir meselesi olarak kabullenilmekte ve gündeme getirilmesi ***"proletarya mücadelesinin bölünmesi"*** olarak nitelenmekte idi. Bu anlayışın sosyalizmin yıkılmasına varacak kadar derin bir zaaf olduğu ancak bürokratik "sosyalizmin" yıkılışından sonra kısmen anlaşılabildi. Sol bu ertelemeci mantığında o kadar katıydı ki, sanki bütün proletarya mücadelesi birleşik sürmekte imiş gibi, kadınlardan, çevrecilerden ve tabi ezilen ulus ve milliyetlerden yükselen, "hemen şimdi!" sloganını proletaryanın saflarının bölünmesi olarak adlandırmada ittifak içerisinde olabiliyordu. Kürtlerin, Kürdistan'ın bağımsızlığını esas alan Kürdistan'lı örgütler kurmalarına Kurtuluş dışında bütün örgütler, sırf ayrı örgüt oldukları için, **"Kürt milliyetçisi"** etiketini yapıştırmıştı. Bu boğucu ortamda Kurtuluş, o zamana kadar demokratlığın kriteri olarak kitle örgütlerinde benimsenen, anti-faşist ve anti-emperyalist ilkeye **anti şovenist mücadele ilkesini** ekleyip, bunu Kürdistan'da anti-sömürgeci mücadele ilkesine genişlettiğinde onun da Kürt milliyetçisi olduğunu ilan etmekten imtina etmediler. Kurtuluş, bu dönemde anti-şovenist ilkenin kabul edilmediği hiçbir ittifaka girmedi; her yerde elbirliği ile tecrit edilmeye çalışıldıysa da sosyal şoven barikat tüm kitle örgütlerinde birer birer kırıldı ve anti-şovenist ilke nihayet demokratlığın kriterlerinden biri olarak benimsendi. Her şeyi TC sınırları içerisinde görmeye alışmış olan solun hem sekter, monolitik sosyalizm anlayışı hem de Türk milliyetçiliğinden etkilenmesinin

boyutu öylesine yüksekti ki, anti-şovenist ilkenin kabul edilmemesi için sözel ve pratik alanda kuvvetli bir direniş ortaya konuluyordu. Kemalizm'in temsil ettiği milliyetçilik anti-emperyalist, ezilen uluslara ışık, çağdaş olarak benimsendiği için tole re edilebilir, ilerici mahiyeti olan, esasında ezile uluslara ait bir milliyetçilik olarak kabul ediliyordu. Anti-şovenist ilkenin artık kabul görmüş olmasına karşın hala Kürt örgütlenmelerini sırf ayrı örgüt oldukları için milliyetçi olarak nitelemekte ve milliyetçiliğin her türlüsüne karşıyız denilerek, Kemalizme gösterilen tolerans gerçek ezilen ulus milliyetçiliğine gösterilmemekteydi. Üstelik bu kez karşılarında Kemalizme benzer bir milliyetçilik de bulunmamakta, tersine kendini sosyalist olarak niteleyen bir hareket bulunmaktaydı.

Anti şovenizm meselesi sadece Kürt meselesi ya da diğer milliyetler meselesi olarak kalmaz. Bu aynı zamanda son derece ciddi bir demokrasi meselesi de oluşturmak dolaysıyla sosyalizmin dünya çapındaki yıkılışa gidişinin ana eksenini oluşturan zaafının da dışa vurumudur. Mücadele sürecinde zorunluluklar nedeniyle ertelenen her şey daha sonra da başka zorunluluklar nedeniyle ertelenebilmekte ve sosyalizmin olmazsa olmaz bileşenlerinin kendisinden koparılıp alınmasına ve nihayetinde sosyalizme ait özelliklerin terk edilip egemen sınıflara ait özelliklerin benimsendiği, proletaryanın yönetilen sınıf durumuna indirgendiği tuhaf bir "sosyalizm" anlayışına ulaşılmaktadır. Artık bunun proletarya sosyalizmi olmadığını söylüyoruz. Bu "sosyalizm" türü enternasyonalizmi SSCB'nin o anki çıkarlarının savunulmasıyla özdeşleştiren ve SSCB ve SBKP'nin hegemonyasını enternasyonalizm olarak dayatan ve bunun sonucu olarak da dünya sosyalist hareketini bölmeye varan bir anlayıştır. Dolaysıyla proletaryanın gerçekten egemen sınıf durumuna yükseldiği bir sosyalizm anlayışı için anti-şovenist mücadele enternasyonalizmin vazgeçilemez bir parçasını oluşturur. Anti-şovenist mücadeleyi benimsemeden gerçek bir sosyalist düşünüş ve ilişkiler sistemine ulaşabilmek olanaklı değildir.

d- İhtilalci sınıf hareketi yaratma girişimini, anti-faşist mücadeleyle birleştirmiştir. 60'lı yıllar sosyalist hareketimiz açısından anti-emperyalizmle belirlenmişse 70'li yılların ikinci yarısı da anti-faşist mücadele ile belirlenmiştir. Nasıl ki, anti-emperyalist mücadele dönemi yer yer sınıf hareketiyle milliyetçi hareketin birbirine karışma noktaları yaratmışsa, anti-faşist mücadele de sosyalizmle demokratlığın birbirine karıştığı alanlar yaratmıştır.

e- Örgütlenme alanında dönemin Stalinist geleneğine rağmen adım adım, daha sonra sosyalist demokrasi olarak formüle edilen bir sosyalizm anlayışına temellik edecek adımlar atmıştır. Dev genç'in eşitlikçi geleneğinden ilham almış olan hareket ortaya çıkarken, önderliği, bireysel liderliğe değil kollektiviteye ait bir görev ve fonksiyon olarak tanımlamış ve ilişkilerin gelişme doğrultusunu bunun üzerinde şekillendirmiştir. Kürdistan sorunu ve giderek diğer milletler meselesinde benimsenen demokratik anlayış o alanla sınırlı kalamazdı. Demokratlığın prensipleri üzerine sosyal şovenlerle çarpışırken, örgütsel ilişkilere ait son derece değişik detaylar hareketin önüne gelmekteydi ve bunlara ilişkin yanıtlar geleneksel bürokratik örgüt anlayışı içerisinde verilemiyordu. Ayrılma hakkının demokratik bir hak olarak benimsenmesi, Kürdistan'ın bir sömürge olduğunun kabullenilmesi her türlü örgütlenmeye ait monolitik ve mutlaklaştırıcı anlayışların da sorgulanmasını gerekli kılıyordu. Önce Kürdistan'da ki örgütlenmenin kendi özgünlüklerine yanıt verebilecek bir özerkliğe sahip olması -seksiyon- fikri kabul gördü. O kadarla da kalmadı, Kürdistan devriminin öne geçmesi durumunda bu yapının hiçbir zorlukla karşılaşmadan ayrı bir parti haline gelmesinin koşullarını yaratmak bir anlayış olarak benimsenirken, örgüt yapısının tekdüze, altın üste mutlak anlamda bağlı olduğu bir yapı değil, özerklikleri her düzeyde içerebilen bir yapı olması gerektiğinin bilinci gelişti. Bu nokta, sonradan ulaşılan sosyalist demokrasi çerçevesini bugünkü gibi ortaya koymasa da, artık geleneksel sosyalizmin batışını da kurgulamış olan monolitik anlayışın aşılması demekti. Denebilir ki, Kürdistan sorununun doğru kavranışı sosyalizmin de doğru kavranışının kapılarını açmıştır.

Kürdistan sorunundaki bu doğru yaklaşım sosyalizm anlayışını değişikliğe zorlarken, kadın alanında da etkisini göstermekte gecikmedi. İlk kez ayrı bir kadın örgütlenmesi fikri ortaya çıktı. Ne var ki, henüz sosyalizm kavrayışının sosyalist demokrasi formülasyonuna kavuşmamış olması, geleneksel sosyalizm anlayışından ağır denilebilecek izler taşıyor olması, bu kadın örgütlenmesinin yapısal olarak bağımsız bir örgüt haline gelmesine olanak sağlamadı.

Cumhuriyet:
Mevzubahis olan vatansa gerisi teferruattır

1908 ihtilalinin mirası 1923 cumhuriyetini yarattı. Eğer paylaşım savaşı olmasa ve Osmanlı toprakları işgal edilmemiş olsa idi muhtemelen Türkiye bugünkü sınırlarına yakın bir alanda meşruti bir krallık olarak yaşayacaktı; ama bugünkünden daha az demokratik olmayacaktı, eğer bugünkünün demokrasiyle bir alakası varsa! Osmanlının da ortağı olduğu paylaşım savaşının yarattığı yıkımlar olmasa idi belki de Osmanlı toprakları üzerinde Ermenilerin, Süryani-Asurilerin, Rumların tam anlamıyla yok edilmelerinin yarattığı travma ve Kürtlerin bütün bir Cumhuriyet dönemi boyunca bastırılmalarının ürettiği toplumsal nevroz olmayacak ve sınıfsal olmayan iç gerginlikleri daha düşük, hezeyanlar içinde yaşamayan bir topluma sahip olacaktık. Elbette öyle cereyan etmeyen tarihin hesaplanması imkânı da yoktur. Binlerce faktörün bambaşka işlemesi sonucu, tarihin bize bilmediğimiz neler hediye edeceğini kestirmek de olanaklı değildir.

Savaş, Osmanlı kalıntısı egemen sınıflarda öylesine bir travmaya yol açtı ki, artık her adımın hesaplanması, eldekinin korunup korunamayacağının öncelikle güvence altına alınmasına dayanmaktaydı. İmparatorluk mirasçısı olmanın travmasıydı bu. Savaştaki yenilgi öylesine ağırdı ki, koca imparatorluğun hemen hemen işgal edilmeyen yeri kalmamıştı. Kalanların da işgal edilmesi zor görünmüyordu.

Bu travmayı en ağır yaşayan ve bunun oluşmasında birinci derecede sorumlu olan ***seyfiyye,*** yeni devletin kuruluşuna giriştiğinde her şeyden önce eldekinin nasıl korunacağını, potansiyel tehlikelerin neler olduğunu ve en ufak riskin hesaplanarak en baştan ortadan kaldırılması gerektiği bilincini en küçük detayına kadar hesapladı, geliştirdi ve bunu benimseyen bir nesil yetiştirmek için her şeyi yaptı. Mevzubahis olan vatansa gerisi teferruattı!

Cumhuriyetin her şeyi tersine çeviren konumu olmasa idi, meşrutiyet altında en azından gerçek demokrasi savunucularının kat be kat güçlü olabileceğini söylemek mümkündür. Zira cumhuriyetin kuruluşu tam bir diktatörlüğe tekabül etmiş ve iktidarın feodalitenin elinden burjuvazinin eline geçişi demokrasinin gelişmesine katkıda

bulunmadığı gibi demokrasinin yanlış ellerde, yani eski feodal sınıfların elinde, bir muhalefet aracına dönüşmesine ve bütün içeriğini kaybetmesine neden olmuştur.

Çağa uygun gelen bir iktidar (burjuva iktidarı) ortaya çıkmış olmasına karşın, toplumsal yapının feodaliteye dayanıyor olması burjuvalara cumhuriyet kılığına sokulmuş bir diktatörlük kurmaktan başka şans bırakmadı. İktidarın tümüne sahip çıkabilmenin başka yolu yoktu. Artık bu ters duruş, TC'de demokrasiyi içeriğiyle alakası olmayan bir biçime soktuğu gibi tüm kültürel hayatın da bu çarpıklığa göre şekillenmesine yol açtı.

2. Paylaşım savaşı sonrası her mahalleden bir milyoner

Cumhuriyet diktatörlüğü bu halde ilerlerken dünya ikinci kez bir altüst oluş yaşadı. Bu kez TC paylaşıma girmeye cesaret edemedi. ***"Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak"*** riskinin yarattığı ihtiyatlılık bilinciyle donanmış olan Cumhuriyet kurucuları, savaşın sonucunu kestiremedikleri için gönüllerinin yakın durduğu Hitler faşizminin yanında yer almaya cesaret edemediler. Başarısını kolladılar, ama güvenli noktaya bir türlü gelemediler. İngiltere TC'yi sıkıştırıp Almanya'ya karşı savaşa sokmaya çalıştıysa da Milli Şef İsmet Paşa bundan titizlikle kaçtı. Savaşın Almanya-İtalya-Japonya ittifakının yenilgisiyle sonuçlanması, kazanan tarafta "demokratik" ve sosyalist ülkelerin bulunması, faşizme ve totaliterliğe karşı güçlü bir dalga yarattı. SSCB, anti-faşist savaşta gösterdiği çabalar dolayısıyla bu anti totaliter atmosferden kendisini kurtaracak görünürken, ABD başlattığı soğuk savaşla bunu engelledi. Buna rağmen anti-emperyalist, anti sömürgeci savaşların önünü alamadı. Ne var ki, ABD hem savaşta elde ettiği avantajlar hem de savaş sonrası soğuk savaş sayesinde kapitalist dünyanın tartışılmaz lideri haline geldi; İngiltere artık çıkarlarını ABD'nin arkasına geçerek korumak durumunda kaldı.

Bu dalga 1946'da TC'ni de içine aldı. Milli Şef, dünyanın bu yeni kutuplaşmasında ABD yanındaki yerini aldı. Savaş boyunca devletin ağır vergileriyle perişan olan köylüler, emperyalistlerle ilişkilerin geliştirilmesinin sonucu tarımdaki makineleşmeyle birlikte şehirlere göçmeye, köylü kültürüyle belirlenen yeni bir şehirleşme yaratmaya başladılar. Emperyalistlerle olan ilişkiler sadece köylülerin şehre göçünü getirmedi; aynı zamanda yeni bir işbirlikçi kesiminde hayat bulmasına yol açtı.

İnönü'nün İkinci Paylaşım savaşı sonrası ortaya çıkan durumda sosyalist dünyaya karşı bir güvence olmak üzere kapitalist dünya ile

daha yakın ilişkiler geliştirmek amacıyla Atatürk zamanındaki uygulamaların bir benzeri gibi, "güvenilir arkadaşlara" bir parti kurdurarak yalancı bir çoğulculuğa geçildi ve bununla özellikle ABD emperyalizminin onayı alınmış oldu. Elbette ABD emperyalizminin çıkarlarına daha da uyarlı hale gelmek gerekecekti. O zamana kadar 28'den itibaren uygulanan devletçiliğin etkilerinden bütünüyle uzaklaşılmamıştı. Atatürk, Celal Bayar'ı başbakan olarak atarken esasında rotayı tersine çevirmişti. 28'den itibaren *"devletçiliği savunmamak vatana ihanettir!"* derken bu kez de *"hür teşebbüsü savunmamak vatana ihanettir!"* denmeye başlamıştı. Ancak Avrupa'nın üstünün savaş bulutlarıyla kaplanması ve çıkan savaşı hangi tarafın kazanacağı konusundaki endişeli bekleyiş, "hür teşebbüsün geliştirilmesi" yani emperyalistlerle yakın ilişkilerin geliştirilmesi açısından uygunsuz bir atmosfer yarattı.

Savaş sonrası bu kaybedilen zaman hızla kazanılmaya ve bunun için ABD ne isterse yapmaya hazır bir hale gelinmişti. ABD emperyalizmiyle ilişkilerin fiilen geliştiricisi DP iktidarı olsa da bu doğrultudaki ilk hareketin İnönü tarafından başlatıldığı artık reddedilemez bir gerçeklik haline gelmiştir. 1950'de DP'nin iktidara gelişini Atatürk devrimlerine karşı bir karşıdevrim olarak niteleyenler, 1960 darbesinin ilk açıklamasında NATO'ya Cento'ya yani ABD emperyalizmine bağlı olduğunu ilan etmesini görmemezlikten gelmeye, örtmeye çalışırlar. Geleneksel Kemalist hattın emperyalizmle olan ilişkilerinin hiç de anti-emperyalizme tekabül etmediğini kanıtlamak için elbetteki 1960'a kadar beklemeye hiç gerek yoktur. Bu konuda M. Kemal tavrını daha mücadeleye başlamadan İstanbul'da iken Osmanlı kabinesi içinde görev alma çabalarıyla, görmek isteyenler için çoktan ortaya koymuştu. Ilele Ilalide Edip'e yıkılan **Amerikan Mandacılığı**, esasında M. Kemal ve arkadaşlarının yaptırdıkları bir sondajdan başka bir şey değildir.

Emperyalizmle geliştirilen ilişkiler, yeniden kurulan dünya içerisinde Türkiye'nin de hızla uluslar arası işbölümüne entegre olmasına, çarpık bir kapitalizmin geliştirilmesine, kırlarda barınamayanların ucuz işgücü olarak şehirlere hücum etmesine ve Başbakan Menderesin ünlü ifadesi olan ***"Her mahalleden bir milyoner yaratacağız!"*** şiarının bir gerçekliğe dönüşmesine yol açtı. Gerçekten yeni bir sömürücü kesim hızla tırmanmaya başladı. Türkiye toplumunun tüm sınıfları hızlı bir değişime girmişlerdi. CHP'nin 1923'ten beri uyguladığı tek partili diktatörlük önemli bir tepki toplamış ve DP'de bu tepkiyi demokrasiyle alakası olmamasına karşın demokrasi ambalajına sararak iktidar olmak için kullanmıştı. DP on

yıllarca zulüm altında inlemiş köylülüğün desteğini alırken, şehirlere göç dolayısıyla önemli bir yeni şehirli desteğini de almıştı.

Bu yıllarda sosyalist hareket ağır baskı koşullarının sonucu önemli bir etkinlik gösteremedi. Baskı koşullarının yanında tek parti diktatörlüğüne karşı alınmış olan tutumun da yığınlarla bağ kurma konusunda ciddi bir engel yaratmış olduğu bir gerçekliktir. Kemalizmi ilerici bir akım olarak değerlendiren TKP'nin, onun zulmü altında inleyen halka bu durumu izah edebilmesi pek olanaklı olamazdı. Daha sonra Komintern'i dağıtacak olan Stalin 1937'de, zaten cılız bir varlığa sahip olan TKP'yi dağıtarak işe başlamıştır. Adına tasfiye denilmemiş desantralizasyon denilmiş. O zaman bu zamandır ki sosyalist hareket bölünmeye başlamış, birbirine düşman ekipler oluşmuştur. Nazım bir ekip, Şefik Hüsnü bir ekip, Hikmet kıvılcımlı bir başka ekip olarak faaliyet sürdürmeye başlamışlardır. Bu ayrılıkları da SBKP-ÇKP çatışmalarının verimli toprağında 60 nesli olduğu gibi devralmış ve "geliştirmiştir"!

Muhtemelen bu desantralizasyon Kemalist iktidara verilmiş bir "rüşvet"tir.

60 sonrası sınıf savaşlarının yükselişi

Sınıf ilişkilerinin yeniden şekillenmesi haliyle politik dengeleri de altüst edecek özellikler ortaya çıkarmaktaydı. Savaş öncesinde yavaş bir dönüşüm yaşayan toplumun hızlanan bu değişim döneminde bütün dengeleri altüst olmaya başladı. Şehirler artık eski aristokrasinin ve burjuvazinin alanları olmaktan çıkmaya yeni zenginlerin ve yoksulların mekânı haline gelmeye başlamıştı. M. Kemalin geleneksel egemen sınıfların başşehri İstanbul yerine kurmuş olduğu, Kemalist burjuvazinin sivil -askeri bürokrasisinin nezih kenti Ankara, bir anda "gericiler" tarafından işgal edilmiş bir manzara sergilemeye başladı. Devleti kuran ve devletin sahibi olma ideolojisiyle yetiştirilen askerler, bu yeni şekillenen canlı dünya içerisinde gittikçe önemsizleşmeye başladıklarını, bir anda her şeyin denetim dışına kaçtığını, her zaman korkusu içine itilmiş oldukları "şeriatçıların" kırsal alanlardan şehirleri işgale başladıklarını dehşet içerisinde gözlemlerken, eski imtiyazlı konumlarının sarsılacağı endişesi içerisine sürüklenen geleneksel burjuvazinin CHP aracılığıyla yürüttüğü ajitasyonları ile artık daha fazla beklenemeyeceğine karar verip darbe yapmaları, yeni bir şekillenmenin kapısını açtı. Kemalist burjuvaziye devlet yapısı içerisinde daha geniş denetim imkânları sağlanırken ister istemez oligarşinin kompozisyonu da değişikliğe uğradı. Belki de eskilerden daha fazla yeni zenginler de artık söz sahibi idiler. Darbeden yararlanmaya çalışan CHP, kısa zamanda yeniden azınlığa düştü ve oligarşinin yeni kompozisyonuna daha uygun düşecek Demirel önderliğindeki AP öne çıktı.

Yeni yaşama adapte olup yaşadıkları nispi refahın sonuna gelen, bu arada işçileşen ve sınıf davranışı kazanan yeni şehirliler, hayatı çekilebilir kılmak için kırsal alanda sahip olmadıkları yeni bir ruh hali kazanmaya, düşünsel olarak kırsal alanlardan taşımış oldukları bütün gerici düşüncelere rağmen yaşamın mücadeleyle kazanılabileceği, kazanabilmek için örgütlü olmak gerektiğini kavramaya ve ilk direnişlerini ortaya koymaya başladılar. İstanbul'da Kavel fabrikası işçilerinin ünlü direnişi (28 Ocak 1963), Türkiye İşçi Partisinin kuruluşu (13 Şubat 1961) üzerinden geçen iki yıldaki canlanmaya başlayan döneme denk geldi. Bir tesadüften çok, gelişen mücadelede kazanabilmek için örgütlü olmanın bilincine varmaya başlayan işçi

sınıfının aradığı suyun kaynağını bulmasıydı bu. 1965 seçimlerinde, seçim sisteminin de uygunluğu sayesinde, TİP' in gösterdiği başarı Türkiye'yi yerinden oynattı. TİP %3 oy alıp 15 milletvekili ile parlamentoya girmişti. Tek parti diktatörlüğünün **Milli Şefi** İsmet İnönü birden popülistleşip "ortanın solu"nda olduğunu ilan etti ve gerekçesini de gizlemeye gerek görmedi: sosyalistlerin önünü kesmek.

İşçi sınıfının gelişen mücadele dalgası hemen tüm sınıflarda etkisini gösterdi. Öncelikle gençlik, ağırlıkla üniversite gençliği zamanın ruhunu yakalayarak mücadelesini sınıfınkiyle birleştirdi. Bütün dünyayı sarsmaya başlayan 68 hareketi asıl zirvesine 15–16 Haziran 1970'le ulaştı. Dev genç'lilerle bir araya gelen işçiler, onları sokağa çağıran sendikacıların tersine çağrılarına rağmen, İstanbul'u iki gün işgal ettiler. **İstanbul Sovyeti** hayat bulmadı, ama yeni bir dünyanın yaratılmasında işçi sınıfı nasıl öncü bir rol oynayabileceğini ortaya koydu ve sosyalistlerin ihtilalci kararlılıklarının bilenmesine yol açtı.

ABD emperyalizmi sosyalizmin ve ulusal kurtuluş mücadelelerin önünü kesmek için dünya çapında bir soğuk savaş başlatarak, dünyanın dört bir yanında darbeleri destekliyor, diktatörlerle el ele tutuşuyor, ilerici hükümetleri düşürmek için elden gelen her şeyi yapıyordu. Vietnam gibi ülkelerde fiili işgalden bile çekinmiyordu. Ama bu emperyalist saldırganlık tüm dünyada nefretle karşılanıyor, anti-emperyalist mücadelelere görülmemiş bir sempati gelişiyor, enternasyonalizm yükselen değer haline geliyordu. Türkiye'de bu zamanın ruhundan payına düşeni aldı. Yeni gelişmekte olan işçi sınıfının işbirlikçi burjuvaziye karşı verdiği mücadele, kendiliğinden bu anti-emperyalist ruhla birleşti. Anti-emperyalizm ve dönüşüm arzuları tek bir dalga haline gelmişti. Sosyalizm konusundaki bilgilerin en düşük düzeyde bulunmasına, Kemalist etkilerin tüm ağırlığına rağmen anti emperyalizmin sınıf savaşıyla bütünleşmesi, milliyetçiliğin oynayabileceği "birleştirici" rolün önünü kesmekte idi. İşçilerin Türk bayrakları ile polisin üstüne saldırmaları, gençlerin Kuvva -i Milliyecilerin kalpaklarında devrimcilik görmelerine rağmen, oligarşiye karşı sınıf mücadelesi adım adım "halk savaşına" doğru ilerliyordu. Sınıf mücadelesinin etkileri tüm kesimlerde etkisini göstermişti. 1960 darbesinin ardından bir türlü dinginlik kazanamamış olan ordunun hiyerarşisi bölünmüş ve ordu içinde cuntalar cirit atarken, birçok subay da sosyalizme yönelmişti. Mihri Belli'nin, Hikmet Kıvılcımlı'nın ve Mahir Çayan'ın subaylar üzerindeki etkisi gittikçe yükselmekteydi.

68 goşizm mi?
Sosyalizmin yeniden doğuşu mu?

1974 yılı, 12 Mart 1971 yıkımının ardından yeniden canlanmanın başladığı yıl oldu. *"Toprak işleyenin, su kullananın", "Castro'nun önünde kapalı kapılar olduğu için ihtilal yaptı, bizim önümüzdeki kapılar kapalı değil"* diyecek kadar kendisini devrimcilerle özdeşleştirmekten yarar umarak siyaset sahnesine sosyal demokrasi ile dalan Ecevit, biriken toplumsal muhalefetin en geniş kesimlerini peşine takmış, vaadlerinin küçük bir parçası olarak da genele yakın bir af yasası çıkarmıştı. Hapishaneden çıkan devrimciler, aynısı olmasa bile geride bıraktıkları canlı ortama benzer bir toplumla yüz yüze geldiler ve kısa sürede kalanlarla yollarına devam ettiler. Ama aynı yolların ikinci kez yürünmesi olanaklı değildi ve dünden geliyor görünen SBKP'ci, ÇKP'ci, bağımsız onlarca çizgi oluştu.

Zaman da insana uzaklık gibi bir oyun oynar. Aradaki mesafe arttıkça gözlenen hedefin detayları kaybolup çerçevesi görünmeye başlar. Tarihin arkasından bakıldığında da çoğu zaman detaylar kaybolur ve ancak sivri tepeler görülebilir olur. 1968,tarihte böyle tepelerden birini oluşturur. Ancak gözleri biraz daha iyi görenler, o tepenin neyin üzerinde yükseldiğini de görmemezlik edemezler.

1968 'in baharı, Paris sokaklarının birden işçiler ve gençler tarafından işgaline tanık oldu. Onu neredeyse tüm Avrupa ve ardından da dünya izledi.

Ama bu izleme öylesine art arda idi ki, sanki organize bir faaliyet sürmekte idi. Paris'ten başlayan dalganın tüm dünyaya yayılması organize bir eylem değildi, ama bu dalganın kaçınılmaz olarak yayılmasına ortamlık edecek bir toplumsal atmosfer, ikinci paylaşım savaşının ardından adım adım oluşmuştu.

Şimdi yaşanan gerçek tarih unutuldu, selden kalan mal paylaşılmaya çalışılıyor. Atasözü bir kez daha doğrulandı. *"Kelin ölüp, sırma saçlı olduğu"* anlatılıyor.

Tüm Avrupa'da olduğu gibi gelenekse komünizm savunucuları 68 hareketini bir bütün olarak mahkûm etmişlerdi. Onlara göre 68 goşizm idi. Bunu en iyi FKP genel sekreteri **Georges Marchais** yayınladığı makalesinde

Bu sahte devrimciler enerjiyi boşaltıyor. Çünkü objektif olarak onlar, Gaullistlerin ve tekelci kapitalistlerin çıkarlarına hizmet ediyorlar."

sözleriyle anlatmaktaydı.

Deniz, Mahir, İbrahim ve takipçileri goşistlerdi. O kadarla kalmadı. Katledilmelerinin ardından şimdi onların mirasından yararlanmaya çalışan kimi THKO'lular ve THKP-C'ciler, nedense kendileri birden proleterleşip, yapılanların küçük burjuva anarşizmi olduğunu anlatmaya da kalkıştılar. Çünkü ÇKP, SBKP her şeyin en iyisini bilmekteydi.

Ama şimdi hepimiz eşitlendik Denizleri, Mahirleri övmekte; Tarih silindi ve şimdi hayat eşit zeminler üzerinden yeniden başladı!

Yeniden onların en haklı olduğunu dinleyeceğiz, dün batan sosyalizmin savunuculuğunu yaparken "en haklı oldukları o günleri unutmuş olarak.

Ne var ki, birileri kirlenmiş tarihlerini unutup, unutturmak istese de arşivler durumun ne olduğunu anlatmaya devam edecektir. Arşiv önemlidir. Yaşanmış hataları tekrarlamaktan sakınabilmek için arşiv önemlidir. Bugün tarihe sahip çıkmaya kalkışanlar gerçekten o tarihten gurur duyabilmek için, tarihin verdiği dersten yararlanabilmek için o zamanki düşünüşlerini ciddiyetle gözden geçirmeliler ki, bugün o gururu iç rahatlığıyla yaşayabilsinler ve sağlıklı bir mantığa sahip olabilsinler. Yoksa dün yaptıkları da doğru, bugün söyledikleri de doğru olduğunda çifte standartlılıktan ve kişilik parçalanmasından kurtulmak mümkün olmayacaktır.

Örneğin 15–16 Haziran işçi direnişi bugün herkes için yüceltilmesi gereken sosyalist bir eylemdir. Gerçekten bu eylemi öyle yüce yapan mantığa o gün de sahip miydiler? Yoksa olayı bir provokasyon olarak mı görüyorlardı?

DİSK'in çağrısı üzerine sokağa çıkan işçilere TÜRK-İŞ üyeleri de katıldı ve DEVGENÇ'lilerle birleştiler. Ardından hareket sendikacıların denetiminden çıktı. Tüm İstanbul'u saran bu işçi eylemi, oligarşiyi telaşa verdiği kadar sendikacıları da dehşete sürükledi.

Kemal Türkler radyoda ne dedi?

Dehşete sürüklenen oligarşi Ankara, İstanbul ve Zonguldak'ta sıkıyönetim ilan etti. DİSK yöneticileri 1. Ordu İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na çağrılarak olayları durdurmak için işbirliği yapmaları istendi. **DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler** radyodan işçilere şöyle demişti:

"İşçi kardeşlerim! Işı sınıfının bilinçli temsilcileri sizlere sesleniyorum. Beni iyi dinleyiniz. Anayasal haklarınız için direndiniz. Direniyorsunuz. Anayasamız her türlü toplantı ve yürüyüşlerin silahsız ve saldırısız olacağını emreder. Bizler, Anayasaya sımsıkı bağlı işçiler olduğumuzdan, hiçbir hareketimiz Anayasaya aykırı olamaz. Ne var ki, bizim aramıza çeşitli maksatlar güden kişiler çeşitli kılıklara bürünerek girebilirler. Hatta gözbebeğimiz şerefli Türk ordusunun bir mensubuna kötü maksatla taş atabilir, tahrikler yapabilir. DİSK genel başkanı olarak sizi uyarıyorum."

Bu sırada işçiler ve o sakınılması gerektiği söylenen devrimci gençler birlikte asker-polis barikatlarını aşıyorlardı. O gün olayı provokasyon olarak görenin bugün bununla gurur duyabilmesi için oldukça ciddi bir mantık değişikliğine gitmiş olması gerekir. Ve bu mantık değişikliğinin ne olduğunu herkese anlatmalılar ki, tarihten gerçekten ders alınmış olsun ve üzerinde birleştiğimiz mantıklarda gerçekten ortak olduğumuza inanalım. Dün söylediğinin bugün tersini söyleyerek dün de haklı bugün de haklı olduğunu iddia etmek sağlam bir mantığa işaret etmez.

68 olaylarının üzerinden tam kırk yıl geçtikten sonra bu soruyu bir kez daha sormak ve bir kez daha yanıtlamak gerekiyor. 40 yıl önce hem kurulu nizama hem de bürokratik bir nizam kazanmış sosyalizme, yani revizyonizme bir isyan olarak başlamış olan ve kapitalist nizamın sözcülerince anarşizm olarak, bürokratik sosyalist nizamın sözcülerince de goşizm diye lanetlenen bu harekete, şimdi bütün dünya gibi Türkiyeli sosyalistlerin de tümü sahip çıkıyor. Denizler, Mahirler, İbolar da o iğrenç yakıştırmayla ***"goşo"*** (faşistten faşo, goşistten goşo) idiler. Şimdi geçen zaman içerisinde hangileri değişti? 68'liler mi, yoksa onlara goşo diyenler mi? Herkes hata yapar elbette ki, kimseyi hatasının altında bir daha yerinden kalkamayacak gibi mahkum etmeye kimsenin hakkı olamaz. Ancak hatanın olup olmadığının da tespit edilmesi gerekir. Zira yaşanan tarihleri bir daha aynıyla yaşamayacaksak tarihin de yerli yerine oturtulması gerekir. Hele batan bir sosyalizm deneyinden söz ediyor isek, burada ayıklamanın daha titizlikle gerçekleştirilmesi gerekir.

Ortada hiçbir ciddi özeleştiri olmadığı için hatanın ortakça tespit edilmiş olması söz konusu olamaz. Ama bir yanlışlık olması gerekir. Şimdi herkes *"Dev gençlilere uyma sonucu ortaya çıkmış bir*

provokasyon" olarak nitelenmiş olan 15–16 hazirana sahip çıkıyor. Şimdi herkes ihtilalci geleneğin yaratıldığı simgesel ifade olan 68'e sahip çıkıyor. Aramızdaki fark zamanın kemirmesi sonucu sessiz sedasız ortadan kalktı mı? Farklılıkların ortadan kalkmadığının en iyi kanıtı solun hala birçok parçaya bölünmüş olarak varlığını devam ettiriyor olması. Ama kimse dünkü yerinde durmuyor; dünkü iddialarını sahiplenmiyor. Bu hafızasızlıktır. Ya da kusurunu bilip onu hasıraltı etmektir. Her iki durumda da işçi sınıfı kaybeder. Zira unutulan yeniden karşımıza dikilir ve tekerleği yeniden keşfetmek zorunda kalırız; unutturulan yeniden hayatımıza sokulur ve o zaman verdirdiği kayıpları bize yeniden verdirir.

İhtilalciler reformcular kopuşması ve ihtilalci geleneğin kuruluşu

60'lı yılların ortalarından itibaren şiddetlenen sınıf mücadelesi, sosyalizm konusundaki ayrışmayı da birlikte sürükledi. Zaten Komintern'in TKP desantralizasyonu yani partiyi açıkça tasfiye/likide etmesiyle birçok ayrılık ortaya çıkmıştı. O, 40'lı ve 50'lı yıllarda süren bu ayrılıklar, TİP' e de bir biçimde taşındı. Buna birde SBKP ile ÇKP arasında çıkan ayrılık eklenip, tek merkezlilikle belirlenen sosyalist akım iki merkezli olunca, sosyalizm açısından olumlu gelişmelerin ortaya çıkmasına izin veren bir ortamın oluşmasına karşılık, küçük burjuva nitelikleri ağır basan bir zeminde bölünmelerin de önünün alınması imkânsız hale geldi. Artık her şey bir ayrılık nedeni olabiliyordu.

İlk açığa çıkan ayrılık, Mihri Belli'nin savunduğu ve esasında geleneksel olarak TKP'nin de çizgisini oluşturan Milli Demokratik Devrim (MDD) Sosyalist Devrim (SD) ayrılığı oldu. Mesele görüşler düzeyinde kalacak olsaydı, İki stratejiyi uzlaştırmak olanaklı olurdu. Çünkü TİP' in ilk programını yazan da Mihri belli idi ve orada da MDD bir biçimde ifade buluyordu. Zaten sonradan TİP, TKP ile birleşip TBKP olduğunda, "Ulusal Demokratik Cephe"yi (UDC) savunan TKP ile anlaşmak hiç zor olmamıştı. UDC ise lafızda sosyalizme MDD' den de daha uzak bir anlayışa tekabül etmekte idi.

Meselenin esasını TİP'de egemen olan mücadele anlayışı ile MDD'cilerin sahip oldukları mücadele anlayışları farkı oluşturmaktaydı. Daha sonra içerik değiştirerek bizim için en önemli hale gelecek olan bir başka mesele ise SBKP' ye karşı tutum meselesiydi. TİP bu konuda sessiz bir yandaşlık sergilerken MDD' ciler SBKP' nin **modern revizyonist** olduğunu söylemekte idiler. Gerçi modern revizyonizm, Stalinciliğin Kruşçev tarafından mahkûm

edilmesinin adıydı. Stalinizmin ne olduğunun sorgulanması ise tam bir tabu düzeyindeydi. Bu nedenle de çatışan iki partinin aynı dokuya sahip oldukları görülemiyor, ÇKP daha devrimci bulunarak sempatiyle karşılanıyordu. Her iki partinin de revizyonist olduğunun idrak edilmesi 70'li yılların ikinci yarısına kalmıştı.

Her iki konuda da MDD tezinin esas savunucusu Mihri Belli bugüne uzanan sosyalizm hattımıza temellik etmekte idi.

Mücadele tarzı olarak dönemin dinamizmine uygun ihtilalci bir söylem geliştirirken, her ne kadar kendisi katılmayacak olsa da daha sonra ortaya çıkacak olan silahlı mücadele geleneğinin de zeminini düzeltmiş oluyordu. Daha sonra değişik silahlı mücadele biçimleri geliştirmiş olan akımların hepsi bu zeminden çıkacaklardı.

SBKP'nin revizyonist olarak nitelenmesine giden yolu da partinin ve rejimin bürokratikleşmiş olmasıyla temellendirmişti. SBKP'nin ÇKP ile olan çatışmada yandaş partiler oluşturma amacıyla İsmail Bileni TKP-Dış Büro olarak atamış olmasını M. Belli kabul etmedi.

Bu döneme ilişkin olarak zikredilmeden geçilemeyecek olan Hikmet Kıvılcımlı, MDD'nin zaaflarını şiddetle eleştiriyor ve haklı bir biçimde işçi sınıfının öncülüğünün altını çiziyordu. Zira MDD'nin ihtilalci hareketlere hediye ettiği en önemli zaafı, proletaryanın olmadığı ya da çok zayıf olduğu ülkelerde ancak tartışılabilecek olan proletaryanın **"ideolojik önderliği"** idi. Proletaryanın, ideolojik, politik, örgütsel yani fiili önderliği görüşüne karşı bir duruş olarak, Çin gibi ülkelerde köylü ordusuyla devrimin Marksizm Leninizm ışığında gerçekleştirilmesinin adı idi **"ideolojik önderlik"**. Hikmet Kıvılcımlı devrimcilerin bir kısmının gözünün açılmasını sağladı. Tek başına olmasa da böyle etkiler altında TİKP' yi oluşturacak olanlar, yine halk ordusunun esas oluşacağı alanı kırlar olarak tespit etmiş olsa bile, **"ideolojik öncülüğe"** karşı proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel öncülüğü görüşünü savunarak, her ne kadar daha sonra farklı temellendirme ve formülasyonlara kavuşmuş olsa da, işçi sınıfı dolayısıyla şehirlerin önemini görüp silahlı mücadeleyi şehir gerillası olarak formüle ettiler. Bu tespitte Latin Amerika kadar, Kıvılcımlının etkisinin olduğunu da kabul etmek gerekir. Zaten Kıvılcımlı ile birleşme görüşmeleri yapılmış, ancak mutabakat sağlanamamıştır. Geleceğe taşınacak üç önemli miras şekillenmekteydi: ihtilalcilik, işçi sınıfının öncülüğü ve sosyalist hareketin bütününe egemen olan revizyonizmin eleştirisi.

1970 Haziranı büyük işçi ayaklanmasıyla devrimcilerin kendilerini biraz daha devrime yakın hissetmelerine yol açtı. Her ne kadar devrim uzun süreli bir halk savaşı olarak düşünülmüş olsa da, bunun birleşik

bir savaş olacağı ve şehirlerdeki ayaklanmalarla birlikte gideceği görüşü yavaş yavaş tartışma zeminlerine gelmekteydi. THKP bu anlamda diğer iki ihtilalci hareketten farklılaşmıştı. Uzun bir silahlı mücadeleye hazırlık safhası öngörülmekte ve bu dönemde, kırsal alanlarda yürütülmüş olan çalışmaların üstüne sınıfın örgütlenmesine ağırlık verilmesi öngörülmekteydi.

Ancak 1971 THKP için sürprizlerle dolu bir yıl oldu.

Bir "sol" darbenin hazırlığının olduğu hemen herkes tarafından biliniyordu. Devrim gazetesi bu darbenin ideolojik merkezi gibi açıktan faaliyet göstermekteydi. Hatta Dev genç zaman zaman bu çizginin gençler arasında varolan uzantıları aracılığıyla darbe ortamının yaratılmasına uygun eylemlere sürüklenmeye çalışılıyor yer yer de bu amaca ulaşılıyordu. Ancak bu Dev genç'in "sol" cuntacılar tarafından yönlendirildiği anlamına gelmez.

1971 Ocak ayında kır gerillasını savunan THKO Ankara'da şehir eylemlerine girişti. Bunlar alışılmış işler olduğundan fazla etki yaratmaz iken İş Bankası soygunu THKP tabanını sarsmaya ve örgütü kendi tabanına sorgulatmaya başlayınca, THKP niyetini bir banka soygunu ile erkenden ortaya koydu ve en az iki yıl hazırlığını yapacağı şehir gerillasını açıktan başlatmış oldu.

Hesaplanmayan böyle bir eğilim benimsenmiş iken de ikinci sürpriz geldi. 9 Mart'ta yapılacak sol darbe yerine 12 Mart'ta söyleminde sol ifadeler de bulunan bir başka darbe geldi. THKP, TSK içinde ne olduğunu biliyordu elbette. Subaylar arasındaki örgütlenmesinin genişliği sayesinde 9 Mart'çı generallerin Genel Kurmay Başkanı Memduh Tağmaç ile anlaşarak ortak hareket ettikleri malumdu. Ama bu durum kamuoyunda bilinmiyordu. Önce herkes bunun beklenen "sol" cunta olduğunu düşündü. Demokratik kitle örgütleri, 12 Mart cuntasına şartlı destek veren bir bildiri yayınladılar. Dev genç itirazlarına karşın tecrit olmamak için ortak bildiriyi değişikliklerden sonra imzaladı.[3]

---

[3] Bu mesele Dev genç mücadelesini küçümsemek isteyen, o dönemdeki bütün aktif mücadelelerin (15-16 Haziran da dahil olmak üzere) provokasyon olduğunu anlatanlarca sık sık Dev genç'in 12 mart darbesini desteklediği şeklinde dillendirilmektedir. O dönemin canlı tanıklarından DEVGENÇ başkanı Ertuğrul Kürkçü, gelişmelerin burada anlatıldığı biçimde olduğunu muhtelif röportajlarında ifade etmiştir. İlişkilerin her iki tarafından da haberdar olan THKP MK üyesi ve TSK içindeki THKP örgütlenmesinden sorumlu olan yüzbaşı Orhan savaşçı da Ertuğrul Kürkçü'yü doğrulamaktadır. Durumun böyle olması elbette askerlerle olan ilişkinin her yönüyle sağlıklı olduğu anlamına gelmez. Kemalizm konusundaki pozitif bakış etkileri bugün bile temizlenememiş olun sonuçları dolaysıyla ciddi eleştirileri gerekli kılmıştır.

"Sol" cuntanın devrimci hareketi denetimi altına almaya ve amaçları doğrultusunda kullanmaya kalkışacağına Dev genç deneyiminden emin olan TİİKP, bir darbenin yapılması durumunda hesabını, darbenin oluşuyla birlikte silahlı mücadeleyi başlatmak ve onu emperyalizme karşı tavır almaya zorlayacak bir politika üzerine kurmuştu.

Kemalizmi, ***"küçük burjuvazinin anti-emperyalist zeminde sol bir tavır alışı"*** olarak değerlendiren TİİKP, yapacağı zorlamayla Anti-emperyalist tavrın gelişebileceğine de haliyle inanıyordu. Ama zaten buna da hacet kalmamıştı, zira gelen "sol" değil "faşist" darbe idi.

12 Mart darbesinden birkaç ay sonra hala hapishanelerde "9 Martçıların" geri geleceği umuduyla yatanlar olsa da, artık ihtilalcilerle Kemalist askerler arasında fiilen ilişki kalmamıştı. Her ne kadar Kemalistler konusundaki hayaller bugüne kadar sürüp gelecek olsa da, Orduda yapılan tasfiyelerle sosyalistlerle ideolojik ya da pratik ilişkilere sahip olanların hemen hemen hepsi tasfiye edilmişti.

Bu dönemde Kemalizm konusunda geçmişi aşan tutum TİKKO ve THKP' nin Kurtuluş' u oluşturacak kesiminden geldi. Her iki akım da Kemalizmi devrimin müttefiki değil gericiliğin ana ekseni olarak değerlendirdi.

Bu dönemde, ihtilalcilerin ayrılmasıyla reformcu kesimin içerisinde toplandığı kesimi oluşturan TİP önderliği, kendilerine yakıştırılan reformcu nitelemesine uyacak biçimde darbecilerin "teslim ol!" çağrısına uyarak teslim oldular. Sol, mücadeleyi sürdürenler ve beyaz bayrak çekenler olarak nihai ayrılığına ulaşmış görünürken, 12 Mart darbesiyle ihtilalci hareketlerin önderliklerinin önemli bir kesiminin katledilmesi sonucu yeniden bir şekillenme içerisine girdi.

Önderliklerini kaybeden hareketler Kızıldere'de verilen ***"birleşin!"***[4] mesajını algılayamadan ideolojik bir şaşkınlık içerisine sürüklenip dünyada egemen olan eksenlere doğru savruldu. THKO' nun kalanlarının büyük bir kısmı ideolojik boşluk içerisinde "maoculuğa" sürüklenip Doğu Perinçek'le birleşme görüşmeleri

---

[4] Kızıldere üzerine o kadar kahramanlık övgüsü yapıldı ki, verilen mesajın esası bu övgüler arasında kayboldu gitti. O yılların kendisi bir kahramanlık çağı idi ve gerçekten kahramanlar vardı. Ama o kahramanlar arasında birbiri için de ölmeyi bilecek kadar birbirine bağlı insanlar vardı. On kişinin üç yoldaşı için ölüme gitmesini sadece kahramanlık olarak görenler gerçeğin esasını gizlemiş olurlar. Kahramanlıkları hakkettiği övgüyü almaya devam ederken, o kahramanlıkta zirveyi oluşturan **yoldaşlara bağlılığı** görmek takipçilerinin asıl almaları gereken dersi oluşturuyordu. Ama ON'lardan sonra gelen tarih gösterdi ki, o **yoldaşça bağlılığın** yerini birbirine rakip olma, rekabetçilik almıştır. Kızıldere'nin bu özünü görmezlikten geldikten sonra oradaki yiğitliğe ağıt yakmanın istismardan öte çok az bir anlamı kalmaktadır.

yaparken, daha küçük bir kesimi de SBKP'ye meyledecek olan bir eğilim içerisine girdiler. TİKKO zaten köken olarak "kampüs Maoculuğu" diye nitelendirilen Doğu Perinçek'in temsil ettiği akımdan çıkarak gelmişti. THKP'nin azınlığını oluştursalar da, daha sonra Doğu Perinçek'e iltica edecek olan bir kesimi maoculuğu, TKP'ye katılacak olan diğer bir kesimi de SBKP takipçiliğini seçmişlerdi. Acil, Devrimci yol, Kurtuluş, MLSPB gibi kesimleri oluşturanlar ise bunlardan bağımsız kalmayı değişik nedenlerle seçmişlerdi. İhtilalci bir gelenek kurulmuştu, ama hareket de paramparça olmuştu. Daha sonraki yıllarda sosyalist hareket genel olarak çok büyük bir gelişme göstermiş olsa da enerjisinin önemli bir kısmını birbirine karşı tüketmekten kurtulamamıştı. Zaten bu birbirine karşı tüketilen enerjinin çokluğu nedeniyle bu kadar geniş bir hareket, 12 Eylül darbesine karşı çapına uygun bir karşı duruşu gerçekleştirememiştir.

12 Mart darbesi sırasında Genel Kurmay başkanı olan Memduh Tağmaç, komik bir kavramlaştırma olsa da, kastını anlatan bir ifadeyle *"toplumsal gelişmenin ekonomik gelişmeyi aştığını"* söylemişti. Esasında toplumsal gelişmenin aştığı varolan siyasal yapılanma idi ve onlar da bu siyasal yapılanmayı mümkün olduğunca daraltmanın yollarını aramışlardı. Varolan siyasal yapılanma egemen sınıflar arasındaki yarışmanın nasıl olacağına göre kurgulanmış, alt sınıfların siyasete müdahalesini ancak bir suç olarak görüp bastırmanın bin bir türlü mekanizmasını öngören bir karakter taşımaktaydı. Ama 60'lı yıllarla birlikte artık siyaset sahnesine ezilenler de dahil olmuşlar ve siyasete kendi açılarından müdahalede bulunmaktaydılar. Geliştirilen geleneksel bastırma yöntemlerinin gittikçe işe yaramaz olduğu ortaya çıkmaktaydı. Darbeye varıncaya kadar alınan tedbirlerin toplumsal gelişmenin önünü tıkayamamış olduğunun görülmesiyle birlikte, politik olarak saptırma ve fiziken bastırmanın yeni yöntemleri hayata geçirildi. Politik saptırma için İsmet İnönü'nün önünü açtığı reformcu seçenek Ecevit önderliğinde öne çıkarılırken, fiziki bastırma için de yeniden gelişecek olan devrimci hareketin karşısına özel olarak beslenmiş olan MHP'nin faşist çeteleri çıkarılmıştı. Sosyalist hareketin bu dönemdeki kaderi bu iki temel özellik üzerinde yükseldi.

Burada popülizm CHP sayesinde genişlemiş, şiddet ise anti faşist mücadele içerisinde günlük yaşam ilişkisi haline gelmişti.

12 Mart sonrasında sol, esas olarak **iki kanada bölünmüştü**. Bunlardan birini faşistlere karşı sıkacak pek kurşunları olmasa da birbirilerine kurşun sıkacak ölçüde düşman olan SBKP ve ÇKP (buna sonra bunlardan daha da beter bir batak oluşturan AEP –Arnavutluk-

çizgisi eklenmişti) çizgisini izleyen revizyonizm olarak nitelenen bürokratik sosyalizm anlayışı ve diğerini de bürokratik anlayıştan tümüyle kopmamış olsa bile bürokratizme bir biçimde karşı olmaya çalışan, dönemin genel geçer ifadesiyle ***"orta yolcular"***[5] oluşturmaktaydı. *"Orta yolcular"* içerisinde popülizmden kendisini ayıran Kurtuluş oldu. Kurtuluş Kemalizme tutum alışı ve proletaryanın yerine herhangi bir başka şeyin geçirilmesi anlamında **"ikameciliğe" karşı** duruşuyla popülizmden kopuş için gerekli bir ön şartı oluşturmuştu. Ama bundan daha önemli olarak öne çıkardığı, ihtilalci bir işçi hareketinin yaratılması hattı, zaten popülizme gerçken duvarı çekmekteydi.

Kurtuluş kuşkusuz kusursuz bir yeniden doğuş değil, bir tarihsel varoluştu ve bu nedenle de tarihinin kimi karakteristiklerini kendi içinde taşıyordu. Hatta Kurtuluş'un son on beş yılda yaşadığı altüst oluşlar da aşmaya çalıştığı bu tarihin kendisini sürdürmesi ve belli uğraklarda aldığı aşıların etkisiyle aşmaya çalıştıklarını yeniden üretmesinin sonucudur. Hiçbir dönemde Kurtuluş içinde bütünsel bir kopuştan söz edebilmek olanaklı olmadığı gibi, kat edilen yolları birlikte yaşayamamış olanların da tarihin gerisinde kalanları kendileriyle birlikte sürükleyip getirmiş olmalarının etkileri de azımsanamaz.

---

[5] Esasında "orta yolculuk" bu gurubun kendisine taktığı bir isim değildi. Bu birbirinin aynı olan SBKP ve ÇKP taraftarlarının "doğruyla yanlış arasında bocalayanlar" anlamında kullandığı bir aşağılama ifadesi idi. Buna karşılık Kurtuluş da pozisyonuna olan güvenle *"biz iki sandalyenin arasında oturmuyoruz. Bizim sağımızda ve solumuzda oturanlar var. Bu sağ ve sol ancak yön olarak mevcuttur; İdeolojik ve politik olarak her ikisi de sağımızda otururlar"* demekte idik.

Birlik sürecinin iflası

Esasında kurtuluş 1971 öncesi ve sürecinin oldukça iyi bir değerlendirmesini yapmıştı ve gelişen süreçte yüz yüze bulunduğu iki büyük çelişkiyi görmüş, ama aşabilecek kabiliyeti gösterememişti. Birincisi Kızıldere'nin mirası üzerine kahramanlık ağıtları yakmakla yetinenlere karşın, o bunu kahramanlıktan öte yoldaşları için can vermeyi, dayanışmanın ve sosyalist hareketin birliği için can alıcı mesaj olarak değerlendirmiş ve başlangıçta neredeyse tüm enerjisini sosyalist hareketin birliği için harcamıştı. Bu konuda cezaevi sürecinde oluşmuş olan yakınlıkların yeni bir geleceğin ortakça kurulmasına olan güven aşırı derecede yüksekti. Denebilir ki, neredeyse her şey sosyalistlerin birliğine bağlanmıştı. Ne var ki, dünyada esen rüzgârların şiddeti, bir yıkımın ardından acil cevap bekleyen insanların çokluğu ve bunları aşabilecek bir kabiliyet sergileyemeyen önderliğin yetersizliği nedeniyle, bu birlik girişiminden hemen hemen hiçbir sonuç çıkmadığı gibi, THKP'nin bütünün bile kapsanması sağlanamamıştı.

Acilciler hareketi, Kurtuluş önderliğini oluşturacak olanlara olan güvensizliğin eseri olarak, eskiyi *"4. bunalım dönemine uygulayarak"* tekrarlamanın daha hayırlı olacağına karar vererek ortaya çıktı. Devrimci Yol hareketinin oluşmasını da yine Kurtuluş önderliğinin yetersizliklerinin eseri olarak görmek gerekir. Kendi çapsızlığının farkında olmadan (ya da bu çapsızlığı örtme yolu olarak) başkalarına yukardan bakan yaklaşım, ortaya koyduğu birçok doğrunun fark edilmeden geçilmesine olanak sağladı. Bu küçümseyici tavır, birçok gencin sınıf konusundaki aymazlıkları, Kemalizme yakınlık ve Kürt meselesine sosyal şoven yaklaşımla birleşince Kurtuluş önderliğine karşı ciddi bir tepkiye dönüştü. Ankara'yı karargâh edinen, *"görevlendirdiği adamlarına olan güvenle!"* İstanbul'a ve İzmir'e kadar bile gitmeye gerek görmeyen bu önderlik, her iki ilde de kendilerinden kimsenin kalmaması gibi kötü bir sürprizle yüz yüze geldi. Aralarında bu ataleti aşan tek bir kişi vardı ve nitekim hareket de onun adıyla anılmaya başlanır oldu.

Kurtuluş önderliğini oluşturacak olanların bu pratik önderlik konusundaki zaafları, ondan daha büyük bir başka zaafla birleşince

öne konulan hedeflerle alakası kalmayan bir çevreye mahkûm olmak kader haline geldi.

12 Mart darbesinin ardından, henüz af çıkıp da geniş bir tutuklu kitlesi dışarıya çıkmadan, bir zaman yol aldıktan sonra görüşlerini bordadan atacak olduğu Hikmet Kıvılcımlıyı kendilerine sancak yapmış bir ekip TSİP'in kuruluşu hazırlıklarına girişmişken, Kurtuluş önderliğini oluşturacak çevre ise, geçmişe endişeyle bakan, ne yapılması gerektiği konusunda suskunlukla etrafına bakınan geniş bir çevreye karşı sözlü edebiyatla durumu idare etmekte, görüşlerinin ne olduğu rivayetlere göre yayılmakta idi. 1975 yılı yazında Devrimci yolu oluşturacak olanlarla ayrılığın çıkmasına kadar *"hazırlık yapıyoruz; durum değerlendirmesi hazırlıyoruz"* denilerek (gerçekten de grup tarafından görevlendirilen Mahir Sayın ve Oğuzhan Müftüoğlu geçmişin değerlendirmesini hazırlamakta idiler) zaman bir anlamda boşa geçirilmiş oldu. Ayrılıktan sonra da zamanın aynı biçimde harcanmasına devam edildi. Grup içerisinde kimi görüş farklılıkları olmasının yanında esas olarak kalan gurubun kendisine olan güveninin düşük olması bu konuda asıl belirleyici rolü oynadı. Esas olarak tabanın zorlaması ve öngörülü birinin ısrarları ile geçmişin kısa bir değerlendirmesi olarak "Yol Ayırımı", "milli mesele" ve "sosyal emperyalizm" üzerine üç yazı yayınlanabildi. Kurtuluş dergisinin çıkışı ise büyük zorlamalarla ancak 1976 Haziran ayında gerçekleşebildi.

Kurtuluş dergisinin çıkışın ardından hareketimize katkıları azımsanamayacak o zamanki **"Öncü İşçi"** gurubunun Kurtuluşa katılmasının dışında birlik adına herhangi bir başarı sağlanamadı. Yani sosyalist hareketin genel birliği adına tam iki yıl boyunca neredeyse boşa kürek çekilmiş oldu. **Bu birlik fikrinin boş olmasının değil, o zamanki sol hareketin içine düştüğü sekterliğin, Kızıldere'nin verdiği mesajın en can alıcı yönünün "birlik" olduğunun görülememesinin ve Kurtuluş önderliğinin iddialarıyla kendi çapının uyumsuzluğunun ifadesidir.**

Aslında 12 Mart darbesinin yarattığı yıkım sadece devrimcileri hapishanelere doldurmak ve katletmekle kalmadı. Asıl problem önderliklerin yok edilmesi ile ikinci sırada duranların hazır olmadıkları bir durumda birden bire önder konuma yükselmeleriyle ortaya çıktı. Yetersiz önderlikler kendi konumlarının farkında olmadan artık iyice deneyli olan oligarşinin karşısına dikilince 12 Eylül öncesinin parçalanmışlığı ve 12 Eylül sonrasını da dağılmışlığının ortaya çıkmasının önüne geçmek mümkün olamadı.

İşçi sınıfı örgütlenmesi ve anti-faşist mücadelenin açmazı

12 Mart darbesi sosyalist harekete ciddi bir darbe indirmiş olsa da toplumsal muhalefetin gelişmesinin önüne geçemedi. Askeri denetimin biraz gevşemesiyle birlikte biriken tepkiler eskisinden de güçlü bir biçimde su yüzüne çıkmaya başladı. Yığınlar tepkilerini örgütlü bir biçimde ortaya koymakta eskisinden de daha güçlü bir eğilim kazanmışlardı. Askeri denetim altında geçen yıllar yığınlara örgütsüz halkın köle halk olduğu gerçeğin iyice öğretmişti. Sosyalist mücadele açısından yıkıma rağmen çok daha uygun koşulların gelişmekte olduğunu oligarşi de sosyalistler kadar görmekteydi. Bunun için de hareketin gelişmesinin önüne bilinen engelleme yöntemlerini dikmekte gecikmedi.

Sosyal demokrasinin rolü

Toplumsal muhalefetin 12 Mart darbesiyle geriletilmiş olmasına karşın bastırılamadığını ve yeniden yükseleceğini gören oligarşi, 1971 öncesinde geleneksel politikalarına ek olarak hayata geçirdiği iki politikasına daha bir hız verdi. İsmet İnönü hızla gelişen TİP'in önünü kesmek üzere dünya sosyal demokrasisinden esinlenen "ortanın solu" diye bir politik yönelime girmişti. Bu hareketin sancaktarlığını kapan Ecevit, daha radikal bir söylemle muhalefetin önüne geçti ve Karaoğlan figürüyle sosyalistlerin yeniden örgütlenmesinin ve toplumsal muhalefeti bağımsız bir biçimde geliştirmesinin önüne geçti.

Oldukça sol sloganlarla siyaset sahnesine dalan Ecevit, genelde emekçileri ve özelde de işçi sınıfının önemli bir kesimini de peşinden sürükleme becerisini gösterdi. Ecevit 12 Mart darbesinin yarattığı tepkileri arkasına alabilmek amacıyla darbecileri tam karşısına alırken ***"toprak işleyenin, su kullananın"***, ***"emek en yüce değerdir"***, ***"Ne ezilen ne ezen, insanca, hakça bir düzen"*** sloganlarıyla sosyalistlerin önünü ciddi biçimde kesebilmekteydi. Buna TKP'nin, DİSK'in tepesinden aşağıya doğru sınıf içerisinde geliştirdiği devrimcilere düşmanlık üzerine kurulu hegemonyası da eklendiğinde, zaten tarihen sınıfla bağları zayıf kalmış olan devrimciler birden kendilerini sivil faşistlerle boğuşur halde buldular. DİSK içerisinde TKP'nin yukarıdan aşağıya gerçekleştirdiği egemenlik devrimcilerin sınıf içerisindeki çabalarının engellenmesini önde gelen işlerinden biri olarak görüyor ve sosyalistleri sınıf içindeki faaliyetten uzak tutabilmek için patronlarla işbirliği yapıp "yabancı unsurları" birlikte temizliyorlardı.

Bazen bu çelişki öylesine şiddetlenmiştir ki, olmaması gereken silahlı çatışmalara bile yol açmıştır. 1960 yıllar, gündemi esasında devrimcilerin belirlediği ve ABD emperyalizminin ve işbirlikçiliğinin hedef alınarak geriletildiği yıllar oldu. 70'li yıllar ise çok farklı başladı. Gündem devrimcilerin dışından belirlenmiş ve 12 Eylül darbesine kadar bunu aşmak ve kendi gündemini yaratmak birkaç olay dışında olanaklı olamamıştı.

Faşizmin rolü

Sınıf mücadelesini bastırmanın diğer yöntemi de 60'lı yılların ortalarında ABD emperyalizminin soğuk savaşın bir öğesi olarak komünizme karşı oluşturduğu özel harp örgütlerinin (Gladio, Gayri nizami Harp Dairesi) NATO çerçevesinde TC'de de geliştirilmesi ve bunun sivil faşist bir hareketle kucaklaşmasını sağlamaktı. 27 Mayıs darbesinin etkili ama tasfiye edilmiş unsurlarından Alpaslan Türkeş önderliğinde, CKMP'den başlayıp MHP diye devam eden hareket o zamana kadarki klasik anti-komünizmin yerini adım adım almaya başlamıştı. ABD uşağı özel harpçilerin kurduğu kamplarda ideolojik ve pratik olarak eğitilen gençler, faşist vurucu güçleri oluşturmaya başlamışlardı. 12 Mart'ın yarattığı uygun koşullarda iyice örgütlenen bu faşist birlikler, yükselen sosyalist hareketin karsısına eskisinden farklı bir biçimde dikilmişti. 1971 öncesinde mitingleri dağıtma, devrimcileri yıldırma, okulları yer yer işgal etme biçiminde olan eylemlilikleri artık, iyice profesyonelleşmiş vurucu timlerle sosyalistlerin üzerine saldırarak, okulları, mahalleleri, fabrikaları, işyerlerini işgal edip buralarda faşist yapılar oluşturma ve sosyalistlere yaşam alanı bırakmamak biçimini almıştı.

Bu gelişim karşısında 1971 öncesi ayrılık bir kez daha hayat buldu. Faşistlerin bütün yaşam alanlarını işgal edeceğini gören ihtilalciler, onlara karşı bir ölüm kalım mücadelesine girmiş iken, TİP, TSİP ve TKP'den oluşan cenah bunu **"provokasyona gelmek"** olarak görüp, çatışma çıkmaması için okullara gitmekten bile imtina edilmesini savunmaya kalkıştılar. Faşist saldırıların provokasyon olduğu bir gerçeklikti, ama bu provokasyona gelmemenin yolu onu görmezlikten gelmekle, onunla karşılaşılabilecek alanlardan uzak durmakla olamazdı. Zira faşistler hayatın her alanına müdahale edip oralarda hakimiyet kurmaya niyetliydiler. Okullardan sonra mahalleler işgal atına düşmeye başlamıştı. Onları fabrikalar izliyordu. Kısacası, parlamenter bir rejim olmasına karşın sosyalistlere açık alanda faaliyet imkânı bırakmayacak bir gelişme ile yüz yüze bulunulmaktaydı. Kuşkusuz faşizmi ancak işçi sınıfının gücü yenebilirdi, ama işçi sınıfı

örgütlenebildiği kadarıyla pasifistlerin etkinliği altında, anti-faşist mücadeleden uzak durmaktaydı. Mesele sınıf mücadelesiyle anti-faşist mücadelenin tek bir dalgada birleştirilmesindeydi. Kurtuluş, ihtilalci bir işçi hareketi yaratma temel görevini anti-faşist mücadele ile birleştirmek gerektiğine karar verdi. Bu kararı, ilk verdiği kararın da bir anlamda zayıflatılması ve sınıf üzerinde revizyonist görüşlerin etkinliğinin devamına bir zaman için daha izin vermek anlamına geliyordu. Bu dezavantajın, çok uzun olmayan bir vadede ortadan kaldırılabileceğine yönelik umutlar yüksekti; Cevizli, Tariş, Antbirlik mücadeleleri, sınıf örgütlenmesi ile faşistlerin yaşam alanlarından temizlenmesinin örnekleri olarak umut vericiydi.

Kurtuluş'un Kürdistan'da yapılanması

Kurtuluş hareketinin ortaya çıkışındaki karakteristik özelliklerden birini de Kürt ve Kürdistan meselelerine yaklaşımı oluşturur. Daha 1972'de cezaevindeyken Kürdistan'ın parçalanmış bir sömürge olduğu görüşüne varan ve daha sonra THKP tezlerini başka noktalarda da eleştirerek Kurtuluş hareketini kuranlar bu tespitle kalmamışlar ve bunun örgütlenme alanındaki ifadesi olarak Kurtuluşla bağlı ama Kürdistan'da kendi kongresi, programı, ve özerk yönetici organlarıyla, seksiyon adı verilen, Kürdistan devrimi mücadelesinin öne geçmesiyle ayrılıp bu mücadeleye öncülük edecek komünist bir yapılanmanın varlığını savunmuş ve oluşturulmasına girişilmiş idi. Bu esnada bağımsız örgütlenme fikrini savunan Dersim ve Diyarbakır'dan bir kısım Kürt arkadaşın ayrılmasıyla daha sonra Tekoşin adını alan ve ortaya çıkışı PKK ile Kurtuluşu çatışma içine sokacak bir akım oluştu. Varoluşu PKK ile çatışmayla şekillenen bu akımın yaratıcısı daha sonra Zaza'ların Kürtlerden ayrı bir millet olduğunu savunan bir akıma dönüştü.

Kurtuluş'un Kürt meselesinin hem parçalanmış bir sömürge sorunu hem de Batı'da yaşanan bir azınlık sorunu olduğu tespitleriyle iki halkın mücadelesini en iyi birleştirecek bir biçim olarak seksiyon tipi örgütlenmeye ulaşması, Kürdistan'da hızla yayılmasına katkılı oldu. Bu dönemde örgütlenme konusundaki katılık, demokrasinin inkarı, her şeyin merkezi denetim altında yürütülmesi örgütlenme konusunda iki görüşe izin verebiliyordu. Ya tek ülke, tek merkezi denetimli parti; ya da ayrı örgütlenmek ve egemen ulus devrimcileri tarafından milliyetçi olarak damgalanmak. Merkezi denetimli bir partinin içerisinde özerk yapıların olması mümkün olamazdı. Bürokratik anlayışa göre her şey en yetkili bir biçimde Merkez Komitesinin elinin altında bulunmalıydı.

Kurtuluş bu anlayışa Kürdistan örgütlenmesi sorunundan başlayarak Marksizm-Leninizm'e uygun bir biçimde hak ettiği darbeyi indirdi. Bunu ne bürokratik anlayış sahibi Türkler anladı ne de Kürtler. Bürokratizmin iki taraftaki egemenliği ölçüsünde seksiyon örgütlenmesi ancak "komikti"! Marksizm cahili olanların komünizmle demokrasinin alakasını kuramamalarının sonucu olarak Bolşevik partisinin yapılanması içerisinde Ermenistan, Gürcistan vb komünist

partilerinin özerk olabileceğini duymuş olsalar bile kavramaları olanaklı değildi. Dahası, onlar için, Kurtuluşun yerel örgütlerin özerkliğinin varlığını savunması da aynı ölçüde anlaşılmaz bir durumdu.

Zaten daha sonraki yıllarda sosyalist demokrasi düşüncesinin formüle edilmesiyle birlikte iyice belirginlik kazanan, çoğulculuk, özerklik, farklı fikirlerin meşruiyeti gibi kavramlar burjuva liberalizminin egemenliği olarak damgalanılmaktan geri kalınmadı. Çünkü proletarya'nın partisi burjuvazininkilerden ancak disiplini ile ayrılıyordu! Disiplin de, her ne kadar öz disiplinden söz edilse de, askeriyeninki gibi mutlak itaati öngören ve ihlali durumunda ölümlere kadar gidebilecek gerici bir karaktere sahipti.

Kürt meselesinin gerek Kurtuluş ve gerekse Türkiye açısından demokrasinin gelişmesinde oynadığı rol bugün daha berrak olarak görülmektedir. O tarihte de öncelikle Kurtuluş hareketinin demokrasi düşüncesini geliştirmesi ve sosyalist düşünceyi gerçek temelleriyle buluşturmasında son derece etkileyici bir rol oynadığını söylemek hiç abartma olmaz.

Kurtuluş'un bu anlayışı ne yazık ki, Kürdistan'daki harekete damgasını basma şansını elde edemedi. 12 Eylülün ağır darbeleri ve "Ekim sapmasının" Kürdistan örgütlenmesine verdiği zararlar bir daha telafi edilemedi. Devrimci inisiyatifi ele geçirmeyi başaran ve Kürdistan devrimci sürecinin öne geçmesini sağlayan PKK artık Kürt halkının mücadelesinin, bize en yakın, desteklenmesi gereken belirleyici örgütlenmesi haline geldi ve artık ancak sembolik olarak varolan seksiyon1993'de konferans kararıyla PKK'nin desteklenmesi kararlaştırılarak feshedildi.

Bu, hareket içerisindeki birçok Kürt yoldaşı tepkiye sürükleyerek örgütten ayrılmaya, alternatif örgütler yaratma çabalarına sevk etti. O dönemde konferans kararını **"Kürt meselesini satmak"** olarak niteleyen yurt dışındaki bir arkadaşımızın başına topladığı Kürt arkadaşların en kuvvetli anti PKK'ci bir tutum benimsemelerine neden olup bu gün de Kürtlerin gazetesinde bizleri ***"ergenkoncu, ittihat terakkici, Kurtuluş tarihini kirletici, sosyal şoven"*** ilan eden kişinin aynı şahıs olması, yanlış bir kefaret ödeme biçimi değilse, herhalde tarihsel bir tesadüften başka bir anlama da gelmez. Tesadüf olmaya tesadüftür ama Kürtlerin az sayıdaki dostunu da düşman görmelerine hizmet edecek böyle tutumların dostlukla ne kadar bağdaştığını Yalçın Küçük'ün pratiğinde gördük. Bir zamanlar "kardeşim" dediği Öcalan'ı ve mitinglerinde ajitatörlük yaptığı PKK'yi, Gazi üniversitesinde kendisine sunulan profesörlüğe karşılık satışı, ister istemez insanın

aklına onun PKK'ye yakın duran diğer Türk sosyalistlerine saldırılarının dozunun acaba neden o kadar yüksek olduğunun sorusunu getiriyor. İnsan kendisini, hırslarına kaptırmayıp frenlemesini bilmeli; nihayetinde Arap devrimcilerinin dediği gibi, bazılarınınki risksiz olsa bile "nahnu kullun nefsi khendek!"[6]

1978 konferansı:

Antifaşist mücadelenin keskinliği sadece yüzü sağa dönük akımlarda etkili olmuyordu. Kurtuluş hareketi de bir biçimde bundan payını alma durumunda kalmıştı.

Kurtuluş hareketinin kuruluş sürecindeki önemli bir uğrağını antifaşist mücadele ve sınıf örgütlenmesi sorunlarıyla bağlantılı olarak toplanmış olan 1978 konferansı oluşturur. Genelde olduğu gibi özelde de Kurtuluş hareketinin ihtilalci bir işçi hareketine yönelik faaliyeti o dönemde faşistler tarafından kesintiye uğratılmaya çalışılıyor, hareketin çok önemli bir enerjisi ve maddi imkanlarının önemli bir kısmı faşistlerle olan aktif mücadeleye gidiyordu. Antifaşist mücadelenin yuttuğu bu enerjinin çokluğu ve mücadelenin şiddeti hareket içerisinde bir kesimin tepkisini çekti ve MK'den başlayarak yer yer *"tüm gücümüzle, sadece işçi sınıfı içerisinde çalışmalıyız"* tezi yükselmeye başladı. Toplanan konferans oybirliğine yakın bir çoğunlukla sürdürülen çizginin doğru olduğunu, diğer tezin antifaşist mücadeleyi terk etmek anlamına geldiğini ve bu durumda sınıf mücadelesinin sürdürülmesinin olanaksız hale geleceği, bu yolu herkesin izlemesi durumunda faşistlerin mahallelerin ardından fabrikaları da işgal edeceği gerçeği kabul edildi ve meselenin sınıfın örgütlenmesinin ihtiyaçlarının antifaşist mücadelenin ihtiyaçlarıyla ustaca birleştirilmesinde yattığı tespit edildi. Tez sahibinin tezinin böyle büyük bir çoğunlukla reddedilmesine rağmen konferans bir oy eksiğiyle tez sahibinin MK'nde kalmasına karar verdi. Benimsenen tezin doğruluğu, Cevizli Tekel, Antbirlik, Tariş direnişleriyle kanıtlandı.

Devrim yapamayanlara "darbe cezası"

Ancak umutlar beklenen hızda ilerlemedi. Faşist saldırılar öylesine güçlü hale gelmişti ki, diğer devrimci hareketlerde olduğu gibi Kurtuluş'un da enerjisinin çok büyük bir kısmını yutuyordu. Ve tabi devrimcilerin faşistlere karşı yarattığı koruma alanlarında sınıf içerisinde örgütlenmede avantajlara sahip olan revizyonistler, sınıf

[6] Hepimiz aynı siperdeyiz!

içindeki örgütlenmelerini pekiştirirken, ***"maocu bozkurtlar ve goşistler"*** ajitasyonunun[7] ardında faşist saldırıların suçunu devrimcilerin üstüne yıkma başarısını gösteriyorlardı. Buna rağmen sınıf içerisinde önemli mevziler kazanılmış olsa da bir bütün olarak anti-faşist mücadele işçi sınıfının sürdürdüğü bir mücadele olma düzeyine getirilememişti. Büyük ölçüde bu durumun sonucudur ki, 12 Eylül darbesi geldiğinde grevde olan 60 bin ve aynı ay greve çıkmaya hazırlanan 80 bin işçi olmasına karşın, darbeye karşı sendikalardan ya da fabrikalardan en küçük bir direniş gelmemiştir.

Bu açmaz tüm solu çaresizliğe sürüklerken, Kurtuluş'u da iddialarından oldukça uzak noktalara savurmuştur. 1980 darbesinin gelişini daha 1978 Maraş katliamının ardından ilan edilen sıkıyönetimi hedef alarak tespit eden Kurtuluş, darbeye karşı ancak ve ancak işçi

---

[7] SBKP ve ÇKP arasındaki düşmanlığın ürünü olan bu nitelemeler, dünya sosyalist hareketini ikiye bölerken Türkiye sosyalist hareketini de tam anlamıyla iki düşman kampa ayırmıştı. Faşizme karşı mücadele görevleri ortada dururken, faşizme kurşun sıkmayanlar ***"Maocu bozkurt"*** diye niteledikleri antifaşistlere kurşun sıkabildiler. Tabi diğerleri de ***"sosyal emperyalizmin uşağı sosyal faşistler"*** dediklerine normal faşistlere karşı gösterdikleri şiddetin benzerini göstermekten geri kalmadılar. Hele devrimcileri ihbar etmeyi, devletle birlikte "terörle mücadeleyi" iş edinmiş olan ve şimdi de "Ergenekon" davasında zuhur eden Perinçekçiler başka türlü ellerine almadıkları silahı *"sosyal faşistlere"* karşı mücadelede etkin bir biçimde kullanmaktan geri kalmamakta idiler. Bu gerilim içinde, bu gruplar bulundukları her yeri provokasyon ortamına dönüştürüyorlardı. Bu karşılıklı ajitasyonun sosyalizmin prestijini yerle bir ettiğini görmeden karşı devrim cephesinin güçlenmesine dolaylı olarak destek vermiş oluyorlardı. Bugün mazide kaldığı sanılan bu tutumların yığınların hafızasında nasıl yer ettiğini ve günümüzde de etkisini sürdürdüğünü, iki tarafın temsilcilerinin aynı platformlarda bir araya geldiklerinde birbirlerine karşı edebildikleri düşmanca laflarda hala görebiliyoruz. Eski cephelerin mihrakını oluşturan partilerin kiminin yerinde yeller esip, bizatihi taraftarları tarafından kimi de sosyalizm dışı olarak nitelenirken, bu taraftarların o günkü tutumları konusunda en ufak bir özeleştiriye rastlamak mümkün olmamaktadır. Böyle bir özeleştiriye ihtiyaç duymayan mantıkların da bugüne ait sağlıklı bir sosyalizm anlayışı geliştirebileceklerini beklemek olanaklı değildir. Zaten gördüğümüz de eskinin en köhnemiş anlayışlarının savunulmaya devam edilmesi ve sanki bunlar yeteri kadar iyi savunulamadığı için sosyalizmin yıkıldığına dair iddiaların sürdürülmesidir. Sosyalizm açısından da en tehlikeli olanı budur. Tehlike herhangi bir başarı gösterip yıkılanı yeniden kurabileceklerinden değil, oligarşinin sosyalizme karşı propagandasına malzeme sağlayıp, sosyalizmin kaybolan prestijinin yenilenmesine engel olmalarından kaynaklanmaktadır.
Bu eleştirdiğimiz provokasyon ortamına kendimizin de karıştığını belirtmeden geçmek doğru olmaz. Devrimci Yol ile olan ayrılığın yarattığı gerilim içerisinde hiç istemediğimiz halde iki kez ciddi biçimde silahlı çatışmaya girdik ve karşılıklı olarak birkaç devrimcinin ölümüne neden olduk. Bu, o zamanki gerekçelerimiz ne olursa olsun sosyalist mücadele açısından hesabı verilemeyecek ağır bir suç oluşturur. O zamanlar her çatışmayı istemeden içine sürüklendiğimiz provokasyonlar olarak nitelemiş ve karşı tarafın kayıplarını da kendi kayıplarımız olarak görüp devrimci harekete verdiğimiz zararı kabullenmiş olsak da durum ağırlığından hiç bir şey kayıp etmez.

sınıfının barikat oluşturabileceğini söylese de bu barikatın oluşturulması olanaklı olamamıştır.

Ortak direnişin örgütlenmesi ya da ricat

Önderliğin pratik alandaki zaafları, verebileceği zararı verdikten sonra hem hareket içerisinde kazanılan deneyim hem de hareketin ortaya çıkardığı yeni önderler tarafından belli düzeylerde aşılmış olsa da, yetersizliklerin nasıl vahim sonuçlara yol açabileceğini 12 Eylül darbesinin bizzatihi kendisi göstermiştir. 1980 başından itibaren askeri bir darbenin artık gün meselesi olduğunu[8] tespit eden Kurtuluş solun ortak bir direnişinin imkanlarının yaratılması peşinde koşmayı acil görev olarak önüne koymuştur. Ne var ki, solun değişik kesimlerinin birbirleriyle olan gergin ilişkileri böylesi acil bir tehdit karşısında dahi aşılamamıştır. Bu dönemin en aklı başında önerisini birikim çevresinden **Murat Belge** ve **Ömer Laçiner** getirmiştir. Kurtuluşa, örgütler arası ortak bir direniş yapılanmasının önerisini getiren ikili, Kurtuluş'un bu konudaki katkılı onayını aldıktan sonra yaptıkları görüşmelerden hiçbir olumlu sonuç çıkmamış, öneriye kurtuluştan başka kulak asan olmamıştı. Sonradan her kesim darbenin beklendiğini anlatsa da, o zamanın havasının gösterdiği, kimselerin pek bir darbenin olacağına ihtimal vermediği ve TC'nin devrim oluncaya kadar böyle sorunlarıyla birlikte yaşamayı tercih eden bir ülke olacağı doğrultusundaydı. Bunları apaçık yazanlar oldu. Hatta kimileri kendilerini o kadar güçlü görmekte idiler ki, yanılıp da bir darbe girişiminde bulunacak olanları "çıktıkları ine geri sokulacaklarını" ilan edebilmekteydiler. Düşmanın bizi bilinçli biçimde abartmasını onlar besbelli ki, kendilerinin gerçek gücü olarak algılamak aymazlığında idiler. Hatta dayağı yedikten sonra bile darbeci Evren'in darbesini meşrulaştırmak için söylediği *"biz gelmese idik şimdi burada onlar oturuyor olacaktı"* lafını bile kendilerinin doğruluğunun kanıtı olarak görebilecek kadar aymazlık içerisinde idiler. Darbeyi sıkıyönetim ilanı zannedenler yanıldıklarını takip eden dört ay içerisinde anladılar.

Kurtuluş, askeri bir darbenin gerçekleşmesi durumunda ikili bir taktik saptamış idi. Bu ikili taktik, ya ortak bir direniş cephesinin geliştirilmesi ya da darbenin yaratacağı ilk fırtınayı güçlerini

---

[8] Darbeci Evren darbeyi nisan ayında gerçekleştirmeyi hesapladıklarını ancak *"kadayıfın altının biraz daha kızarması için"* (bu da eyyamcı politikaları "kadayıfın altını kızartmak" olarak anlatan Erbakan'a bir naziredir.) Eylüle kadar geciktirdiklerini anılarında anlatır.

korumaya yönelik düzenli bir ricat taktiğiyle karşıladıktan sonra, yeni duruma göre birleşik ya da bağımsız taktikler geliştirmek şeklinde idi.

Kurtuluş, darbenin olmasıyla birlikte yaptığı değerlendirmede

> *"darbenin oturmasına izin vermeden en geç iki ay içerisinde birleşik bir karşı duruş sağlayamaz isek darbeciler yerleşecekler ve her şeyi kontrol altına alacaklar; Buna izin vermemeliyiz!"*

tespitini yaparak bir kez daha ortak direniş için girişimlerde bulundu, ama geçen haftalar aylar içerisinde hiçbir somut adım atılamadı. Bu somut durum karşısında ikinci taktiğin hayata geçirilmesine karar verildi. Hareketin güçleri düzenli olarak kısmen büyük şehirlere sınıf içerisine çekilecek, bir başka kısmı da gerektiği durumda göreve gelmek üzere eğitim ve koruma amacıyla yurt dışına çıkarılacaktı. Yurt dışı olarak da esasında Filistinlilerle enternasyonalist dayanışma çerçevesinde geliştirilmiş olan Suriye ve Lübnan sahası hesaplanmaktaydı.

Ricat yerine panik, sosyalizm yerine ekonomizm ve "Ekim sapması"

Ne var ki, bölgeye ilk gönderilen birkaç arkadaşın ardından kimselerin yurt dışına gönderilmesi olanaklı olmadı ve bir müddet sonra da Merkez Komitesi alınan ricat kararının ne olduğu konusunda anlaşmazlığa düştü. Ricat kararı esasında düşman saldırısına karşı hareketin yeniden mevzilendirilmesi kararıydı. Darbeye karşı birleşik bir direnişin gerçekleştirilememesi durumunda hayata geçirilmesi öngörülmüştü ve esasını örgüt üye ve sempatizanlarının büyük şehirlerde sınıf içerisinde mevzilendirilmesine dayanıyordu. Karar tüm başka mevzilerden sınıfın içine çekilme anlamındaydı. Bunun bir çırpıda bütün üye ve sempatizanları kapsayacak bir biçimde gerçekleştirilemeyeceğinin bilinciyle, bir kesim de yurt dışında eğitim ve koruma amacıyla mevzilendirilecek ve hareketin durumuna göre yeniden ülkeye geri getirileceklerdi. Bu konuda herhangi bir tereddüt yok iken kimileri de en iyi savunmanın saldırı olduğunu söyleyerek, geri çekilme kararının esasında oligarşiye karşı bir saldırı anlamına geldiğini iddia etmeye ve kararın yeni baştan alınmasını sağlamaya girişti, hatta merkezi karar dışında tutumlar geliştirdi. Bu çatışmaya mahiyeti tam açıklığa kavuşmamış olan hizip ve mevki mücadeleleri de eklenince alınan kararın ortak bir anlayışla ve hızla uygulanma olanağı ortadan kalktı. O çatışmalar içerisinde yurt dışına çıkarılması hesaplanan birkaç yüz kişiye karşılık ancak 20–30 kişi ve eski MK'nin

üçü hariç çoğunluğu çıktı. İlk MK'den kalan üç kişiden biri de yakalanınca artık hareket ideolojik ve politik eksenini de kaybedecek bir konuma sürüklendi. Ricat taktiği tam bir batağa dönüştü.

Hesaplananların yerine böylesine rast gele bir davranış biçiminin ortaya çıkmış olması kalanlarda ciddi bir güvensizlik yaratırken, kendilerini korumak üzere ideolojik ve politik kaygıları bir yana koyan ***"sıkı bir örgüt yaratmak"*** fikrini egemen kıldı. Yurt dışına çıkarılamayan ve eldeki imkânlarla da ancak kendisini koruyabileceğini düşünen yeni merkezin bu politikası fiili olarak bir çok insanı "başının çaresine bakma" durumuna sürükledi. Bu dönemde örgütün kendilerini kurtaracağı umudu içerisinde olan birçok insan çaresizlik içerisinde kalınca bugüne kadar etkileri silinememiş olan ciddi bir suçlama da hareketin sırtına yapıştı kaldı: ***"İnsanları sokağa bıraktınız!"***[9] Ekim sapması örgütün tümden yok olmasına neden olmamış olsa da bu kısa dönemde ürettikleriyle hareketin iç istikrarını tümüyle altüst etti. Daha önce varolan çelişkiler iyice büyüyüp, insanların birbirinden nefret ettiği bir noktaya kadar ulaştı. Bu mirasın bugünlere taşınıp gelmediğini söyleyebilmek şimdilerde cereyan eden olaylara bakınca pek olanaklı görünmüyor. Tarihimizde **"Ekimciler sapması"**[10] olarak bilinen ve bir yıl gibi uzun bir tartışma

---

[9] Kimsenin arkadaşını bile bile sokağa atacağını düşünmek mümkün değildir. Ancak benimsenen yanlış taktik tutumlar, hareketin imkanlarının sınırlı olması, boşa geçirilen zamanlar ve çıkan kaos fiilen birçok arkadaşımızın ortada kalmasına neden olmuştur. Bunun yarattığı güvensizlik hareketin daha sonraki dönemlerinde de insanların zihinlerinin "acaba kendilerinin de ortada bırakılıp bırakılmayacağı" sorusuyla kurcalanmasına ve güvensizliğe hazır bir zeminin hep varolmasına neden olmuştur.

[10] Ekim sapması, bütün yumuşatmaları ile ***"sekterizm ve sosyal şovenizmden etkilenme"*** olarak nitelenmişti. Sekterizmin nereden kaynaklandığını öğrenememiş olanlar "hayır ekim sapması yoktur, sekterizm, sosyal şovenizmden etkilenme vardır" diyerek belayı defederken bunu masum bir şey sanmakta haklıdırlar. Ama Kurtuluş Hareketi iyi bilmektedir ki, ulusal özelliklerin yanında sosyalist hareketteki sekterizmin dayandığı esas temel, üçüncü enternasyonalin içinde boğulduğu ekonomist akımdır. Dolayısıyla ekim sapmasının sekterizmini ortaya koyduğu özelliklerle birlikte bürokratik sosyalizme bağlamak hiç de zor değildir. Bu konuda söz konusu sekterizme temellik etmiş olan demokratik merkeziyetçiliği bir terazi gibi tarif eden anlayışın eleştirisini ele alan ve sosyalist demokrasi tezlerine temellik eden "demokratik merkeziyetçilik" yazısı yeniden okunmalıdır. Terazi teorisi, demokrasi ve merkeziyetçiliği birbirine zıt iki kavram olarak ele alır ve zor zamanda merkeziyetçiliğin, iyi zamanlarda da demokrasi kefesinin ağır basacağını anlatır. Ve dolayısıyla da zor zamanda kopardığı kafaların izahını merkeziyetçilik kefesinin ağır basması olarak gönül rahatlığı ile izah eder. Demokratik merkeziyetçiliğin merkezileşmenin nasıl gerçekleşeceğini, bürokratik olarak merkezileşmeye karşı demokratik olarak merkezileşmeyi anlatan bir kavram olduğundan haberi yoktur. Dolayısıyla o tarihlerde sekterizm olarak dillendirilmiş olan sapma henüz literatürümüzde bugünkü biçimiyle yer

döneminin ardından tumüyle mahkûm edilen bu girişim, hareketin sıçramalı olarak yeni bir rota izlemesine ve sosyalizm konusunda yeni bir ufuk açılmasına da vesile olmuştur. Ekim sapması, Kurtuluşun aşmaya çalıştığı ekonomizm ve bürokratizme tam anlamıyla bir geri dönüştü. Baskının paniklettiği yöneticiler, artık etraflarında sürekli tehlike görüyor ve bundan kurtulmanın yolunun tasfiye olduğunu hesaplıyorlardı. İstenmeyenlerden kurtulmanın pratik bir yolunu tüm üyelikleri feshedip istemediklerini dışta bıraktıkları yeni bir örgüt kurmakta buldular. Geçmişi eleştirerek gelişen hareketin eleştirdiği geçmişten bütünüyle kurtulmuş olması söz konusu değildi ve o anda oluşan özgün koşullar bastırılmış olanın daha da güçlü bir biçimde hayata egemen olmasına yol açtı. Ancak buna karşı tepki de gelişmekte gecikmedi. Bir yıl süren bir tartışma dönemi "Ekim bürokratizmini" püskürttü ve harekete sınıf eksenli, sosyalist demokrasi yönelimli, geçmişi de aşan yeni bir rota verdi. Ne var ki, bu dönemde **"sosyalist İşçi"** adını alan bir gurubun ayrılmasının önüne geçilemedi. Sekterizme karşı ortak bir tutum geliştirilerek geriletilmesine rağmen bu grup kazanımlarla yetinmeyip ayrılmayı tercih etti. Daha sonra da Troçkizmin bir versiyonuna yöneldiler.

Oluşan ayrılığa, geriletilen "ekim sapmasının" yarattığı altüst oluşlara rağmen, yurt dışında olanların da gelmesi ve yapılan tartışmalar sayesinde hareket yeni bir canlanma dönemine girdi. Kuşkusuz kaybedilenlerin hesabını bile tutmak olanaklı değildi. Ama artık sınıf içerisinde daha önce engel olarak görülebilecek hiçbir engelin kalmamış olmasıyla rahat bir çalışma zeminine kavuşulmuştu. Hareket bu dönemde fabrikalarda ciddi bir yayılma gösterdi. Birimlerindeki örgütlü üye ve ileri sempatizanlarının sayısı 1500'ü

---

almamış olan sosyalist demokrasi anlayışının karşısında şekillenen bürokratik sosyalizm anlayışının eleştirisine tekabül etmektedir. Zaten Bu eleştirilerdir ki, sosyalist demokrasi anlayışının bir sosyalizm anlayışı olarak şekillenmesini sağlamıştır.

'Sosyal şovenizmden etkilenme" esasında yumuşatılmış haliyle "sosyal şovenizm" eleştirisidir. O tarihte hemen tüm Kürt yoldaşlar meseleyi bu kavram altında ele almışlardır. Bu eleştiri de esasında birinci eleştirinin doğrdan bir devamıdır. Genel demokrasi meselesindeki sekterizm, yani bürokratik sosyalizm anlayışı, milli meselede de Kürtlerin kaderine müdahale etme biçimini alarak egemen ulus milliyetçiliğine dümen kırmak anlamına gelmektedir. Bürokratik sosyalizminin milli meseledeki mütekabili büyük ulus şovenizminden başka bir şey değildir. Yıkılan sosyalizm tarihi de bu konuda bol örnek sunar. Kurtuluş hareketinde buna rastlanılması da dönemin özellikleri göz önünde tutulduğunda tuhaf bir durum oluşturmaz. Esasında Kurtuluş hareketinin kendisi dünyanın ve Türkiye'nin o günkü koşullarında bir istisna oluşturur. Hala demokrasi sorunu ve milli konularda solun içerisinde bulunduğu ilkellik göz önünde tutulduğunda Kurtuluşun nasıl bir istisna oluşturduğu daha iyi kavranılmış olunur.

buldu. Her altı ayda yenilen ciddi polis darbelerine rağmen sınıf içerisinde nispeten düzenli bir örgütlenme ve yayın faaliyeti sürdürülmeye başlandı. Kürdistan'da silahlı mücadelenin başladığı günlerde[11] Batı'da da Kurtuluş hareketi göze çarpan bir gelişme göstermeye başladı. 1985 Nisanında yenilen büyük darbeye kadar teorik ve pratik alanda hemen her şey öngörüldüğü gibi sürdü.

1985 Nisan'ı Kurtuluş için üçüncü bir yıkım oldu:

Birinci yenilen darbe 12 Eylül'ün bizatihi kendisiydi. Darbenin etkilerinin yanında önderliğin yaşadığı iç çelişkiler, ortak bir direniş cephesinin gerçekleştirilmesinin dışta yatan nedenleri yanında düzenli bir ricatın sağlamasını da imkânsız kılmış, hareketi o zamana değin sürdürdüğü rotadan koparmıştı.

İkincisini Ekim sapması oluşturdu:

Ekim sapması ricat taktiğinin iflasıyla rotadan çıkmış hareketi, ekonomizm ve Bürokratizm eksenine yerleştirip birikmiş sermayesini de tüketme yoluna sürüklemişken, krizi yenilenmeye dönüştürme başarısıyla bugünlere uzanan rotamızın temelleri atılabilinişti.

1985 Nisan operasyonu ise birkaç istisnasıyla varolan ileri kadroların neredeyse hepsini alıp götürmüşken, bir de kimi yoldaşların polis deneylerinin beklenmeyecek derecede kötü olması, dışarıda kalanların morallerini de yerle bir etti. Yeni yapılanmayı oluşturmak için neredeyse kendine güvenen militan bulabilmek olanaksız hale gelmişti. Dışarıda kalanlardan birinin Türkiye'ye gelmesiyle belli ölçülerde bir moral kazanılmış olsa da Merkez komitesine seçilenlerin

---

[11] Bu başlangıçta darbenin üzerinden bir yıl geçtikten sonra Kurtuluş'un da içerisinde bulunduğu sol örgütler arasında **Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC)** girişimi oluşturuldu. Darbenin hemen ardından daha darbeciler duruma hakim olmadan yapılan ortak mücadele önerilerini ellerinin tersiyle itmiş, ortak mücadeleden kaçmak için kırk dereden su getirmiş olanların oligarşinin ağır darbelerini yiyip, güçlerinin esasını kaybettikten sonra böyle bir cephe hareketini sağlıklı kurabilecekleri, ilişkileri sürdürecekleri çok kuşkuluydu. Taşıdığımız kaygılar dolayısıyla, istikrarlı bir ilişkinin gelişimi için gerekli önerilerimizi ortaya koyarken, oluşuma gözlemci olarak katılacağımızı belirttik. Hareketin kuruluşu aşamasında ortaya çıkan çelişkiler, Cephenin yürümeyeceğinin işaretlerini kısa sürede verdi. Örgütsel olarak birbirine hala hiçbir yakınlaşmaya izin vermeyen bir retorik sürdürülürken bir cephenin oluşturulmasının zorlukları kendisini ortaya koyuyordu. Kurtuluş bu dönemde de Cephe faaliyetinin geliştirilmesi sürecine paralel olarak eski ayrılıkların aşılarak ortak bir sosyalist örgütlenmenin yaratılmasını da savunmakta idi. Hazırlık faaliyetlerinin üzerinden bir yıl geçmeden Dev yol'un çekilmesiyle cephede çözülme başladı. Kurtuluşçular Türkiye'ye dönerken kimileri de Avrupa'ya "döndüler". Ancak bu zaman içerisinde meseleyi gerçekten ciddiye almış ve bu doğrultuda faaliyete girişmiş olan PKK silahlı direnişi başlattı.

kendileri bile o görevi yürütebileceklerine inanmayacak kadar deneyimden yoksunlardı. Bu koşullarda hareket yeni bir toparlanmaya girişmişken, geliştirmiş olduğu **"sosyalist demokrasi"** anlayışının bir gereği olarak da kendi dışındaki komünistlerle bir araya gelmenin zeminlerinin oluşturulmasına girişti. 1986 sonunda yapılan konferans, yıkımın önüne geçtiği gibi sosyalist demokrasi tezlerini onaylayarak, hareketin bütün cılızlığına rağmen yeni bir atılımın zeminini oluşturdu.

Partileşme süreci: Örgütsel ve Politik Sekterlik

Kurtuluş'un önderliğin zafiyetinden kaynaklanan birlik sorunundaki pek işe yaramaz yaklaşımı, örgütlenme sorunundaki zaafıyla at başı gitti. Başlangıçta çok dar bir kadroyla oluşturulan yapılanma hem yeni üyeler edinmekte hem de kendisini bir partiye ilerletmekte son derece atıl davrandı.

Birlik sorunu formüle edilirken, proletarya partisinin nasıl olması gerektiği üzerine olan ölçütler kendine uygulandığında kolay kolay proletarya partisi haline gelmeye olanak tanımıyordu.

Proletaryanın saflarında hiç olmazsa önemli bir azınlık haline gelemeyen, yine solun önemli bir kesimi tarafından kabul görmeyen bir programla proletarya partisi olabilmek olanaklı değildi. Bunların yanlış olduğunu bugün de söylemek olanaklı değildir. Ancak Kurtuluşun bu gelişmenin nerede olacağı sorusuna verdiği yanıtta yanılgılıydı. Yaptığı her işi bir parti gibi yaparken, kendine parti adını vermemek suretiyle sanki yapamadıklarının mazeretini de peşinen söylemiş gibi davranıyordu. Yıllar partileşme süreci adı altında geçti. Buna karşılık kurtuluşun başlangıçta beklediği, proletarya içerisinde önemli bir azınlığa tekabül etmek, programının solun önemli bir kesimi tarafından benimseniyor olması asla gerçekleşmediği gibi darbeden hemen önce örgütlü yapıları içinde kadro olarak 1500–2000 insanın yer almasına, bunların çok büyük bir çoğunluğunun tam zamanını devrimci mücadeleye vermesine karşın üye sayısı hiçbir zaman 100'ü aşamamıştır. Üye alma konusundaki sekterlik 12 Eylül sonrasın da aynen devam etmiş yine 100 üyeyi aşan bir örgüt konumuna yükselmek olanaklı olmamıştır. 100 sayısı toplam kurtuluş üye sayısına tekabül etmez elbette; Değişik biçimlerde uğranılan kayıplar bu rakam içerisinde yer almamaktadır. Bu bir sekterlikti; zira işi yürütenlerin bir kısmının söz hakkının varolmasına karşılık, en büyük çoğunluğunun bu haktan mahrum kalması bir tür elitçi anlayışın beslenmeye devam etmesi demekti.

Örgütsel ilişkilerdeki böyle bir elitçiliğe program alanında da başka bir sekterlik tekabül etmekteydi. Normal şartlarda her partinin bir programı olur. Ancak Kurtuluşun maddeleştirilmiş bir programı yoktu ve Kurtuluş literatürünü oluşturan bütün metinlerin benimsenmesiyledir ki, Kurtuluşçu olmak mümkün olabiliyordu. Böyle bir ön kabul olmamasına, farklı fikirlerin Kurtuluş içerisinde bulunabileceğine, farklı görüşlerin gerek iç sirkülasyonda ve gerekse açık alandaki yayınlarda görüş sahibinin imzasıyla yayınlanabileceğine ilişkin demokratik bir anlayış olmasına karşın, varolan fiili durum böyle bir hakkın kullanılmasına olanak tanımıyor ve kimse ***"Kurtuluş'tan farklı görüş sahibi"*** olarak damgalanmak istemiyordu. Bu çok ciddi bir sekterlik öğesiydi ve savunulan birlik düşüncesiyle asla bağdaşmayan, politik talepler üzerinde bir araya gelme imkânını ortadan kaldıran bir mahiyete sahipti. Kendi içindeki birliği korumada işe yarar gibi görünse de savunulan birlik düşüncesini "boş bir lafa" indirgeyen dolayısıyla Kurtuluş'u kendi içinde tutarsız kılan bir karaktere sahipti. Bu çelişkinin çözümü ancak sosyalist demokrasi tezlerinin benimsenmesiyle olacaktı.

1986 konferansı

1985 darbesi Kurtuluş için gerçekten bir yıkım oldu. Operasyonun kadrosal açıdan yarattığı yıkımın yanında önderliğin polisteki kötü performansı kalanlarda da ciddi bir moral yıkımı yaratmıştı. İlişkilerin yeniden derlenmesi bir yılı aldı. Bir yılsonunda yapılan **konferansta** o zamana kadar sürdürülen çalışma tarzı gözden geçirilerek bir hareketin içerisinde gizlenemeyen örgütlerin polisin darbelerine her zaman dayanıksız olacağı gerçeğinden hareketle, ***örgüt- hareket-birlik*** formülasyonu geliştirildi. Hareket kendisini bu üç düzlemde birden örmeye başladı ve yanılmadığını da kısa zamanda aldığı sonuçlarda gördü. Konferansın onayladığı **sosyalist demokrasi tezleri** her alandaki ilişkilerimize yeni bir şekil vermekte ve solda ciddi bir gündem oluşturmaktaydı.

Ne var ki, 1985 darbesi öylesine yıkıcı olmuştu ki, Kürdistan örgütlenmesi tümüyle ortadan kalkmış ancak İstanbul da barınan bir komite oluşturulabilmişti. Şartlar ve eldeki imkânlar, Kürdistan'da yeniden bir yapılanmanın gerçekleştirilmesine olanak vermiyordu. Bu dönemdeki bir başka olgu da PKK hareketinin yükselmeye başlaması ve Kürdistanlı devrimcilerin en iyilerini gittikçe daha fazla kendi saflarına çekmeye başlamasıydı. Bu koşullarda Kürdistan örgütlenmesi adını adım sönümlenmeye gitti.

Baskı döneminin bir türlü geçip gitmemesi bu dönemde kimi kurtuluşçularda ciddi umutsuzluklar yaratmakta ve sosyalizm dışı çıkış yolları aramaya neden olmaktaydı. Örgütün tasfiyesi ve küçük bir grup halinde korunan bir merkeze indirgenmesi, SODEP içerisinde yuvalanarak örgütlenmek gibi öneri ve tutumlar ortalıkta dolaşmaktaydı. Bu fikre saplanan bir grup Kurtuluş yerine SODEP'i tercih etmiş ve Teori ve Pratik gurubunu oluşturmuştu. Bu gruptan bir kesim 1993'te Bursa'da tekrar Kurtuluşa katılmıştı.

Bu dönemde çoğunluğu Avrupa'da bulunan muhtelif örgüt temsilcileriyle iki yılda kitleye açık 62 toplantı gerçekleştirildi. Sosyalist hareketin arasında önemli bir diyalog zemini oluşturulmuş oldu. Kurtuluş savunduğu sosyalist demokrasi görüşüyle yine sosyalist hareketin eksenindeki yaratıcı, yenilikçi ve sürükleyici yerini almıştı. Kurtuluş'un girişimleriyle bunu, yeniden bir yapılanmanın ürünü olması beklenen solun birliğine yönelik **Kuruçeşme Toplantıları** izledi. Kuruçeşme toplantıları Kurtuluş'un niyetlerinden bağımsız olarak bölünmeyi hedefleyen bir rotaya sokulmakla sosyalist harekete kazandırabileceklerini kazandıramadan sona erdi, ama sosyalist hareketin artık kendisini gözden geçirmesi gerektiği ve bu gözden geçirmenin eksenin sosyalist demokrasi olması gerektiğini de duymamış olanlara da duyurdu. Bundan sonra sosyalist hareketin sürekli bölünme geleneğine karşı bir anlayış da sosyalist hareketlerin gündeminde yer alan önemli bir konu oldu.

1988 yılı yeni bir operasyonla yapının altüst olmasına neden olsa da bu dönemde gelişen ilişkiler ve hapishaneden çıkanların katkılarıyla Kurtuluşun ideolojik ve politik etkinliği hissedilir bir biçimde yayılmaya başladı.

Sosyalist demokrasi tezlerinin benimsenmesiyle birlikte hareketin perspektifinde birlik konusunda varolan tutarsızlık da teorik olarak ortadan kaldırılmış oldu. Kurtuluş'ta yazılmış olan her şeyi bir arada olmak için benimsemenin yerine **sosyalizmi hedefleyen politik taleplerde ve aktüel ittifaklara olanak sağlayacak güncel/dönemsel taleplerde birliğin** bir arada duruşun temelini oluşturmasının benimsenmesi, söz konusu sekterliğin de aşılması oldu. Bu sadece dışa yönelik bir belirleme oluşturmuyor aynı zamanda ve öncelikle Kurtuluş'un kendi iç ilişkilerini, kendi bir arada duruşunu belirliyordu. Artık farklı görüşlerin kendilerini ifade etmeleri teorik bir kabul olmaktan çıkmış, hareket içerisinde fiili bir duruma dönüşmüştü. Yapı içerisinde farklı görüşlerin varoluşunun anormalliğe işaret ettiğine ilişkin bir ima söz konusu olmuyordu. Bu değişimin açık ifadesini, artık kimsenin kendi imzasıyla yazı yazmaktan çekinmez

hale gelmesi oluşturuyordu. Bu dönüşümün ne kadar zor olduğunu o dönemde sosyalist demokrasi aleyhine kullanılmaya çalışılan *"burjuva liberalizmi, sol liberalizm, Troçkizm, Burjuva çoğulculuğu"* gibi ifadeler en açık biçimde ortaya koyar.

Kuruçeşme tartışmaları fiyaskosu

Geliştirilen sosyalist demokrasi tezleri doğrultusunda Kurtuluş hareketi öncelikle Avrupa'da iki yıl içerisinde hemen hemen tüm solu kapsayan, diğer hareketlerin de katkılarıyla 60 kadar toplantı gerçekleştirdi. Bu tartışmalarda kimi yakınlıklar ve ayırım çizgilerinin yeniden çizilmesine ve solun yeniden yapılanmasının olanaklarının yaratılmasına çalışıldı. Sosyalist demokrasinin bu tartışmalarda eksen oluşturması, kimi hareketlerin *"bu da nereden çıktı?"* şeklindeki şaşkın sorgulamalarına karşın sağlandı. Bu tartışmaların yarattığı etki kısa zaman içerisinde Türkiye'de Kuru Çeşme tartışmaları olarak ifade buldu. Ne var ki, hareketin benimsediği sosyalist demokrasi formülasyonunun sağlam bir biçimde kavranamamış olması, başkalarının sunduğu formülasyonların peşine takılma, Kurtuluşçular arasında varolan farklı sosyalist demokrasi anlayışlarının zuhur etmesine ve solun yeniden yapılanmasına imkan verecek bir sağlıklı bir tartışma zeminin oluşmasına olanak tanımadan, eylemsiz olarak oluşturulan platformun bölünmesine ve girişimin başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açıldı. Platformun bileşenlerinden önce Sosyalist Birlik Partisi ve akabinde de Devrimci Sosyalist Blok çıktı. Kurtuluş üç farklı tutumu kendi içinde referanduma sunarak bağımsız ilerleme yolunu seçti. Sol yeniden yapılandırılacakken varolan şansı üketip biraz daha parçalanma durumuna sürüklendi. Bu başarısızlık sosyalist hareketin yeniden yapılanmasını geleceğe ertelerken, herkese göre bir sosyalist demokrasi anlayışının tariflenilmesine ve Kurtuluş hareketinin kendi iç çelişkilerinin büyümesine yol açtı. Böylece, Sovyetlerde başlayan reform hareketlerinin verdiği itici güçle de aktüalite kazanan sosyalizmin yeniden tanımlanması talepleri sürdürülen başarısız pratik sayesinde üstü örtülen, meselenin Sovyetlerdeki reformlara indirgenmesine ve sosyalist demokrasinin itibarının büyük ölçüde bir yana itilmesine neden olan bir sonuca ulaştı.

91 konferansı ve yeniden toparlanma

1988 operasyonu henüz taşları tam olarak yerine oturtulamamış olan örgütlenmenin bir kez daha altüst olmasına neden oldu. Operasyonun ardından oluşturulan yapı bir yandan hareketin

yayılmasını sağlarken diğer yandan da adım adım kendi içinde ideolojik önderlik zafiyetiyle yönetim zaafına sürüklendi. Yönetim kongre yapamayışın sonucu olarak parçalı bir haldeydi. Operasyon sonrası Merkez Komitesinden geriye kalan iki kişinin görevlendirdiği Geçici Koordinasyon(kongre yapılamadığı için organa bu isim verilmişti) faaliyetin fiili yöneticisiydi. Ne var ki, yapı içerisinde ideolojik hegemonya zaafı kısa zamanda ilişkilerin denetlenemez, yönlendirilemez hale gelmesine yol açtı. Hareketin gerek sosyalizm konusunda sosyalist demokrasi adı altında gerçekleştirdiği gelişmeler ve gerekse Kürt meselesi ve kadın sorununda ortaya çıkan farklılıkların yeterince ortak bir potaya dökülememiş olması, uzun bir zamanı hapishanede geçirenlerle dışarıda olanların şekillenmelerindeki farklılıklar, ve hapishanede gelişmiş olan kimi çelişkilerin taşınıp gelmesi sonucu hareket saflarında birbirinden farklı "kurtuluşçuluk" anlayışlarının da gelişmesinin temelini teşkil etmekteydi. Bu kargaşa Kuru Çeşme tartışmalarıyla da bir başka çeşni kazanıp derinleşmişken hazırlıklarına başlanan ve belli bir uyumun yaratılmasının ardından toplanan 1991 konferansı, 1986 konferansında benimsenen tezlere dayanarak harekete yeni bir rota vermeye çalıştı. Örgütün güçlendirilmesi, hareketin yayılması ve dışımızda olan komünistlerle bir araya gelme hedefleri öne çıkarılarak, ortak bir ihtilalci işçi hareketinin yaratılması hedefi benimsendi. Denebilir ki, 1991 Konferansı 1986 konferansının almış olduğu kararları ete kemiğe büründüren bir konferans oldu.

Konferansın aldığı bir önemli başka karar da, Kürdistan ulusal hareketinin öne geçmesi ve hareketi esas olarak PKK'nin temsil eder hale gelmesi dolayısıyla, birkaç yıldır tezlerde bir değişikliğe gidilmeksizin (zira bu dönemde yenilen darbe sonucu yeni bir kongre yapılamamıştı) pratikçe uygulanan PKK'ye destek verme görüşünün, hareketin tezlerine dayalı olarak yeni yönelimin ne olması gerektiği konusunda bir tartışma kararının alınması oldu. Esasında fiilen varolan PKK'yi destekleme tavrının bir karar haline getirilememesi meseleyi tartışma konusu yapmıştı. Çoğunluğun fikriyatının PKK'nin desteklenmesi doğrultusunda olmasına rağmen, bir karar oluşturmak yerine meselenin tartışmaya açılması kararlaştırıldı. Alınan tartışma kararına pek rağbet edilmemedi ve sonucun beklenmesi tercih edildi, zira PKK'nin kendisini fiilen kabul ettirmesiyle mesele çoğunluğun zihninde çoktan bir sonuca ulaşmıştı. Pek önemli bir tartışma olmadan bir sonraki konferansta PKK'nin desteklenmesi benimsendi. 91 Konferansında bu tartışmanın gündeme gelmesi kimi Kürt

yoldaşlarımızda şiddetli tepki yarattı ve bunlar daha sonra hareketten koptular.

Gençlikte tasfiyeler

Hareket her ne kadar 86 ve 91 konferanslarıyla demokratik bir zemini benimsemiş, kendisini yeniden yapılandırma yoluna gitmiş olsa da bir bütün olarak sekterizmden, dogmatizmden kurtulmak mümkün olamamaktaydı. Bu dönemde hapishaneden çıkan yoldaşlarla güçlenen Kurtuluş hareketi Ankara'da Aşama dergisini çıkarmış olan gençlik kesimiyle uyum kurmayı, Ankara ve İstanbul gençliği arasında gelişen çelişkileri uzlaştırmayı/aşmayı başaramamış ve önemli bir gençlik kitlesinin hareketten uzaklaşmasına neden olmuş idi. 90 sonrasında da yine gençliğin önemli bir kesiminin tasfiyesine neden olan çelişkilerin içersinden çıkılamamış, tasfiye edilen gençlerin attıkları olumlu adımlar görmemezlikten gelinerek mutlak itaat beklentileri içerisinde tasfiye edilmelerine giden yolun taşları döşenmiş idi. Bunların önemli bir kesiminin Kurtuluş'un tarihin gerisinde bırakmış olduğu en ilkel malzemeyi derleyerek, sosyalist demokrasi karşıtı bir örgütlenme yaratan **Sokak hareketine** kan vermelerine neden olunmuştur.

O zaman etkileri iyi görülemeyen bu tasfiyeler hareketin nesiller itibariyle bölünmesini derinleştirmiştir. 12 Eylül'ün en büyük başarılarından birini de 12 Eylül sonrası iki nesli sosyalist hareketten uzak tutabilmek oluşturur. Buna bir de bizdeki tasfiyeciliğin yarattığı tahribatlar eklenince bu çukur daha da derinleşmiştir. Şimdi Kurtuluş saflarında 30 ile 45 yaş arasındaki insan azlığının tek anlamı böyle bir neslin basitçe bizdeki eksikliği değil, harekete en çok katkıda bunabilecek bir yaş gurubundan mahrum olmaktır. Bu yaş gurubu hem **hala taşıdığı dinamizm hem de biriktirmiş olduğu deneyim** sayesinde sosyalist hareketin en asli kadrolarını oluşturacak yaş gurubunu oluştururken kendisinden önce ve sonra gelen iki neslin de organik bağını oluşturur. Bu neslin eksikliğinin yaşadığımız çelişkilerde çok önemli bir yerinin olduğunu kavrayamadığımız takdirde sorunlarımızı aşabilmemiz de kolay olmayacaktır.

TKEP'le birleşememe

Kurtuluş hareketinin TİHKO'dan gelen Emeğin Birliği ve devamı olan TKEP ile ilişkileri 12 Mart sonrası henüz hareketin oluşum dönemleri olan yıllara kadar geriye gider. Her ne kadar bu hareket zamanla SBKP çizgisine bir yakınlık duymaya yönelmiş olsa da eylem birlikleri, bloklar biçiminde iki hareketin ilişkisi her dönemde

devam etmiştir. Nihayet 1991'de SSCB'nin yıkılması ve TKEP'in de yıkılana olan mesafesinin artmasıyla birlikte ilişkilerde daha ciddi bir yakınlaşma gerçekleşmiş ve yapılan ortak toplantıların sonucu olarak iki hareketin birleşmesi kararı alınmıştı. İki hareketin yetkili sekreterleri birleşmenin pratiklerini birlikte kararlaştıracaklar ve her iki kesimin onayıyla ortak yapılanma gerçekleştirilecekti. Ne var ki, daha sonraki dönemde BSA ve BSP girişimlerinin gelişmesiyle birlikte bu iki hareketin birleşmesi meselesi, kimden çıktığı belli olmayan *'nasıl olsa aynı parti içinde bir araya geliyoruz, başkasına ne gerek var!"* biçimindeki tuhaf bir açıklama ile tarihin tozlu sayfaları arasına bırakılmıştır. Meselenin böylece bir kenara bırakılmış olması Kurtuluş'un savunduğu birlik yaklaşımının ne olduğu konusundaki kuşkuların korunmasına neden olmuştur. Zira bu meselede TKEP'in de farklı iddiaları olduğu görülmüş ve daha sonraki tarihlerde önceki ilişkilere uygun bir gelişmenin olmaması tuhaf durumun devam etmesine neden olmuştur. Tarihin eski dönemlerinde kalsa bile halledilmeden bir kenara konulan her problem problem olmaya devam eder.

Seçim partisinden Blok partisine

80'li yılların sonlarına doğru sosyalistler arasında yasal bir partinin kurulması tartışma konusu olmaya başladı. Geleneksel olarak yasal parti kurma yolunu izlemiş olanlar için bu kararı vermek zor değildi. Yasallığın benimseyebileceği bir programla siyaset sahnesine girmek gerektiğini savunanlara o dönemde Kurtuluş, öncelikle devrimci bir programın geliştirilmesi ve bu program nerede gerçekleştirilebilir ise partiyi de o alanda kurmak gerektiğini savunmakta idi. Eğer devrimci bir program açık alanda savunulabilecek ise bu yola gitmenin doğru olduğu görüşü kimi tereddütler yaşansa da benimsenmekteydi. Açık alanda mücadele alışkanlığına sahip olunsa da bunu yasalara uygun bir parti ile yapma düşüncesine sempatisi olmayan bir hareket olmak önemli bir tereddüt kaynağı oluştururken, asıl endişeyi darbenin yarattığı sağa savrulmanın açık alanda yasallık gerekçesine sığınarak kendisini daha da geliştireceği gerçeği oluşturmaktaydı ve bu endişenin hakikat olduğunu da tarih sonradan gösterdi. Buna tedbir olmak üzere organik olarak bir araya gelinecek olanlarla öncelikle devrimci bir programda anlaşma ve devrimci bir mücadele tarzını örmede ortaklığın yaratılması öne alınmakta idi. Sosyalizm anlayışının sağa çekilmesine uygun ortamın gelişmesine karşın Kurtuluş sosyalizm konusundaki görüşlerini daha da geliştirmiş, ayırım

çizgilerini daha bir net çizmiş ve sosyalist demokrasi adı altında yeni bir sosyalizm anlayışını formüle etmişti. Kökenlerine bağlı ve sınırları netleştirilmiş bu sosyalizm anlayışı solun halen taşlaşmış halde duran diğer kesimleriyle organik bir ortaklığın geliştirilmesine daha da az imkan bırakmaktaydı. Kurtuluş'un güvenebileceği tek olgu SSCB'nin çöküşünün herkesin kendi görüşlerini gözden geçirmek zorunda kalması ve bunun sonucu olarak da 21 yüzyılın sosyalizmine daha ciddi bir zeminin açılacağı idi. Böyle bir zeminde ise daha SSCB çökmeden görüşlerini çağa yanıt verecek biçimde geliştirmiş olan Kurtuluş değişim yaşayacak olanlarla bir araya gelebilecekti. Ama mevcut durumda ayırım çizgileri daha da keskinleşmişti.

Bu mülahazalar içerisindeyken uzun bir zamandır savunulan başka sosyalistlerle bir araya gelme meselesi Kuru Çeşme tartışmalarının da başarısızlığı sonucu organik bir birlik yerine ona ön gelebilecek eylem birlikleri ve talepleri ortaklaştırma çabalarının bir ifadesi olabilecek cephesel buluşmalar öncelik kazandı ve farklı yapılanmaların kendi durumlarını korudukları koşullarda tümünü kapsayacak bir çatı organizasyonu olarak Seçim Partisi formülasyonuna ulaşıldı.

91 konferansının almış olduğu **bir ittifak biçimi olarak seçim partisi** kararı uygulanma şansına ulaşamadan, hareketin yeniden yapılanması sorunu bir yana konularak "birlik" sorunu öne getirildi ve sağlam temellere oturmayan daha ziyade pragmatik (faydacı) bir yaklaşımın eseri olan Blok Partisi görüşü Kurtuluş'a hakim oldu.

Seçim partisi, esas olarak seçim sorununu temel alarak adlandırılmış olsa da o zamana kadar ki homojen, merkeziyetçi parti anlayışına karşı daha cephe türü bir anlayışı temsil edecek; bileşenlerinin kendi özelliklerini korudukları, günlük hayata, ortaklıklarının elverdiği ölçüde birlikte müdahale edecek ve haliyle seçimlere ortak bir program çerçevesinde birlikte katılarak sol bir alternatif oluşturma amacına yönelik bir parti idi.

Denebilir ki, daha o dönemde Kurtuluş hareketi günümüzdeki ifadesiyle bir tür Çatı Partisi önermesini gündeme getirmişti. Önerinin ortaya gelişiyle birlikte oyuna girmeye niyeti olmayanlar, ne tür bir önerinin geliştirilmesinden söz edecekleri yerde, *"sırf seçimler için de parti mi olurmuş!"* türünden yavan itirazlarla öneriyi bir kenara itmeye çalıştılar. Önerinin fazla itibar görmemesinin baskısı altında, gerekçeleri pek de fazla ortaya konulamadan, "sosyalistlerin birliği ne olacak sorusuna" yanıt olmak üzere ***"başka sosyalistlerle bir araya gelmeyi"*** esas alan yeni bir formülasyon olarak ***"Blok Partisi"***

gündeme geldi.[12] Muhtevasının ne olduğunun tam olarak anlaşılabilmesi için BSP'nin kurulması gerekmekteydi.

SSCB'nin yıkılması döneminde sosyalizm düşüncesindeki sapmanın boyutu iki sistemin buluşması teorisine (convergence Theory) kadar uzamıştı. SBKP hattına bağlı kalmaya devam eden kimileri artık kapitalizmle sosyalizmin bağdaşabilecek yanlarının ortaya çıktığını, varolan devlet çerçevesinden ilerlenerek kapitalizmin reforme edilmesi suretiyle sosyalizme ulaşılabileceğini savunmaktaydılar. Bu bakış içerisinde kimi partiler neoliberalizme entegre olma politikası sürdüren Özal türü politikaları, kapitalizmi geliştirdiği ve insanlığı sosyalizme yaklaştırdığı savına dayalı olarak desteklemekte idiler.

Bu dönemde bu buluşma teorisini en açık biçimde savunun Sadun Aren olmuş ve Kurtuluş'un şiddetli eleştirilerinin muhatabı da olma durumunda kalmıştı. Elbette herkes onun gibi düşünmemekteydi. SBKP takipçilerinden de bu görüşe karşı duran, sosyalizmle kapitalizmin buluşabileceği düşüncesine karşı olanlar vardı. Ancak bu karşı duruş Sadun Aren'i başkan olarak dayatmalarını engellemiyordu. Bu da sosyalizm konusundaki görüşlerde meselenin ne kadar az bir ciddiyete sahip olduğunu göstermektedir.

Doğu Avrupa ülkelerinin ve SSCB'nin çöküşüyle birlikte, sosyalizmin yediği darbe koşullarında sosyalist düşünce iyice çizgileri belirsiz bir hale getirilmişti. Bu durumda birbiriyle zıt kutuplarda duranların organik olarak birleştirilmesinden söz edebilmek olanaklı olamazdı. Tam tersi güçlü bir ideolojik mücadele ile yıkılan bürokratik sosyalizm anlayışının bütün izlerinin silinmesine yarayacak bir ilişkiler sisteminin sürdürülmesi gerekirdi. Seçim partisi formülasyonunun yapılmasına yol açan bu değerlendirmeler, sosyalistlerin bir an önce bir araya gelmesi arzularını gerilere itti ve ciddi kaygıları önemsizleştiren bir seyir başlatıldı.

Seçim partisi, sosyalistlerin varolan ideolojik ve politik farklılıkların derinliği dolaysıyla organik bir partide bütünleşemeyeceği gerçeğinden yola çıkarak, her kesimi kendi ilişkileri içinde nispeten serbest bırakan, birbirinden olan beklentileri, ortaklaşılan talepler düzeyine çekerek, Kuruçeşme Toplantılarında kesilmiş olan sol içi diyaloğu da yeniden adım adım kurmayı göz önünde bulunduran realist bir öneri idi. Parti sadece seçimden seçime

[12] Seçim Partisi Konferansta bir ittifak biçimi olarak önerilmiş olmasına rağmen, esas olarak Blok Partisi görüşünü savunanların bunu sosyalistlerin birliği için önerdiğimizi "sanmalarından" dolayı sosyalistlerin birliğine daha iyi yanıt olacağını düşündükleri Blok Partisinin hayata geçirilmesine önayak oldular.

bir araya gelmeyecek, federatif bir yapı altında taleplerde ortaklaşılabildiği ölçüde günlük hayatın dönüştürülmesi eyleminde de ortaklıklar sürdürülecekti.

BSP ve pragmatizm

Kimi amaçlarda anlaşmaya varıldığının ilan edilmesiyle Blok Partisi olarak **Birleşik sosyalist Parti**'nin (BSP) kuruluşuna girişildi. Yapılanmaya herkes Seçim Partisi önerisinde öngörüldüğü biçimiyle herhangi bir değişikliğe uğramaksızın olduğu haliyle girmişti. Sosyalizm anlayışları itibariyle birbiriyle son derecede zıt noktalarda duran SBP ile bir araya gelinmişti. Ve bu bir araya gelişte de bileşenlerden biri olan SBP'lilerin dayatmaları sonucunda Sadun Aren'in parti genel başkanı olması da kabul edilmişti. Elbette program sorun edinilmeden kurulan bir partide kimin genel başkan olduğunun çok önemi olmayacağı söylenebilir. Ancak iletişim imkânları son derece kısıtlı olan bir partinin topluma vereceği mesajların bir takım semboller üzerinden taşınacağı da bir başka hakikattir.

Dolayısıyla Sadun Aren'in başkanlığında kurulan partinin topluma mesajı, onun şahsı üzerinden oldu. Sadun Aren'in başkanlığı ile yıkılan sosyalizmin partisi olma damgasını daha en başından yemiş olduk. **Bunun toplumda gelişme olanaklarımıza ket vurmasından öte anlamı, bizim bu durumu tolere edebilecek bir anlayışa sürüklenmiş olmamızdır.** Kimilerimizin böyle bir başkanlığa itirazları olmuşsa da itirazların çapı bu durumu değiştirecek boyuta ulaşmamıştır. Dolaysıyla itiraz sahiplerinin de bu durumu hazmedecek bir **bükülmelerinin** olduğunu kabul etmek gerekir. Bu bükülmenin de esas olarak "birlik hevesleri" ile belirlendiğini tespit etmek yerinde olur. O kadar yıl **ilkeli birlik**ten söz eden Kurtuluş, nihayet gelip kendisini ilkelerin atlanabileceği birliklerin de bileşeni yapmayı kabul edebilecek noktaya sürüklenmiştir. **Bu ilkeli davranışın yerine pragmatizmin geçirilmesidir.** Kurtuluş'un ideolojik ve politik olarak yaşadığı ilk kırılmayı da bu kabulün oluşturmuş olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.[13]

---

[13] BSP tam manasıyla bir blok partisi de değildi. Blok partisi görüşü BSP'nin kuruluş aşamasında bir kırılmaya uğradı. Blok partisi grupların varlığının devamını esas almaktaydı. Ancak bileşenlerden SBP bu fikre karşı olduğu için parti kuruluş deklerasyonu ilan edilinceye kadar "adım adım organik bir partiye ulaşma" fikrine de ulaşıldı. Bu bizim yeniden yapılanma anlayımıza da benzediği için nipeten kolayca benimsendi. Böylece muhteva gerçek anlamında tartışılmadan ifadeler arasındaki benzerliklerin kurduğu köprü üzerinden atlanarak seçim partisi gibi bir ittifak fikrinden organik parti oluşturma fikrine ulaşılmış oldu ama organik partiye asla. ÖDP'nin kurulması gündeme

Başka adımlar atılabilseydi elbette ki, bu kadar vahim değerlendirme yapmak gerekmeyebilirdi. Yıkılan sosyalizmin savunucusu olup onun yıkılışından tersine dersler çıkaran birinin partimize başkan olarak seçilmesi, bizim de olan bitenden yeterli dersi almadığımıza bir işaretti. **Biz yıkılan sosyalizmin kendisini burjuva ideolojisinden bağımsızlaştıramadığı için yıkıldığını söylerken, partimize başkan seçtiğimiz Sadun Aren ise yıkılmanın nedenini yeteri kadar burjuvalaşamamaktan kaynaklandığını anlatıyor** ve yıkılıştan sonra artık sosyalizmin kuruluşunun daha kolay hale geldiğini, devrimin gerekmediğini, sadece ekonominin dönüştürülmesi gerektiğini anlatıyordu. Sosyalizm konusunda bu kadar birbirine zıt yaklaşım sahiplerinin aynı parti içerisinde Türkiye'yi dönüştürmeye yeterli bir alternatif oluşturmalarını beklemek bizler açısından vahim denilebilecek bir hata oluşturmaktaydı. Sosyalizm konusunda çatışma çıkmasına meydan kalmadan Kürt sorununa yaklaşım, ilişkileri gergin hale getirdi. Bu gerginliğin nereye ulaşabileceğini yaşamak nasip olmadan ve bu deneyimden herhangi bir ders çıkarmadan ve pragmatizmin ağır baskısı altında ÖDP projesine girişmek, onun da sakat doğmasına neden oldu.

ÖDP'deki hayatımızın bize unutturduğu, unutturmasa bile fiili olarak uzaklaşmamıza neden olduğu en önemli konuyu sınıf çalışması oluşturur. 12 Eylülün en kötü günlerinde kaybetmediğimiz fabrika ilişkilerimizin hemen tümünü bu dönemde kaybettik. Açık faaliyete geçerken en umutlu olduğumuz işlerden biri de sınıf içinde çalışmanın yaygınlaştırılması idi. 90'lı yılların başında bu umudu besleyen çalışmalar devam ederken, BSP'de doğrulanır gibi olan sınıf çalışması umutları, yeni yönelimlerle, lafı dursa da ciddi bir sönümlenmeye girmiş ve Kurtuluş'u popülist hareketlere yaklaştırmıştır.

Bu ortaklıkta ve daha sonra oluşacak olan ortaklıklarda, bütün ideolojik ve teorik iddialarımıza karşın ortaklarımızı etkileyip dönüştürmek yerine kendimizin ciddi biçimde pragmatizme ve populizme sürüklenmiş olmamız iddialarımızla gerçeklik arasındaki bağın ne kadar zayıf olduğunu yeterince kanıtlayan bir olgu oluşturur.

---

gelmeseydi BSP'nin bileşenlerine ayrılarak ancak bir karışım oluşturmuş olduğuna tanık olunacağı konusunda geniş bir fikir birliği o dönemde mevcut idi. İlkelerden taviz vermeyen, prensipler uğruna kaybetmeyi benimsemiş bir akım olarak Kurtuluş işte böylesine yüzeysel yaklaşımlarla hareket eden bir hareket haline gelmekteydi

Kurtuluş'un iç ilişkilerinde dönüşüm Hizipçiliğin çalışma tarzı haline gelmesi

Kurtuluş sosyalist demokrasi görüşlerini savunmadığı, ağır bir Stalinci belirlenme altında bulunduğu devirlerde de kendi bünyesindeki farklı fikirleri tasfiye etme yoluna gitmek yerine onlar arasında bir uyumu gerçekleştirerek ilerlemeye çalışan bir hareket olmuştur. Tasfiyecilik bir anlayış olarak ilk kez 1982'de Ekim sapması tarafından kurtuluş hareketine sokulmuştur. İlk kez bu dönemde *"12 Eylül hizipleri"* bulunmaya, üyeler ve sempatizanlar ihraç edilmeye başlanmıştır. Ancak bu tutuma karşı demokrasi düşüncelerine daha bir sıkı sarılarak hareketin sıçrama yapması sağlanmışsa da gidenlerin geri gelmesi söz konusu olmamıştır. Ekim sapmasının aşılmış olması bürokratik, rekabetçi, bireyci anlayışların bütünüyle temizlenmiş olduğu anlamına asla gelmiyordu. Bir yandan demokrasi konusunda ciddi adımlar atılabilirken, diğer yandan özeleştiri yaptıktan sonra özeleştirisini yaptığı işi *"şartlar gerektirirse yine yapacağını"* söyleyenler de çıkabiliyordu.

Artık Ekim sapmasının çok uzaklarda kaldığı, sosyalist demokrasi fikirlerinin nispeten yaygınlaştığının düşünüldüğü 90'lı yılların başlarında kurtuluş hareketi kendi içinde o zamana kadar yaşamadığı bir yarılmanın içine sürüklendi. Kadronun gençleşmesini, nispeten daha genç olanların yönetime gelmesini savunanlara "eskiler" destek verdiler ama daha ilk adımda "yeniler" bunu eskilerden birine karşı bir ezme hareketine dönüştürdüler. Bu, hareketin bünyesine ekilen ve için için gelişen ilk mikrobu oluşturdu. Açıktan sürmeyen el altından birbiri hakkındaki ispatlanması imkânsız iddialarla sürdürülen bu çarpık iç mücadele biçimi örgüt bünyesinde birbirinin kuyusunu kazma haline dönüştü. Artık biri, *"birilerine gününü göstermek üzere"* elde kazma çukur kazarken, bir kuyusu kazılmakta olan da diğerine haddini bildirmek için onu *"partinin tavanına kulağından asacağını" beyan edebilmekte idi.* Balık baştan kokar. Örgütler de merkezden bozulurlar. Merkezde bir olan artık tabana doğru 10 olarak yansımaktan kendisini alamaz. Kurtuluş hareketi ÖDP'ye ilerlerken etkileri o zamanlar açık biçimde görülemeyen bu hastalıkla çoktan yatağa düşmüş halde idi.

Kurtuluş hareketinin ortaya çıkışında kendi arasında anlaşmış bir üçlü ekibin kendinden şu veya bu ölçüde farklı olanlarla da bir uyum kurarak hayata yön vermiş olması, daha sonra "anlaşmış bir ekibin" harekete yön vermesi gerektiğini savunan bir kesimin çıkardığı yanlış

derslerin kurbanı olmuş görünmektedir. "Anlaşmış bir ekip"[14] oluşturma düşüncesinde olan bir kesim "ilk anlaşmış üçlüden" kendilerinin önünde dikilmemelerini ve yönetimi kendilerine bırakmalarını talep etmiş idi. Bu talep, **altına girdikleri yükün ağırlığı hatırlatılarak, kesin bir kararlılıkları var ise bu işi üstlenmeleri, aksi takdirde yol yakınken dönmeleri kendilerine hatırlatıldı** ve talep kabul edildi. "Eski anlaşmış üçlü"nün biri de alınarak yönetim oluşturuldu ve yeni yönetimin ***"kulağından tavana adam asma"*** politikasının muhatabı eski sekreter olurken yönetim dışı olan bir diğeri de "güreşmek" üzere meydana çağrılmaktaydı. Sekreterin çırağı artık başpehlivan olmuş ve peşrev çekerken eteğindeki canavar dişlerini sonradan fırtına biçmek üzere tohum olarak örgütün içine dikmekteydi. Ekilen bu tohumları ayıklayıp filizlenemeyecekleri kurak bir yere atmak yerine elinde kovayla onları sulamanın peşinde olanlar sayesinde tohumlar tam fırtına olarak boy verdiler. Rekabet, pragmatizm, kumpas devrimci dayanışmanın, sosyalist demokrasinin yerini alıp tüm bünyeyi artık hücrelerini sağlıklı olarak koruyamayacak biçimde zehirledi.

İlk kırılma BSP'den ÖDP'ye geçerken ÖDP kurucularının seçildiği son BSP kongresi oldu. Bu kongrede ÖDP'ye katılma konusu da karara bağlanmıştı. Yukarıda ifade edilen rekabetçi mantıklar sonucu BSA'dan başlayarak BSP'yi de yönlendiren ve merkezi kurumlarda görev almış kadrolar ancak dışarıdan alınan oylarla kurucu seçilebildiler. Kurtuluşçuların bir kısmı Kurtuluş grubu içinde rakip gördüklerini örgütlü bir biçimde listelerden sildiler. **Geleceği Birlikte**

---

[14] Bir hareketin ileriye gidişinde anlaşmış ekiplerin oynadığı pozitif rolü inkar etmek olanaklı değildir. Sürekli kaos içerisinde yaşayan örgütlerin gelişmesinin mümkün olmadığı aşikardır. Ancak "anlaşmış ekip" anlaşmışlığını farklı fikirde olanlarla genişletmek, ve bunu tüm örgüte yaymak başarısını gösteremez ve bir de ideolojik hegemonya oluşturamaz ise, içine sürükleneceği yönetme problemlerini idari tedbirlerle aşmaya ve bir elit, sekt yönetimi oluşturmaya gitmekten kendisini alamaz. Kurtuluş'un kuruluş yıllarından muhtemelen yanlış dersler çıkarmış olanlar, o başarılı görünen günleri tekrarlayabilmek için kendilerine sıkıntı çıkaranları tasfiye ederek başarıya ulaşabileceklerini ve başarının da işledikleri suçları örteceğini beklemiş olmaları en muhtemel durum olarak görünmektedir. Kurtuluş'un başlangıç yıllarına ait olan başarı sanıldığı gibi farklı olanların dışlanarak tasfiye edilmesi ile değil, henüz ortada sosyalist demokrasi formülasyonunun olmamasına rağmen, farklı olanların içerilmesini öngören bir ferasetle gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde de farklı fikirde olanlarla uğraşmanın zaman kaybı olduğunu düşünenler yok değildi ama onların zararlı faaliyetlerine izin vermeyecek bir başka ağırlıklar başat durumda idi. Dersi ters çıkarınca yol da tersine gidiyor. Başarı beklerken başarısızlık kader oluyor. Anlaşmış ekip peşinde olan ekip bu yolda ilerledikçe çevresini küçük gören elitist bir yapılanma oluşturdu ve artık uzlaşmanın imkanının kalmadığı birbirini tasfiyenin her iki kesime de kader gibi göründüğü bir noktaya ulaşıldı.

Kuralım gurubuyla birleşme görüşmelerini yapan ve birlikteliği karara bağlayan ekip dışarıdan bu oylar gelmese tam boy bir tasfiyeye uğramış olacaktı. Bu durum Kurtuluş içinde büyük bir gerilim yarattı. Kurtuluşun ilk kurucu üçlüden birisinin de bu durıma gerekli tepkiyi vermemiş olması ve kesenlerle ilişkilerinden dolayı onun bu tutumu benimsediği, hatta bilerek göz yumduğu düşüncesini güçlendirdi. Sonuçta Kurtuluş hareketinin tarihine yakışmayan ahlakçılık içeren dedikodu ve spekülasyonlarla süslenmiş şiddetli tartışmalardan sonra ÖDP'ye geçildi. Kesilen grup yapılanlarla ilgili bir özeleştiri verilmedikçe uzlaşmayacağını ve birlikte partide görev almayacağını deklere etti. Diğer grup çekildi. Aynı yoldaşın ÖDP parti meclisinde görev almasını birkaç arkadaş desteklediği halde kesilen gurubun çoğunluğu yapılanlara tutum almadığı ve sessiz kaldığı için buna karşı çıktılar. Ve bu yoldaş ÖDP parti meclisine girmemiş oldu. Partinin kuruluşundan kısa bir süre sonra yapılan Kurtuluş gurubunun kongresinde bunun rövanşı alındı. Bu kongre hizip çalışmasının ilk işaretlerini vermesi açısından da ilginçtir. Aynı yoldaşın sözcülüğünü yaptığı grupla liste konusunda anlaşılamaması üzerine toplantı salonunda Leninist bir örgütün kurallarıyla bağdaşmayan bir biçimde grup üyesi bir kısım yoldaş bizzat bu yoldaşın uyarısıyla dışarı çıkarıldı ve kapalı bir toplantı yapıldı. Bu sürecin ilk resmi hizip çalışması böylece belgelenmiş oldu. Toplantı sonunda partide görev alanlar Kurtuluş yönetiminde görev almadılar. Bir süre sonra karşılıklı olarak telafi edilecek bir yola girilmiş olsa da, artık yırtık yama tutmadı ve Kurtuluş'un bölünmesine doğru hızla ilerlenildi. 'Partinin tavanına kulağından asma' lafı da işte bu yoldaşın parti meclisine seçtirilmemesi üzerine söylenmiş bir sözdü. Ama yaşananlar ne olursa olsun bir kan davasına dönüştürülmesi doğru bir tutum değildi. Kurtuluş'un kurucularından birisinin ÖDP'nin PM'sine seçtirilmeyerek bir "ders" verilmesi ve bunun da partiye gösterilmesinin Kurtuluş'a kazandıracağı bir şey olamazdı. Nitekim daha sonra ÖDP'de yaşadıklarımıza baktığımızda bunu daha iyi görürüz. Ve nihayetinde ÖDP kongresinde Avusturya prensi öldürüldü ve artık son bulamayacak olan ***"1. Kurtuluşçular İç Savaşı"*** başlamış oldu.

Militan çizgiden uzaklaşma

1994 topyekûn savaşı bütün sol için olduğu gibi Kurtuluşçular için de içten içe gelişen bir sağa yatışın dönülmez noktaya ulaştığı önemli bir sapak oldu. Uzun yıllar devrimci bir kabarışın olmayacağına göre hesap yapılması, yakın durulduğu kabul edilen özgürlük hareketine

fiiliyatta bir mesafe konulmasını da getirmişti. Bir iç sömürge savaşı en canlı günlerini yaşarken gerçekten enternasyonalist olanların bu mücadeleyle organik bir ilişki geliştirmemeleri ancak enternasyonalizmden ve militan mücadeleden uzak durmakla, bunu savunan bir mantığı geliştirmekle mümkün olabilir. Açık ifadelere kavuşmamış olsa da Kurtuluşun hareket hattı, tarihi militan çizgisi üzerinden geliştirilmek yerine özgürlük hareketine olan mesafesi ölçüsünde onun sağında şekillendi. Esasında solun bütününün hem 12 Eylül darbesinin yarattığı azgın baskıları bir kez daha yaşama konusundaki ürkekliği hem de SSCB'nin yıkılmasının yarattığı umutsuzluk ortamı, kurtuluşun bu geriye gidişinin görülmesini engelleyen örtüyü oluşturmaktaydı. Bir geriye gidişe tekabül eden bu yaklaşım biçimi pragmatizmce akla uydurulurken, adım adım benimsenen popülizm tarafından da bu geriye gidişin telafi edileceği gibi insanın kendisini yanıltmasına yol açan bir karakter kazandı. Devir devrimler devri değildi; kendini ezdirmemek gerekirdi! Büyük birlikler kaybedilenleri nasıl olsa telafi edecekti! Kaybettiklerimizle kaldık; hiç bir şey telafi edilemedi.

Pragmatizmin popülizmle ortaklığı olarak ÖDP

BSP pragmatizmin egemenliğinde şekillenmiş bir parti olarak kısa zamanda prensipler duvarına çarpınca yine çözüm pragmatizm içerisinde bulundu. Yeni ve daha geniş bir partinin kurulması içerideki gerginliği durduracağı gibi nihayetinde tümüyle ortadan kaldıracaktı. Kaldırdı ama daha büyük bir çelişkiyi üretmek üzere.

ÖDP sosyalistlerin uzun zamandır sözünü edip özlemini çektikleri geniş birlik arzularına yanıt veren, gelişmekte olan çoğulcu sosyalizm anlayışının eylemsel zeminin oluşturacak olumlu bir proje olarak öne geldi. Devrimci Yol geleneğinden gelen bir kesim kendini eksen alan bir anlayışla ***"geleceği birlikte kurmak"*** gibi kulağa hoş gelen ama birliktelikle alakası olmayan, kendi iç ihtiyaçlarına yanıt üretmeye çalışan bir proje geliştirmekte ve bunu egemen kılabilmek için bir tartışma süreci sürdürmekte idi. Partinin karakterinin ne olacağı konusundaki uzlaşmazlık, oluşturulan birliğin ne kadar zoraki olduğunu göstermekte idi. Partinin sosyalist karakterinin altının çizilmesini istemeyen bu grup, bir yandan kendi dışındakileri sosyalist görmez iken diğer yandan da sosyalizmin lafının edilmesini sürdürmek istediği politik çizgiye aykırı bulmaktaydı. Yani ilişki pamuk ipliğine bağlı idi. Geçen yıllar eski alışkanlıkların aşılmasına imkân vermemişti.

Bu öylesine bariz bir şekilde ortaya çıktı ki, parti neredeyse kurulamayacaktı. Daha kuruluşunun ilk gününde eski hesaplara dayalı olarak Devrimci Yolcuların yetmişli yıllarda kendi içlerinde yaşadıkları ayrılıkta (DEV-SOL) kendilerine karşı tutum almış ve daha sonra Kurtuluşçu olmuş bir yoldaşımızı listeden silmek, buna karşılık Kurtuluşçuların da sanki pamuk ipliği ile birbirine bağlıymış gibi *"o zaman hadi bize Allahaısmarladık"* demesi, ortak faaliyet yürütecek olanların başvurmaması gereken tutumlardı. Ne var ki, aşılamamış olan engelleri aşılmış gibi görmek bu dönemin karakteristiğini oluşturmaktaydı. Tabi bu durum bile, kendiliğinden, yapılan işin aksaklığı konusunda yeterince uyarıcı idi. Ne var ki, sosyalist hareketin bölüklerinin kendi içinde enerjisini tüketmesi öylesine bezdiricilik yaratmıştı ki, bu 1970'li yıllardaki "birlikçiliğimizi" yeniden en üst seviyesine tırmandırmıştı. Bu sadece Kurtuluşçularda böyle değildi. Kimi kesimlerdeki bezginlik ***"bu artık bizim son şansımız!"*** dedirtecek boyuta ulaşmıştı. Varolan derin farklılıklara rağmen prensiplerin yerini arzuların almasıyla oluşan yapı kendi içindeki zaafları da çok geçmeden şiddetlendirmeye başladı. Nitekim çok geçmeden hem parti içindeki ilişkiler hem de Kurtuluşun kendi içindeki ilişkilerin gerginliği her iki düzlemde de iplerin kopma noktasına sürüklenilmesine yol açtı.

BİZ'ler savaşı

ÖDP kuruluşuyla birlikte varolan birlik arzularından en geniş krediyi aldı. Birden binlerce eski-yeni sosyalist partiye akmaya başladı. Partiye olan bu yoğun ilgi Kurtuluş hareketi içerisine dolmuş olan zehirli havanın da buna göre şekillenmesine yol açtı. Birden iki zıt eğilim iç çatışmaların eksenini oluşturdu. Kurtuluş ve ÖDP içindeki konumlanmalardaki zıt durum karşılıklı olarak nelerin savunulacağını da bir anlamda belirlemiş idi. Bu döneme yön verici olan arkadaşlardan birinin kaleme aldığı bir makale Kurtuluş'u küçük ve ÖDP'yi de büyük BİZ olarak nitelemekteydi. ÖDP yönetiminde ağırlıkta olanlar için büyük BİZ avantajın olduğu konuma tekabül ediyor ve bu konumu pekiştirerek zaten küçük BİZ'in de hakimiyet altında tutulacağına inanılıyordu. Hatta karşı ucun anlatımına göre küçük BİZ'den de çoktan vazgeçmişlerdi. ÖDP yönetimi açısından dezavantajlı konumda bulunan kesim ise Örgüte can simidi gibi sarılmayı, ÖDP'yi içinde çalışılacak sendika türü bir kitle örgütüne indirgemeyi Kurtuluş olarak gördü. Her iki kesimde de artık Kurtuluşun geliştirdiği temel anlayışa bağlı olmayan, içinde bulunulan duruma uyarlı faydacı, rekabetçi anlayışlar egemen oldu. Kendilerine

dışarıdan bakmayı da başardıkları için nasıl tuhaf bir manzara sergilediklerinin farkında olmadan iddialarıyla kendilerini gülünç duruma sokmaktan ala koyamadılar. Yıllardır başkalarına sosyalist demokrasi dersi veren, dayanışma retoriğiyle sosyalist hareketin yeniden yapılanmasını, farklı görüşlerdeki komünistlerin bir araya gelişinin formülasyonlarını geliştirdiğini iddia eden hareket kendi içinde bu iddialarına en ufak bir yer vermiyor ve birlik birlik diye ısrar ederken kendisi parçalanmaktan kurtulamıyordu. Sigarasını tüttüren bir ebeveynin, çocuğuna sigara içmenin kötü olduğunu anlatmasındaki tutarsızlığı sergilemenin tuhaf bir yanını görmüyorlardı. Bütün bu süreçte, iki tarafa da katılmayan, yaptıkları işin tam anlamıyla tutarsızlığa tekabül ettiğini, sosyalist demokrasi görüşlerine geri dönülmesi gerektiğini anlatanların varolmasına rağmen hırs ve rekabetçilik varolan durumun görülmesinin önüne kalın bir sis perdesi geriyordu. Sağlıklı bir zeminde buluşmak için geliştirilen öneriler zaman zaman kabul görüyor olsa da rekabetçiliğin tüm hücrelere işlemiş olmasının yarattığı sendromun aşılması mümkün olamıyordu.

Faydacılık temel anlayış haline bir kez gelmişti. Buradan geri dönmenin, Marksizm-Leninizme yeniden zemin kazandırılmasının o zamanki iyi niyetlilerin sandığı kadar kolay olmadığını daha sonraları işlerin taciz-tecavüz boyutuna ulaşmış bir çetecilikle ifade bulması ortaya koydu ama kaybedilenler de kaybedilmiş oldu.

Pragmatizmin bir başka vücut bulması: ÖDC

Faydacılık öylesine bir anlayıştır ki, pamuk ipliğine bağlı görünen ilişkilerin bazen de birden en "içten" ilişkilere dönüşmesine yol açabilir.

Özgür, Demokratik Cumhuriyet (ÖDC) birden birleştirici bir şiar olarak siyaset sahnemizi doldurdu. Ama birleştirici olduğu kadar da bölücü olduğu hemen görüldü. Bütün tarihimiz boyunca işçi sınıfı öncülüğünde Demokratik Halk İktidarını savunmuş iken birden ÖDC diye bir kavrama kavuştuk. İki kavramın ilişkisinin ne olduğu önce sadece değişik fikirlere sahip olanları birleştiren ortak bir kavram olarak ortaya çıktı.

ÖDC eğer demokratik halk iktidarını tarif ediyor olsa idi sözü ortaklaştırmak için bu kavramın kullanılmasında bir mahsur olmayabilirdi. Ancak herkesin istediğini anlamasına imkan veren oportünist bir kavram olması dolayısıyla bizim anlayışımızın da çarpılmasına neden olabilecek bir özelliğe sahipti. Zira biz savunduğumuz demokratik halk iktidarını bu kavramın neresine yerleştirdiğimizi izah edemedik. Çatışma çıktıktan sonra ÖDC

savunucusu arkadaşlar bunu bizim demokratik halk iktidarı anlayışımıza yakınlaştırdılar ama ortaklarımız, kendi literatürlerinde Demokratik Halk İktidarı bulunmasına rağmen, aynı şeyi söylemiyordu. Aynı şeyi söylemediğimiz durumda da bu kavramı kullanmaya devam etmek ancak suyu bulandırmak olurdu. Bu nedenle bu kavramın derhal terk edilmesi ve at izi ile it izinin birbirinden ayrışmasına imkan vermek gerekirdi. Esasında DY'cilerin de demokratik Halk iktidarı savunmalarına rağmen bu kavrama hiçbir izahat getirmeden geçmeleri bu kavramın demokratik halk iktidarı anlamına gelmediğinin en iyi kanıtını oluşturmaktaydı. Zaten aynı anlama gelse idi ÖDC gibi bir yeni kavram geliştirmeye gerek olmazdı. Esasında kasıt Halk İktidarının berisinde, kapitalizm içi bir demokratikleşme idi. Eski zamanlarda reddettiğimiz, reformcu bulduğumuz, TKP'ye ait "ilerlemecilik", "devletin demokratikleştirilmesi" ya da esas adıyla sistem içi reformculuk çizgisine yönelmekte idik.

Bu noktaya gelmek elbette tesadüfi değildi. Parti kurulurken birlik heveslerinin ağırlığı altında birçok şey ihmal edilebilir hale gelmiştir. Birlik için böyle enteresan teorilerin bile üretilebildiği, daha önceden kurulmuş ve 90 öncesi bizi yutabileceğinden ciddi endişe duyarak ihtiyatlı davrandığımız bir zemin mevcuttu. 12 Eylülle ezilen sosyalist hareket, SSCB'nin yıkılışıyla da bir kez daha sosyalist teoriyi değersizleştirmiş onun yerine o an için yararlı, sonuç alıcı, iş çıkarıcı görünen pratik (neoliberalizme ait Özal kavramları ortalığı sarmıştı) akıl piyasa yapar hale gelmişti.

Pragmatik-popülist çizginin karakteristiği

ÖDP birlik arzularına en geniş yanıt veren zemin olmak dolaysıyla sosyalist kamuoyundan en geniş krediyi alabildi. Hatta bu kredi küçük burjuva saflardan burjuvaziye doğru bile ilerlemeye başladı. Bu da ÖDP'nin zaafına işaret etmekteydi. Verilen sinyaller *"aklı başında bir sosyalist parti"*nin kurulmakta olduğu konusunda umut yaratıyor ve burjuva basının alkışlarının alınmasına neden oluyordu. Bu alkışlar bir yandan sevinç yaratırken diğer yandan da burjuva basınının alkışladığı işte bir bit yeniği olması düşüncesini ister istemez insanların aklına düşürüyor ve sosyalizme gönül vermiş olanların içini acıtıyordu.

Parti burjuvaziden bu alkışları alabilmek için kuruluşunda, sosyalizm açısından temel olan dört noktada, Kurtuluş'un da bu hatalara ortak olmasıyla, hastalıklı şekillendi:

Birincisi: kendisine açıkça sosyalist diyemedi;

İkincisi: ihtilalci bir işçi hareketi yaratılmasını önüne birincil hedef olarak koymadı;

Üçüncüsü: enternasyonalizmi uzak memleketlerle dayanışma sandı.

Dördüncüsü: Sosyalist demokrasiyi, çoğulculuğu, proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesinin anlamını kavramadı, kavramak için en ufak bir çaba göstermedi

a- ÖDP Kendisine sosyalist diyemedi

SSCB'nin yıkılması kapitalizme ciddi bir ideolojik hegemonya sağladı. Burjuvalar artık sosyalizmin tehlike olmaktan çıktığına ciddi ciddi inandılar ve yaptıkları propaganda ile de insanlığın büyük bir kısmını buna inandırdılar. Sosyalizmden ciddi bir kaçışın başladığı bu dönemde burjuvazinin bu propagandasına karşı en sert duruşu korumak gerekirken, popülist anlayış sahipleri "yığınlardan kopmamak" adına kendi anlayışlarını yığınların nabzına göre büktüler. Böyle bir zamanda partinin adında, programında sosyalizme açıkça işaret edilmesi "kitleleri kazanamamaya" neden olacağı için böyle ifadelerden uzak durulmaya çalışıldı. İş bu kadarla kalsa iyiydi; kitle kuyrukçuluğu bir yandan parti binalarına Atatürk resmi asmaya ilerlerken diğer yandan da halkın geleneklerine uygun davranışlar ve hatta şehit cenazesi kaldırmaya gitme önerilerine kadar vardı. Tam boy bir kitle kuyrukçuluğu bütün bunlar. Programında sosyalizmi açıkça zikredemeyip, ancak yüzünü ona dönmüş olduğunu söyleyenin 21. yüzyılın sosyalizmi üzerine kafa yorması, onu geliştirmesi elbetteki olanaklı olamazdı. Bunun için de ÖDP kuruluşunun ardından sosyalizm adına tek bir olumlu teorik gelişme ortaya koyamadı; tersine "en yeni bunlar işte" diyerek postmodernizmi yıkılan bürokratik sosyalizme olan tepkileri kullanarak, sosyalizmin yerine geçirmeye çalıştı. Partinin başkanı başkan olmaktan çıkıp ***"genel kolaylaştırıcı"*** oldu! **Profesyonellik ve devrimciler örgütü** bürokratizmin temeliymiş gibi ağır suçlama altına sokuldu. Böyle olunca da yıkılan sosyalizmin gerçekten neden yıkıldığı, bürokratik bir partinin yerini gerçek bir dayanışma örgütünün almasının nasıl olacağı bilinemez oldu. Bütün post modern iddiaların boş olduğunu, partideki farklı kesimi birlikte ihraç ettikten sonra kendi aralarında geliştirdikleri tasfiyeci ilişkiler çok açık bir biçimde ortaya koydu.

b- ÖDP İhtilalci bir işçi hareketine dönüşemedi

Türkiye sosyalist hareketinin 1980 darbesiyle kaybettiği en önemli özelliğinin işçi sınıfının siyaset sahnesinden uzaklaştırılması olduğunu

birçokları asla anlayamadılar. Onlar sosyalistlerin bir araya gelmesiyle birlikte işçilerin de akın akın bu partiye geleceklerini sandılar. İşçi hareketinin yeniden canlanamamasını post modern teoriler aracılığıyla izah ettiler. Çağ değişmişti. Kapitalizm değişmişti; İşçi sınıfı değişmişti ve artık onunda kaybedecek şeyleri vardı,

O zaman populistler yapılacak iş olarak "toplumsal hareket" dinamiklerini bir araya getirecek bir parti yapısını geliştirmeyi seçtiler. İsçi sınıfının devrimde fiilen öncü olduğunu kabul etmeyen, onun yerine parti egemenliğini geçiren her hareketin başına gelen ÖDP'nin de başına geldi. Ve bu, işçi hareketinin en geri mevzilere savrulduğu bir dönemde cereyan ettiği için de parlak bir alev gibi başlayan ÖDP adım adım bu krediyi tüketip soluk bir ışığa dönüşmek zorunda kaldı. Muhaliflerinin ayak bağı olduğu, partinin yapmak istediği ve yapabileceği işleri bu muhalefetin engellediği iddiasını çoğunluğa benimseterek, azınlıkta kalanları ihraç etme başarısını gösterdikten sonra, 270 binden başlayan ÖDP oylarının muhalefet gönderildikten sonra hızla yüz binin altına düşmesiyle, bunun herkese anlatılması gereken ciddi bir gerçeklik olması ve hatalı yoldan dönmek için bir vesile olarak kabul edilmesi gerekirdi. Ama bu esnekliği gösterebilecek olanlar zaten daha önce de bu kadar derin hataların içine sürüklenmeden bir rota değişikliğini akıl edebilirlerdi. Sosyalizmi bir dayanışma ilişkisi değil de kırmızıya boyanmış bir **rekabet ilişkisi (sosyalist yarışma!)** olarak kavrayanların böyle bir dönüş yapmalarını beklemek boşuna avuntudan başka bir anlama gelmez. Rekabetçiliğin doğası bunu zaten engeller.

c- Enternasyonalizm yerine "üçüncü taraf" olarak ÖDP

ÖDP esasında demokratik bir mesele olan milliyetler sorununda enternasyonalist bir tutum alamadığı gibi devletle ezilen ulus arasındaki üçüncü taraf olma tutumuyla enternasyonalizm açısından kabul edilemeyecek olan bir tezi hayata geçirmeye kalkıştı ve bu yüzden diğer alanlarda da devrimci bir politika formüle edemeyecek bir konuma savruldu.

Sosyalistler ezenle ezilen arasındaki ilişkide tereddütsüz ezilenden yana dururlar, zira duracak üçüncü bir yer yoktur. Üçüncü bir yer ezenle ezilen arasındaki ilişkide taraf olmamak, onları kendi ilişkilerinde baş başa bırakırken en iyi duruşun kendi yeri olduğunu anlatmaktır. Ezenin duruşu bir tercih olmasına karşın ezilenin duruşunun böyle bir seçilmeden kaynaklandığını söylemek olanaklı değildir. Ezilen sadece ve sadece ezen ezdiği için ezilmektedir. Onun

içinde bu ilişki çerçevesinde ezilene söylenebilecek olan hiçbir söz yoktur. Zira bu durumda bir tercih yoktur. Söylenebilecek tek söz ezenedir. Ezene bunu yapmaya hakkı olmadığı konusunda isyan ettiğinizde zaten safınızı da belirlemiş olursunuz: Ezilenden yana saf tutmuşsunuzdur. Ama ezilenin suçlarını ezenin suçlarının yanına dizer ve kendinizi ezenden uzaklaştırırsanız esasında ezenin suçlarını da bir biçimde yumuşatır ve dolayısıyla da ezenin ezmekte nasıl haklı olduğunu anlatmaya başlamış olursunuz. Bir müddet sonra da diliniz artık egemen sınıfla birlikte terörizmden söz etmeye döner.

ÖDP nasıl kuruluşunda sosyalizm konusunda tutumunu net olarak belirlememişse, enternasyonalizmi de uzak ülkelerde cereyan eden haksızlıklara karşı çıkmak olarak kavramıştır. Bu tutum kendi burjuvazisine karşı tutuk kalmaya yol açmak zorundadır. Bunun sonucu olarak da burjuvazinin kurmuş olduğu şovenizm tuzağından kurtulmak mümkün olmaz. ÖDP hakim kliği yürüttüğü politikaların sonucu kendisini şovenizm tarafından kuşatılmış olarak gördükçe aynı sosyalizm konusundaki kitle kuyrukçuluğu tutumunu burada da tekrarlamak suretiyle bu durumdan kurtulabileceğini sanmış ve parti binalarına Atatürk resmi asıp, şehit cenazesi kaldıralım teranelerine başvurmanın devrimci bir yol olduğunu sanmıştır.

Pratikte kitle kuyrukçuluğu onları adım adım sosyal şovenizm batağına çekerken teoride de bunu pekiştirecek adımlar atmaktan geri kalınamayarak, PKK özgülünde ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını emperyalizmin oyunu olarak niteleyecek kadar ilkel duruşlara savrulmuşlar, enternasyonalizmi bir yana bırakalım, burjuva demokrat bir çizginin de gerisine sürüklenmişlerdir.

Milli meseleyi ezilen bir ulusun eşit koşullara ulaşabilmek için ayrı devlet kurma hakkı olarak kavramış ve kavratmak için bedeller ödemiş olan Kurtuluş'un böylesine sosyal şoven bir bataklıkta kulaç atması ciddi bir biçimde kirlenmesine, zaten zedelenmiş olan kendi iç ilişkilerinin gerilimini taşıyamayacak ölçüde zayıflamasına neden olmuştur. Sosyal şovenlerle süren ilişkiler, kendi aralarındaki ilişkileri birbirinin kuyusunu kazma noktasına kadar ilerlemiş olan, birbirini tasfiye için artık fırsat kollamaya başlamış tarafların birbirlerine karşı kullanacakları teorik malzemenin hafif bir zorlamayla üretilmesine imkân verecek noktaya gelmesine de olanak sağladı.

d- Sosyalist demokrasi, çoğulculuk, proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesi

SSCB'nin yıkılışının ardından ne SBKP yanlıları ne de ÇKP yanlıları ciddi bir ders çıkardılar. Batan sosyalizmin neden battığına

ilişkin rivayetler değişikti. Sosyalist demokrasi sosyalist literatürden hiçbir zaman kovulmadığından hemen dillere dolandı. En bürokratik ilişkiler içinde yaşanırken de o ilişkilerin demokrasi olduğu anlatılabiliyordu. Onun için de eskinin detaya inen bir eleştirisinin olmaması gerçekten sosyalist demokrasinin ne olduğunun anlaşılmasına imkân vermemişti. Zaten partinin önemli bir azınlığının gözünün yaşına bakmaksızın rahatlıkla partiden uzaklaştırılması sosyalist demokrasi bir yana en basitinden demokrasiden ne anlaşılmış olduğunu ortaya koyuyordu.

Ancak bu konuda tüm sorunun çoğunlukta yattığını iddia etmek gelişmelerin bu safhasında ciddi bir haksızlık oluşturur. Zira tarih göstermiştir ki, Kurtuluşçular da sosyalist demokrasiyi içselleştirmekten çok uzak kalmışlar ve onu bir vitrin malzemesine dönüştürmüşlerdir. Kurtuluşun kendi içinde oluşan çete ilişkileri, bir taciz meselesini tüzüğüne bağlı kalarak çözememesi, bu suçu işleyen yöneticinin tacizci değil de teklifçi olduğu gibi mantıkları altüst edecek izahlarla aklanmaya kalkışılması, tacizcinin kongrelerde ayakta alkışlanması, suçlunun cezalandırılmasında ısrar edenler olduğunda örgütün çoğunluğunu bile gözden çıkaracak, on yıllara dayanan yoldaşlık ilişkilerini bir çırpıda silip atabilecek bir anlayışa sahip olunması sosyalist demokrasi anlayışının sadece bir görünüşten ibaret kaldığının en iyi kanıtını ortaya koymaktadır.

Demokrasinin ötekinin hakkını savunmak olduğunu bilmeyen, çoğulculuğu ancak homojen yapılanmalar arasındaki ilişkiler sanan anlayışların kurdukları partide de sosyalist demokrasiye hayat kazandırmaları beklenemezdi. Kendi içinde çoğulcu olmayan yapıların başkalarıyla kurdukları ilişkide çoğulcu olmaları ancak bir takiyye olabilir. Bu anlayış sosyalistlere, demokratlara değil, ancak Müslümanlara ait olabilir. Muhammed henüz zayıf olduğu ve Medine'ye sığınmak zorunda kaldığı dönemde "senin dinin sana benim dinim bana!" diyerek farklı görüşten olanların kardeşçe bir arada yaşayabileceklerine dair bir beyanda bulunur. Ama kendine ait din demektedir ki, *"cizye vermedikleri takdirde kafirlerle cihad eyleyiniz", "Kafirlerle dostluk etmeyiniz!"*

Kendi içinde en sekter ilişkileri koruyan, birbirinin kuyusunu kazanların dayanışma ilişkisine yaşamlarında yer verdiklerini, ötekinin hakkını demokrasinin gereği olarak savunabileceklerini düşünmek bile mümkün değildir. Bu zemine giren bir hareketin de sosyalizm adına iflah etmesi olanaklı değildir.

Kurtuluş kendisinin geliştirdiği ve başkalarına karşı ciddi bir ideolojik silah olarak kullandığı sosyalist demokrasi anlayışını

yüzeysellikten öteye kavrayamamış ve yıkılan sosyalizmin anlayışlarını kendi iç ilişkilerinin esası olarak korumuştur. Eğer ÖDP, ilişkilerinde sosyalist demokrasiyi egemen kılamamışsa Kurtuluşçuların bu konuda başkalarına yapabileceği bir suçlama olamaz. *"Vermeyince mabut neylesin Mahmut!"* Sizde olmayanı kimseye vermeniz mümkün değildir. Sosyalist demokrasi öncelikle kurtuluş hareketi içinde ete kemiğe bürünmeli, ona uygun insan tipini ve bunun gerektirdiği insan ilişkilerini oluşturabilmeliydi ki, bir araya geldiklerine de bu ilişkileri taşıyabilsin ve ortaklarını bu açıdan sorgulayabilsin di. Bu olmadan dışındakilere sosyalist demokrasi teori ve pratiğine ilişkin olarak ne söylenirse söylensin, bunlar yankısı olmayan seslerden öteye gidemez. Nitekim de öyle oldu. Sosyalist demokrasi önce her cenahta olumlu ya da olumsuz reaksiyonlar uyandırırken, herkesin gündeminde bir yere sahip olabilirken zamanla Kurtuluş'un gösterdiği performans sosyalist demokrasinin ve o doğrultuda atılmaya çalışılan pratiklerin itibarsız hale düşmesinde, tek olmasa da en önemli faktörlerinden biri oldu. Kendi kendine yazık etmek işte buna deniyor.

Sosyalist demokrasi deneyiminin ÖDP içerisindeki başarısızlığı, solun içine battığı bürokratik geleneğin doğrudan bir ürününü oluşturur. Bu gelenekte sekterizm genetik bir karakter taşır. Bu karakterin sökülüp atılması, Kurtuluşun 25 yıllık kendi deneyiminin gösterdiği üzere pek kolay bir iş değildir. Bu genetik özellik, Kurtuluşun ilişkilerini son bölünmesinde de belirlediği gibi, ÖDP içerisinde de belirlemeye devam etmiştir. Bizimle olan çelişkiden kurtulduktan sonra muhalefeti tasfiye edenler baş başa kalınca birbirlerini tasfiyeye doğru ilerlemekten kendilerini alamamışlardır. Bizim için söylenen sözlerin benzerleri şimdi DY geleneğinden gelen bir kesim ile muhalefetin tasfiyesinde belirleyici rol oynamış olan Ufuk Uras etrafındaki gruplaşma arasında cereyan etmektedir. Bu hesap görüldükten sonra da er geç kalanlar arasında aynı hesaplaşmaların olacağına kuşku duymaya yaşanan tarih izin vermiyor. Elbette insan olumsuz deneylerden de öğrenir. Olur ki, yaşananlar artık bir noktada durup problemin ne olduğunun gözden geçirilmesine ve doğru yolun bulunmasına imkan sağlar.

Kurtuluş'un ÖDP içinde bölünmesi

Kurtuluş hareketinin ÖDP içerisindeki yaşadığı ayrışma elbette ki akıl ile izah edilemez. Zaten bölünmeden ve hatta yeniden birleşmeden sonra da bölünmenin gerçek nedenlerine ilişkin gerçekçi

hiçbir saptama yapılamamıştır. ÖDP'nin Kurtuluşçuları böldüğü dışında bu tarihe ilişkin yalnızca kişisel açıklamalar mevcuttur.

Ancak bölünmenin adım adım gerçekleştiği bütün Kurtuluşçular tarafından bilinmektedir. Zaten bölünmeden aylar önce kimi tartışmalar dergi sayfalarına yansımış ve taraflar iddialarını açıkça ortaya koymuştu.

İlk tartışma ÖDP V. Parti Meclisi'nin, *"Özgürlükçü Demokratik Cumhuriyet"* başlığı ile formüle ettiği karar üzerinden yaşandı. Kararda *"ÖDP'nin yeniden yapılanma süreciyle, ülkenin yapılanma sürecinin çakıştığı"* belirtiliyordu. Verili koşullarda *"ya sermayenin, gerici güçlerin cirit attığı bir ülkede yaşamaya devam edeceğiz, ya da emeğin, özgürlüğün, demokrasinin ve barışın egemen olduğu, özgürlükçü ve demokratik bir cumhuriyette..."* deniliyordu.

Bu karar Kurtuluşçular arasında zaten varolan gerilimi hızla keskinleştirdi. ÖDC'ciler ve olmayanlar birbirlerine karşı "safları sıklaştırmaya" başladılar. Bu tartışmaya bir de *"küçük biz, büyük BİZ"* eklendiğinde ÖDP kongresi adeta Kurtuluşçuların hesaplaşma arenasına dönüştü. İddia açıktı; Kurtuluş içerisindeki bir eğilim iyiden iyiye partinin yarattığı havaya kendisini kaptırmış ve "küçük biz"in çıkarlarını bir kenara koyarak artık *"büyük BİZ"*e dönüşmeyi, *"harmanlanmayı"* önerir hale gelmişti.[15] Bu durum Kurtuluş içerisindeki ikinci eğilim tarafından "tasfiyecilik" olarak adlandırılacak ve doğal olarak da "tasfiyeci" anlayışa karşı her türden mücadele yöntemi meşru görülecekti...

---

[15] Birleşik partiler süreci hem bir mücadele birliği hem de dışımızdaki komünistlerle bir araya gelme, onlarla organik bir yapılanma oluşturma girişimiydi. Elbette bu uyumlu yapının oluşturulması bir zaman gerektirecekti. Bu açıdan harmanlanmayla kastedilene benzer bir amacı hareketimiz ***"örgüt-hareket-birlik"*** formülasyonunu daha 1986 konferansında ortaya koymuştu. Yeterli deney birlikte yaşansa muhakkak ki, yeni şekillenmeler, bir araya gelişler ortaya çıkacaktı. SDK'yı oluşturan kimi sözcülerine göre ise bu hemen gerçekleşebilecek bir iş olmuştu. Zira kendilerini o kadar abartmışlardı ki, etraflarındaki herkesi ideolojik hegemonya altına aldıkları gibi yanılgılı bir havaya sokmuşlardı. Halbuki ideolojik hegemonya altına aldıklarını zannettikleri de onları nasıl bir "tezgaha" getirdiklerini aralarında konuşmaktaydılar. Kurtuluş bölününceye kadar son derece "değerli" bulunan bu arkadaşların, bölünmeden sonra büyük umutlara rağmen aynı değerin kendilerine tanınmadığını görmek için çok zaman geçmesi gerekmeyecekti. Kurtuluş'un bu bölünmesi olmasaydı ÖDP içerisinde hayatın başka akacağı ve geleceğin başka türlü şekilleneceğine kuşku yoktur. Ama kurtuluşun zaafı projenin gerçekleştirilmesine bir anda son vermiş oldu. Kuşkusuz bu, Kurtuluş zaaflı davranmasaydı bu proje başarıyla yürürdü anlamına gelmez. Her şey mücadele ile belirlenir. Nitekim muhalifler ihraç edildikten sonra ÖDP'de hesapladığı hiçbir şeye ulaşamadığı gibi zaman içerisinde kendi içinden yeni bir yarılma üretmekten de geri kalmadı.

Elitizmin hareket içerisinde tuttuğu yer de bu ayrışma ile ortaya çıkmış oldu. *"Kısa pantolonluların"* itirazlarını dikkate almaya gerek yoktu. ÖDP gibi büyük bir projenin sağından solundan çekiştirerek derli toplu bir itirazı yükseltemeyenler yalnızca hareketin yönelimini anlayamayan gelenekçilerdi.

Adeta sosyalist demokrasi tezine pabuç ters giydirilmişti. "Geleneksel kavramlarla" konuştukları gerekçesiyle itirazlar görmezden gelinirken bu durum karşısında derli-toplu itiraz yükseltemeyenler ise önseçimde mutabakata rağmen "anahtar liste dağıtmayı" meşru görerek egemen olan faydacılığın bir başka örneğini vermişlerdi. Biriken patlayıcı maddeleri bu fünye ateşlemeye yetmiş ve iş Kurtuluş'un bölünmesiyle sonuçlanmıştı.

ÖDP'nin oluşumunun üzerinden henüz bir yıl gibi kısa bir süre geçmiş ve Dev-Yol ile aramızdaki ideolojik politik açıdan birçok farklılık ortada dururken, sanki bunlar giderilmiş gibi varsayılarak harmanlanma noktasına geldiğimiz tespiti koşulları oluşmadığı ve henüz erken olduğu için doğru değildi. Sosyalist hareketin yeniden yapılandırılması konusunda harmanlanma fikrinin bu sağ yorumuna karşı, buna bir tepki olarak doğan ve giderek Kurtuluş'un temel tezlerinden kopan ikinci eğilimin yine ÖDP projesinin içerisinde kendi teorik argümanlarına adeta takla attırması da ayrı bir inceleme konusu olsa gerek. Bölünmeden sonra Sosyalist Kurtuluş olarak anılan grup neden halen ÖDP projesi içerisinde kaldığını kendi taraftarlarına anlatamazken, SDK olarak anılan grup "geleneksel kavramlarla" tartışanlardan ayrılmasına rağmen "harmanlanmanın" neden gerçekleşmediğinin izahını yapmakta zorlanacaktı.

Bu bölünme Kurtuluş içerisindeki zaafları açıkça ortaya koymuştu. Sosyalist demokrasiden ne anlaşıldığını, yani hiç bir şey anlaşılmadığını Kurtuluş Platformunun önseçimi ortaya koyarken, dolaştırılan anahtar liste ise iç hayatta yaşanan zehirlenmenin boyutlarını su yüzüne çıkarıyordu.

90'lı yılların başlarından beri yaşanan ilişkileri savunduğumuz sosyalist demokrasi anlayışının hayata uygulanması dönemi olarak nitelemek yanlış olmayacaktır. Eğer süren pratiğe bakacak ve teorinin ölçütü pratiktir sözünden yola çıkacak olur isek sosyalist demokrasi tezinin hayat tarafından reddedilmiş olduğunu kabul etmek gerekir. Zaten birçokları da bunu iddia etmektedirler: *Başımıza ne geldiyse bu MS'nin sosyalist demokrasi tezinden dolayı geldi!*

Düz bir bakış açısıyla yaklaşılınca durum öyle görünmektedir. Ancak diyalektik bakış açısıyla bakılınca da durum öyledir. Laflar aynı ama kasıtlar elbette başkadır. Birincilere göre sosyalist demokrasi

bizim ülkenin insanlarına uygun değildir. Bol gelir. Bu yönetmek isteyen kimilerinin çaresiz kalmasına neden olmaktadır. Bu anlayışı *"mektepler olmasaydı maarifi ne güzel yöneteceğini"* söyleyen maarif nazırı Emrullah Efendininkinin yanına koymak gerekir. Demokrasi bürokratik anlayış sahipleri için gerçekten en büyük engeli oluşturur. Zira bunlar makamın verdiği yetkiye dayanarak sorgulanmadan yönetmek isterken sosyalist demokrasiye inananların soru yağmuruna tutulduklarında kendilerini bunalmış hisseder ve bunaltanları da düşmanları olarak algılamaya başlarlar. Dolaysıyla da düşmana karşı takınılması gereken tavrı takınmaktan da geri kalmazlar. Sanki dünyanın en liberal memleketinde yaşıyormuşuz gibi en büyük şikâyet konusu her zaman liberalizm olur. Zaten despotik ilişkiler ağından örülmüş bir tarihin mirasçısı olan bu topraklarda emir verip emir almaktan daha doğal bir şey yokken, liberalizmden böylesine şikâyet edilmesi esasında liberalizmin ne olduğu bilinerek edilen bir laf değildir. İşin esası lafını dinletememektir. Zorun egemen olduğu alanda makam lafını dinletebilmek için yeterli konumu oluşturur. Dinlemeyen dayağı yer. Lafını dinletebilmenin bir başka imkânı da ideolojik hegemonyadan doğar. Aynı mantığın içerisinde olarak makamın yetkisini kabul etmiş olan insan o makamdan gelen emre kendisini tabi kılmak zorunluluğunu hisseder. Örgüt kuranlar da bir biçimde hiyerarşi oluşturur ve makamlar ihdas eder ve yönetme yönetilme ilişkisi kurarlar.[16] Başka türlü örgütten söz etmek olanaklı değildir. Bu noktada bürokratizm ve despotizmle demokrasi arasındaki ayrım ortaya çıkar. Bürokratizmin ve despotizmin ideolojisi makamı üretirken bürokratik bir mekanizmanın işletilmesini savunurken, o makamın talimatlarına da sorgulamadan uyulmasını emreden bir çerçeve yaratır. Demokrasi ise hem makamın üretilmesinde rızayı öne geçirir hem de makamın uygulamalarının icrasında sorgulamayı benimser. Bürokratik mantığın sahipleri tüm yetkilerin onların ellerinde olduğu koşullarda her şeyin en iyi gideceğini zannederler. Ama bunda hep yanıldıklarını tüm tarihler ortaya koymuştur. Tüm bürokratik yapılar kendilerini yenileme

[16] Şimdilerde yaygın bir biçimde hiyerarşiye karşı çıkılmakta, otorite kavramına otomatik olarak totalitarizm sıfatı yüklenmekte ve yöneten yönetilen ilişkilerini olmayacağından bahsedilirken aynı zamanda demokrasiden de söz edilmektedir. Batan bürokratik sosyalizme karşı gelişmiş olan tepkilerin anarşizm ya da post modernizm tarafından *"değerlendirilmesinden"* başka bir anlama gelmeyen bu düşüncelerin kullandıkları kavramlardan bile haberi yoktur. Bir örgüt, ortak bir amaca ulaşmak üzere eylem birliğini gerçekleştirmek amacıyla belli kurallarla birbirine bağlanmak ve belli icra yetkilerini birbirine kurumsal olarak tümden ya da geçici olarak devretmek anlamına gelmektedir. Demokrasi herhangi bir düşünce değil örgütün olduğu durumda yöneten yönetilen ilişkisinin tarifidir.

kabiliyetine sahip olmadıkları ölçüde kırılıp gitmek zorunda kalmışlardır. Ne kadar demokrasiden yararlanmak yoluna gitmişlerse de kendilerini o kadar yeniden üretme imkânını elde etmişlerdir.

Demokrasi esasında yönetme konusunda zorluk çıkaran bir mekanizma değil, eğer insanlar özne olarak kabul edilecekse, yönetme yönetilme ilişkisinin en insani ve güçlü biçimidir. Bir işi yaparken onu insanlara dayatmanın yaratacağı direniş ile ikna olmuş insanların aynı işi yaparken ortaya koyacakları enerjinin gücünü karşılaştırmak zor olmasa gerektir. Sorgulama ikna olup olmamayı da içerisinde taşır elbette. Bulunduğu konuma gerçekten kendisini seçenlerin onayıyla gelmiş olan bir insanın ikna kabiliyetinin yüksekliği sayesinde yönetme gücü bir bürokratınkinden kesinlikle yüksek olacaktır. Mesele soruna hangi noktadan yaklaşıldığındadır. İnsanları nesne olarak gören ve bir makine gibi verilen talimatları uygulatabileceğini sanan anlayışla insanı bilinçli eylemci, özne olarak gören ve özneler arası ilişki kurmayı insanlık ilişkisi olarak benimseyen anlayışlar arasındaki farklılık bürokratizm, despotizm, diktatörlük ile sosyalist demokrasi arasındaki farkı oluşturur.

Sosyalist demokrasi anlayışına göre şekillenmiş insanların sorgulamacı olmasında şaşılacak bir yan yoktur ve bürokratik anlayışlarla donanmış birisine bu insanlar laf anlamaz liberaller olarak görünürler. Çok soru soranın iş yapmaya niyeti yoktur! Dünyaya böyle bakanlar tam anlamıyla, sadece sınıfın değil tüm insanlığın yerine kendilerini geçirmiş iflah olmaz narsisistlerdir. Bunlar kendilerine aşıktırlar ve diğer insanların onların gözünde karınca kadar bile bir değeri yoktur. Elbette sosyalizm alanında faaliyet gösteren insanların kimi insani değerlere tümden yabancı olmalarını beklememek gerekir. Temelde sosyalizm dışı anlayışlarla belirlenecek olsalar da yine de insanlar tekrarladıkları fikirlerin öyle ya da böyle etkisinde kalırlar. Devrimcileri izleyen polislerin bile zorunluluk nedeniyle okudukları kitapların etkisinde kalmalarının örneklerine sık sık rastlanmıştır. Hele sosyalistler arasında gayri insani olduğu kabul edilmiş anlayışları apaçık biçimleriyle sergileyebilmek olanaklı değildir. Bunlar bin bir ambalaj içerisinde insanların gözlerinden uzak tutulurlar ve saklanamayacak duruma geldiklerinde de arkası gelmeyen zorunluluklarla, hayatın gerekleriyle, kapitalizmin kuşatmasıyla ve realist olmakla akla uydurulurlar. Böylece çok standartlı bir hayat kurulmuş olur. Bu riya içinde yaşamak demektir ve nerede kopacağı belli olmayan zayıf ipliklerle birbirine bağlanmış bir ilişki ortaya çıkar. SSCB'nin nihai yıkılışını da bu çok standartlılığın oluşturduğu zafiyette aramak gerekir.

Kurtuluş savunduğu sosyalist demokrasi görüşüyle çok standartlılık zaafının daha çabuk ortaya çıkmasına neden olacak bir çerçeve oluşturmuştu. Halk deyişiyle bir yandan "talkın verilirken diğer yandan salkım yutulmaktaydı!" Sosyalist demokrasiyi bir vitrin malzemesine indirgeyen ve artık kendi içindeki kırılganlığını had safhaya ulaştırmış bu ilişki demokrasi adına oynanan bir oyunda koptu. Kurtuluş gurubu ÖDP PM üye adaylarını seçecekti. Bunun için delegelerin önüne konulan liste önceden üzerinde anlaşılmış sonucu vermeyince kendisini mağdur durumda bulan ve daha sonra SDK olarak anılacak olan grup sonuçları kabul etmeyeceğini ilan etmişti. Nasıl olurdu da demokratik bir biçimde yapılan seçimden istemediğin sonuçlar çıktığı için sonucu tanımadığını ilan edebilirdin? Seçime katılan sonuçlarına da katlanmak durumundadır. Ancak SDK olacak olan grup varılan mutabakata diğer gurubun uymadığını ve kendilerini aldattığını iddia ediyordu. Bu da doğruydu. Mutabakata rağmen bir aldatmaca cereyan etmişti. Herkes haklıydı. Onun için kimse geri adım atmaya asla razı olmadı. Ama yapılan seçimin demokrasiyle alakasını olup olmadığını o zaman kimse sormadı. Eğer seçimden çıkacak sonuçlar önceden yapılmış olan bir anlaşmayla belirlenmiş ise bu seçimin demokrasiyle alakası olduğunu nasıl söylenebilir? Önceden belirlenmiş bir listeye oy veren delegeler acaba sahiden bir şey seçmekte midirler? Yoksa bir oyunun rolleri önceden belirlenmiş basit oyuncuları konumunda mıdırlar? 20 yıl boyunca sosyalist demokrasi savunduktan sonra üzerinde anlaşmazlığa düşülen konunun sosyalist demokrasi ile asla alakası yoktu. Bu, hazırlanmış olan bir kurgunun usul yerine gelsin diye sahnelenmesinden başka bir şey değildi. Böylece delege olarak oraya gelenler de demokrasinin gereklerini yerine getirdikleri inancıyla oyuna katılmaktaydılar. Esasında benzer pratikler Kurtuluş içerisinde daha önce de yürütülmüş ve demokrasinin en temel kurallarından seçimlerin gizliliği, nispi temsil, delegelerin özgür iradesi gibi kavramlar çok kez çiğnenmişti. Bu kez de farklı bir biçimde çiğnenmesi isyana, bölünmeye neden olmuştu. Esasında oylamada çıkan sonuca olan itiraz Avusturya prensi Ferdinand'ın bir Sırp tarafından öldürülmesinin birinci paylaşım savaşına neden olmasından daha fazla bölünmeye neden olmamıştı. İç ilişkilerde bu bölünme çoktan hazırlanmış ve Kurtuluşun iç hayatı birbirini devrimci saymayacak ölçüde zehirlenmişti.

Bölünmeden sonra her iki kanat da ÖDP içerisinde varlıklarını devam ettirdiler. Ayrılıktan doğacak büyük karların hiç biri gelmedi. Ne Devrimci Yolcular SDK'lıların yönetimine girdi ne de SDK'lılar yüzünden Kurtuluş saflarına gelemeyen "devrimciler" Sosyalist

Kurtuluşa akın akın geldiler. Birbirine karşı olan teorik, politik eleştiriler de anlamlarını kısa zamanda yitirdiler. Kurtuluşu esas alıp partiye aldırmadığı söylenenler partide kalmakta belki daha ısrarlı hale gelirken, Kurtuluşu partiye sattığı söyleyenler en sert muhalefet kanadını oluşturur hale geldiler. Milli mesele konusundaki iddialar ise havada asılı kaldı. Kimse özgürlük hareketiyle varolandan daha öte bir ilişki oluşturmak için en ufak bir girişimde bulunmadı. Esasında geliştirilen sapma hep birlikte kurgulanmış, çatışmalar ise iktidar sorunu üzerine cereyan etmişti. Sonuçta her iki kesimde de bu ayrılığın hakiki temeller üzerinde gerçekleşmediği konusunda bir kanaat yaygınlaşırken, kimileri de asla bir daha bir araya gelmemek için ellerinden geleni yapıp zıtlığın büyümesine çalışmakta idiler.

Kurtuluşun yeniden birleşmesi SDP'nin kuruluşu Seçim bloku

Kurtuluşun bölünmesi kimileri için istenen bir durum, kimileri için ister istemez kabullenilen bir durum iken, oldukça büyük bir kesim için de asla kabullenilmeyen bir durumdu. Bu üçüncü kesim iki türlü reaksiyon gösterdi. Bir kısmı *"lanet olsun!"* deyip hareketten uzaklaştı. Bu hareketin ciddi bir gelişme gösteremediği tersine yıkımları peşinde sürüklediği dönemlerde hep karşılaşılmış olan umutsuzluk durumunun sonucu idi. Azınlık olan diğer bir kesim ise ayrılığa karşı hareketin temellerine dayalı bir birleşme için çaba gösterdi. Bu dönemde her iki kesimi de yanlış bulup ayrı bir örgütlenmenin geliştirilmesini savunanlar da vardı. Ancak bu düşüncelerine ciddi bir destek görmeyince birlik fikrini savunmaya dönmeyi daha uygun buldular.

ÖDP içinde faaliyetini dışa yöneltemeyip esas olarak bir iç muhalefete doğru büzülen Kurtuluş popülizmin gerçek temsilcileri tarafından kolay diskalifiye edilebilecek bir konuma sürüklendi. Öncelikle izlenilen hattın sonucu olarak bölünmüş olmak karşı oyunun oynanmasını kolaylaştırmıştı. Kurtuluş'un iki kanadı birbirine karşı maharetle kullanıldı ve partinin ileriye gidişinin önündeki fren balatalarını oluşturduğuna parti kitlesinin çoğunluğu ikna edilebildi. İyi niyetli insanların birçoğu da "iş yapılmasının önünde Kurtuluş'un bu muhalefetinin olduğuna" inandı. Bunu aştırabilecek olan tek çare faaliyetin dışa yönelmesi ve muhalefetin kendisini dışa doğru geliştirmesiydi. Ama hem iktidarla hem de birbiriyle uğraşmaktan buna fırsat bulmak mümkün olmadı. Parti içerisinde iyice yıprandıktan sonra ayrılmak zorunda bırakılan/ihraç edilen muhalefet

kendi içindeki birliği de koruyamayıp muhtelif parçalara ayrılırken çevresindeki insanların güvenini kaybederek ÖDP içerisindeki gücünün gerisinde bir konuma sürüklendi.

Ayrılmayı kendisinin belirlediği taktiklerle değil karşı tarafın manevralarına yanıt olarak geliştirmenin getirdiği zaaflı tutuma ayrıldıktan sonra ne yapacağını bilmez konuma düşmek ayrıca tüy dikti. Aylar sonra bir partiye doğru ilerlenmesi konusunda alınan kararın da seçimlerin erkene alınması ve özgürlük hareketinin girişimleri olmasa SDP'nin kurulduğu tarihte bir partinin kurulmasına yol açmayacağı varolan ataletin gün gibi ortaya koyduğu bir hakikat idi.

Sosyalist Demokrasi Partisi, Kurtuluşçuların birliği ve Emek, Barış, Demokrasi bloğunun kurulması gibi iki önemli faktöre sırtını dayayarak kuruldu. Elbette ki, bütün tarihsel koşullar bu projenin sosyalist harekete önemli bir katkı sunacağını göstermiyordu.

ÖDP projesinin bitmiş olması, sosyalist hareketin aynı ortak projede yer alabileceği fikrini sekteye uğratırken bütün umutların seferber edildiği parti, 1999 seçimlerinde bile yalnızca binde sekiz oy almış olmasıyla Türkiye sosyalist hareketinin içerisinde bulunduğu durumu gözler önüne serecekti.

Bütün enerjisini ÖDP içerisinde değerlendirmeye çalışan Kurtuluş'un her iki kanadı da aynı makus talihi yaşayacak ve ÖDP'den disiplin yoluyla tasfiye edilecekti. Ancak birçok olayda olduğu gibi ÖDP'den ayrılışın da net bir izahı yapılamadı.

ÖDP'deki çatışma kimilerine göre sınıf çalışması, kimilerine göre Kürt sorununda anlaşamamak, kimilerine göre sosyalizm anlayışı, kimilerine göre ise F tipi cezaevleri ve ölüm orucu sürecine ilişkin farklı yaklaşımlardı. Belki gerçekten hepsi bir faktördü ancak bu karmaşık tarif ÖDP'den ayrılanların dahi birlikte hareket edememesine neden oldu.

ÖDP projesi sosyalist hareketin yeniden yapılandırılması hedefiyle yola çıkmasına rağmen böyle bir sonuç yaratmadı. Çünkü ÖDP'yi yaratanlar dahi aynı partiden söz etmiyorlardı. ÖDP işçi sınıfı ile diğer toplumsal hareketleri eşitleyen programatik bir zeminle yola çıkmıştı.

Bu durum karşısında Kurtuluş adım adım partiyi devrimcileştirecek bir kurgu ile hareket edeceğini ilan ediyor ve Dev-Yol'un örgütsüzlüğü nedeniyle başarı elde edebileceğini düşünüyordu. Ancak gerçek açıktı. ÖDP yeni toplumsal hareketlerin ittifakını amaçlayan muadillerinden farksız olarak kurulmuştu. Kendisini artık "Avrupa Sol Partisi" olarak nitelendiren o dönem başını Syn-(Sinaspismos)'nin

çektiği anlayış ÖDP'ye rengini vermişti. Kurtuluş'un hedefleri ile hayatın şekillenişi oldukça farklı sonuçlar doğuracaktı.

ÖDP'den tasfiye olunmasının ardından "Kurtuluşçuların birliği" fikri daha da egemen bir fikir haline geldi. Ancak yeni bir maceraya atılmamak için Kurtuluşçular temkinliydi. Kurtuluşçuların birliğine itirazdan çok "tabanda birlik" olarak tariflenen bir tartışma süreci gündeme geldi. Bu dönemde ortak bir partinin kurulması gerektiğine ilişkin Kurtuluş'un her iki kanadı da kendi içinde bir tartışma başlattı. Tartışmanın özünü hem Kurtuluşçuların birliği hem de yeni kurulacak parti oluşturuyordu.

Sosyalist Kurtuluş kanadı içerisinde "birleşik, çoğulcu parti" ve "yasal parti" üzerine ciddi bir tartışma boy gösterdi. Bu tartışmaya bir de "tepeden birlik" oluşturulmasına ilişkin itiraz yükselince tartışma süreci bitene kadar herhangi bir adım atma konusunda Sosyalist Kurtuluş grubu paralize oldu. Aynı dönemde SDK, hem partinin kurulması, hem de Kurtuluşçuların birliği üzerine daha net bir görüntüye sahipti. Bu netliği kapsamlı bir özeleştiriyle ifade etmişken daha sonra birliğin propaganda amaçlı bir görüş olarak ortaya atıldığı yorumu SDK grubunun birliğe katılmayan önemli bir ismi tarafından söylendiği de rivayet edilecekti. Daha sonra reel politikayı SDP'de sistemleştiren taktisyenin çıraklığına terfi eden bu kişi Kurtuluşun birliğinin en büyük düşmanı haline geldi. Ustası da bu birlik olduğunda oyun alanının daraldığından olsa gerek büyük rahatsızlık duymuştu.

Yaşanan tartışmaların ardından Emek, Barış, Demokrasi bloğunun oluşturulması amacıyla SDP projesi vücut buldu. Yani EBDB, hem Kurtuluşçuların birliği hem de partinin kuruluş sürecinin hızlanmasına neden olan en önemli faktör olacaktı.

Sosyalist hareketin beklenmeyen şansı: 2002 genel seçim bloku

Genel seçimlerin erkene alınması uzun zamandır bir durgunluk içinde ve iç boğuşmalarla geçen kurtuluşun ve dahası tüm sosyalist hareketin hayatına bir canlılık şansı sundu. Özgürlük hareketi baraj engelini aşabilmek için Saadet Partisiyle ittifaka yönelince bunu SEP içerisindeki bir kesim bir şans gibi değerlendirip hayata geçirilmesini istedi. Havadislere göre SP, DEHAP'a alınacak olan milletvekillerinin yarısını (50 sayısı öngörülmekteydi) önermekte ve onlarda birlikte davranacak sosyalistlere bu ellinin 15'ini vereceklerdi. Kurtuluşu reel sosyalizme sürüklemede büyük emekleri geçmiş bir reel sosyalistin projenin benimsenmesi için yürüttüğü bütün kulislere ve bu girişimi hareketin kurucularından da destekleyenin olduğu gerçek dışı haberlere rağmen Kurtuluş bu görüşe bir bütün olarak karşı çıktı. SP bir yandan DEHAP ile görüşürken, diğer taraftan da aynı öneriyi **Büyük Birlik Partisine** de yapmıştı. Böylece Türkiye"nin olabilecek en kötü kompozisyonuna halktan oy isteyecektik. **Komünistler, Bölücüler, şeriatçılar ve faşistler** bir araya gelecek ve barajı aşacaklar. Bu sava yaslanmak isteyenlerin o günlerin Türkiye'sinin nereden geçmekte olduğundan besbelli ki hiç haberleri yoktu. Kompozisyonun pespayeliğinin yanında SP'nin aldığı oy miktarı bu projenin ne kadar hayali olduğunu da açıkça ortaya koymuştur. Kurtuluşçuların girişimleriyle SP ile blok yapmak yerine sol bir blokun oluşturulması düşüncesi özgürlük hareketi saflarında da hareketi sağa yatırmak isteyen Osman Öcalan takipçilerine karşı galebe çaldı. Milliyetçilerin ve ABD emperyalizminin Ortadoğu'ya demokrasi getirmekte olduğunu, demokratik sömürgecilik döneminin başladığını iddia eden ABD işbirlikçisi eğilime karşı, hareket içi ciddi gerilimlere rağmen özgürlük hareketi içindeki sosyalistler Türkiyeli sosyalistlerle bir ittifakın geliştirilmesini benimsediler.

İşte bu sosyalist hareketin yeniden ayağa kalkabilmesi ve Özgürlük hareketiyle uzak duran ilişkilerini yenileyerek ortak bir geleceği kurma şansını da yeniden öne getirmişti.

Bu motivasyon ÖDP'den kopan muhalefete yeniden bir dinamizm kazandırdığı gibi kurtuluşçuları da harekete geçirdi. Blokun oluşturulması için gerekli olan açık bir partinin kurulması için herkes

kolları sıvadı. Bu adımın en hızlı biçimde atılabilmesi Kurtuluşun her iki kanadının kendi arasındaki rekabetçi ve düşmanca ilişkilere son verip bu girişime bütün gücüyle katkıda bulunmasıyla mümkündü. Girişim solun bütün kesimlerinde yeni bir heyecan ve yeni ilişkiler zinciri yarattı.

Kurtuluşçular, eylemli bir zemin üzerinde iki kanadı birleştirmek için eskinin zaaflarını tespit edip aşmaya çalışan bir yeni platform oluşturmakta anlaştıkları gibi SDP olarak şekillenen partinin kuruluşuna da en büyük katkıyı yaptılar.

Kurtuluşun birliğinin sakatlanması

Uzun bir zaman sürecine ve uzun tartışmalara konu olmuş olan yeniden birlik meselesinin birden hızlanması ve laftan gerçekliğe adım atılması pek de beklendiği gibi sevinç yaratmadı. Birbirinden ayrı dururken öne sürülen birlik arzuları her iki kesimde de bütüne ait değildi. İki kesimde de birleşmeyi en içten duygularla savunanlar bulunurken, buna şiddetle karşı duranlar da az güce sahip değildi. Sosyalist Kurtuluş kanadının, SDK kanadının, kendilerine eşit ve demokratik koşullarda yapılacak bir kongrede formel olarak katılmasıyla meselenin çözümünün kolaylaşacağına ilişkin önerisi önce ayrılığa karşı duranlar arasında ve bilahare de SDK kanadı saflarında çoğunluğun desteğini kazandı.[17] Ancak SDK'nın önemli bir kesimi bu girişime güven duymadığını ifade ederek birliğe katılmayıp kurulacak parti içinde yer alacağını ilan etti. Bu tutum Kurtuluş içerisinde meseleye kurnazlıkla yaklaşan birilerinin de ekmeğine yağ sürüp "eşit ve demokratik koşullar" ince ince bir tarafın lehine törpülenmeye başlandı ve böylece daha sonraki sürecin sakatlanmasına doğru ilk adımlar da atılmış oldu. Birleşmeyi "Sosyalist **Kurtuluş"un sözcülerinin verdiği güvencelerle formel bir katılma** olarak kabul edenlerin elbette ki, Sosyalist Kurtuluş

[17] Bu dönemde SDK'nın ayrılık konusundaki sorumluluğunu üstlenen, işlenen hatalar konusunda özeleştiriler içeren değerlendirmesi hem böyle bir önerinin yapılmasını kolaylaştırmış hem de SDK kanadının formel katılma önerisine çoğunlukla evet demesini kolaylaştırmıştı. Nihayetinde bir araya gelinecek zemin Kurtuluşun yeniden yerine oturtulacak olan zeminiydi. Kimin kime katıldığının bu noktadan sonra pek bir öneminin olmadığı ortak kabul gören bir anlayıştı. Ama ne yazık ki, sözüne güvenebileceğimize inandığımız birilerinin dahi sonradan burunlarının sürtülüp, paşa paşa geri gelmeleri olarak değerlendirmiş olmaları sosyalist anlayış açısından hiçbir yere konulamayacak bir anlayış oluşturur. Bu örnekleri verenlerin artık ne kendi içlerinde ne de başkalarıyla olan ilişkilerinde yeniden güvenilir insan olmaları pek kolay olmayacaktır. Birileri politika kelimesinin kazandığı kötü anlamı içerisinde politika yapmışlardır. Ama bunun kime hayrı olduğunu gördük.

öncülerinin birleşmeye itirazı olanlara ***"liberallerin hesabının görülmesi için bir operasyon çevrildiğini"*** anlattıklarını bilmeleri mümkün değildi. Sözlerinin güvence olarak kabul edilmesini isteyen bir yoldaşımız ise bunlara karşı hayırhah bir suskunluk içerisinde kaldığında, tarihimizin lekesi silinemeyecek yeni bir karanlık sayfasının hazırlanmasına katkılı olduğunu belki de bilmiyordu.

Uzun yıllardır zehirlenmiş olan Kurtuluş zemininin bu girişimle yenileceğine, eski zaafların birer birer ele alınıp, kaybedilen değerlerin yeniden yerlerine oturtulacağına ilişkin karşılıklı sözleşmeler bazıları için hiçbir anlama gelmiyor, Kurtuluştan ayrılmış ***"liberal bir kesimin"*** hesabı görülüyordu!

Halbuki durum değişik toplantılarda ince detaylarına varıncaya kadar değerlendirilmiş, sosyalist demokrasi konusunda kendimizin nasıl bir tutarsızlık içinde olduğumuz tespit edilmiş ve bu tartışmalarda *"devrimcilerin" "liberallerle"* mücadelesinden değil hep birlikte kendi tarihsel çizgimize nasıl aykırı düştüğümüzden herkes söz etmiş ve birlik artık birçoklarının hatırlamak istemediği, bir parçasını aşağıya aktaracağımız ortak değerlendirme üzerinden gerçekleşmişti:

"26 Temmuz 2002
Kurtuluşçuların Birliği ve yeni birlik zemini
Giriş

Kurtuluş hareketi olarak nasıl bir sosyalizm ve mücadele sorularına verdiğimiz yanıtlara bağlı olarak işçi sınıfı iktidarı için mücadele eden mümkün olan tüm güçleri bir araya gelebilmesi için 1990 öncesinde başlattığımız çabalar sosyalist demokrasi ışığında 1990 sonrasında BSP ve ÖDP süreçleriyle kuvveden fiile geçmeye başladı.

Savunduğumuz çerçeve, farklı fikirleri olsa da politik taleplerde ortaklaşabilenlerin ortak siyasal bir yapı içinde yer almaları ve dünya ve Türkiye'nin somut koşullarına uygun olarak bir yeniden yapılanmanın gerçekleştirilmesiydi.

"İdeolojik birlik" tanımlaması içerisinde farklı fikirleri bünyesinde barındırmayan, varolanlarını ayıklanması gereken hastalıklar olarak gören bir sosyalizm anlayışından, politik taleplerin ortaklığı çerçevesinde yeniden bir yapılanmaya gitmek hem dünya hem de Türkiye solu için yeni ve dolaysıyla gerçekleştirilmesi kolay olmayan bir deney idi. Özellikle varolan sosyalist sistemin bizatihi ülke halkları tarafından reddedilerek yıkılmasının ardından, eski belirlemeler üzerinde durarak yeni bir dünyanın yaratılmasının, kimilerine ancak

sisler arkasından görünse de, artık olanaksız olduğu hayat tarafından açığa çıkarılmıştı. Ne var ki, yeni gireceğimiz doğrultunun, teori açısından yeni bir şey olmamasına karşın, dünya düzeyinde sahip olduğu deney hemen hemen sıfıra yakındı. Devrimciliğin yaratmak olduğu inancına sahip olarak, tüm zorluklarını göze alarak bu yola girdik.

Herkesin birlikte yaşadığı gibi bu doğrultudaki girişimler tüm solda yeni bir heyecan ve hareket yarattı. Ne var ki, sosyalist demokrasi doğrultusundaki hem teorik hem de pratik birikimin zayıflığı girilen yolun başarıyla ilerletilmesine olanak vermedi. Kısa zamanda geçmişin zihinsel belirlenmeleri günü teslim almaya ve oluşturulan hareketi demokrasiden uzak notalara sürüklemeye başladı.

Hareketimiz de, sosyalist demokrasi konusunda teorik ve pratik düzeyde gösterdiği çabalara rağmen bu belirlemenin dışında kalamadığını, kimi yerde ortak olduğu politikalarla ve asıl olarak da kendi arasındaki çelişkileri savunduğu prensiplere zıt bir biçimde bölünerek "çözmek" suretiyle ortaya koydu. Bölünmenin hemen ardında hatayı gören birçok arkadaşımızın olmasına karşın geri dönüş o kadar kolay değildi. Tüm dezavantajlara karşın her iki hareketin de gösterdiği itidal geçtiğimiz aylar içerisinde ortak bir birlik komisyonu oluşturulması iki parçanın, yarım kalmış olan yeniden yapılanma projesini önüne koyarak bir araya getirilmesini hedef olarak önüne koydu. Buna rağmen aylarca somut bir gelişme sağlanamadı. Bu durum karşısında birliğin önündeki sübjektif engelleri aşmayı kolaylaştırmak ve süreci hızlandırabilmek için sosyalist Demokrasi için Kurtuluş gurubu, birliğin adil, demokratik, sosyalist demokrasi prensiplerine uygun bir biçimde gerçekleşecek bir toplantıda Kurtuluşun tarihsel referanslarına uygun bir zeminin ***birlikte*** *ortaya çıkarılması temellerine bağlı tarihsel bir sorumluluk gösterdi. Verilen kararın doğruluğunu siyasal düzlemdeki gelişmeler hiç beklemeden doğruladı. Türkiye birden seçim sathı mailine girdi ve sosyalistler hala örgütsüz durumda bulunuyorlardı.*

Yeniden yapılanma konusunda henüz yeterli adımları atamamışken böyle bir durumla yüz yüze gelmiş olmak siyasal mücadele açısından ciddi bir dezavantaj oluştursa da alınacak doğru tutumlara bağlı olarak bunun avantaja dönüştürülebilmesi de olanaklıydı. Hızlı adımlar atmayı becerebildiğimiz takdirde hareketin yeniden yapılanmasını gerçek bir hareketlilik içerisinde oluşturmak mümkün olabilecektir.

Şimdi sorunumuz nedir?

Kurtuluş hareketi ta oluşumun başında da sosyalistlerin birliğinin devrimci mücadelenin zorunluluğu olduğu konusunda fikirlere sahipti. Bunu her zaman savundu. Ama sosyalizm düşüncesini sarmış olan kabuk çatlatılmış olsa da bizim hareketimiz üzerinde de etkisini gösteriyordu. Başka komünistlerle bir araya gelmenin devlete karşı sürdürülecek mücadelenin zorunluluğu oldığına tam bir inanç içerisinde olunsa da, bir araya gelebilmenin şartları oldıkça ağır ve konumumuzu diğer gruplardan ayrıştıracak bir noktaya gelemiyordu. Onları eleştirirken, bir anlamda biz de onlar gibi "bizim platformumuzda, bizim tüm görüşlerimize katılma" şeklindeki sekter birlik çizgisine düşüyorduk.

Demokrasi düşüncesindeki gelişmelere paralel olarak, komünistlerin birliğinin yeni imkanları ortaya çıkmaya başladı. Bu ufku bize, pratik yaşamın dayatması kadar sosyalist demokrasi konusundaki bakışımızın sağladığını söylemek doğru olacaktır. Kurtuluşun bütün görüşlerine katılmak suretiyle birlik olacaksa, bizim bu iddiamızın diğerlerinin söylediğinden ne farkı vardı? Bunun adı birlik olsa da kendisi "Kurtuluşa katılmak" idi. Başka komünistlerin de yaşadığımız topraklarda varolduğunun bilincine sahip olabilmek elbette ki, kafayı birazcık olsun sekter bakış açısının dışına uzatabilmiş olmakla mümkündü. Komünistlerin birliği fikri yavaş yavaş kurtuluşun savunduklarına katılmaktan, "taleplerdeki ortaklık" fikrine doğru gelişmeye başladı. Bu bakış, seksenli yılların ikince yarısından itibaren sosyalist örgütler arasında tartışma zeminleri ortaya çıkarmaya başladı. Başlangıç belki de "birbirine ders verme" üzerine kurulu olsa da paslı kulaklar açılmaya, ayrılıklar ve aynılıklar konusunda daha az önyargılı kanaatlerin oluşması noktasına ulaşıldı.

Bu zeminlerde ve bunu takip eden daha sonraki zeminlerde, değişik türden komünistlerin bir araya geldikleri doğru olsa da, sahici bir mücadele biriliği ortaya çıkaracak talepler ortaklaşmasını sağlayabildiklerini söylemek olanaksız. Bu talepler birliği ve ortak bir mücadele anlayışının yaratılamamış olmasıdır ki, "geriye dönüşleri" de zorunluluk haline getirmiştir. Ne var ki, aynı sıuda ikinci bir kez yıkanılamayacağı gerçeği, geriye dönülse de artık o en eski noktalara dönülemeyeceğini bir bedahet haline getirir. Yaşanan deneyler başarısız olmuş olsa da, artık bir zamanlar tabu düzeyinde olan, farklı sosyalistlerin aynı yapılar altına gelebilmek için tartışmaları ayıbı, yıkılıp gitmiştir. Artık kimse rahatlıkla "oportünizmle aramızda tartışma değil ancak mücadele olabilir" diyemiyor; demeye devam etmek isteyenler ise en fazlasından kendi kendilerini tecrit ediyorlar.

Sanki iletişim çağında yaşıyor olmak en sonunda sosyalistler arasındaki hava, su ve ses geçirmez duvarları da delmiş gibidir. Artık kimse birbirin gürültüsünden kurtulamayacak. Kurtulunamayacağının ve kurtulunmaması gereğinin bilincinde olanlar da bu gürültülü ortamı ortak bir melodiye dönüştürmeye çalışacak. Bunu artık başardık. "Oportünizmle, sağ, sol sapıklar ve karşı devrimin aramızdaki beşinci kollarıyla" tartışabilir ve hatta ortak talepler ve mücadele anlayışı oluşturarak, ortak bir yapı içinde yer alabiliriz!!! Arap devrimcilerinin deyişiyle "hepimizin aynı hendekte olduğumu" daha iyi hissediyoruz.

On yılların mücadele tarihi gösterdi ki, varolan yapılar ve anlayışlar içerisinde kalınmaya devam edildiği takdirde varılacak yer Sisyphusun macerası[18] *olmaktadır. Problem arada yapılan hatalarda değil, en başta yapılan hatada yatmaktadır.* ***Sekter zeminlerde oluşan yapıların, yüz yüze bulunduğumuz sorunlara yanıt vermesini bir yana koyalım, kendi varlıklarını bile koruyamadıklarını, büyümesi yüzünden bulunduğu yüzeyden kopmak zorunda kalan su damlalarına dönüştüğüne tanık oluyoruz. Bu konuda en çok laf etmiş olan Kurtuluşun kendisi de bu kaderden kurtulamamıştır. Bunun arızi bir durum olduğunu söyleyip rahatlamak olanaklı değildir. Bu durum ettiğimiz lafa öncelikle kendimizin ne kadar inandığını sorgulanır duruma getirmekte, herkes tarafından görülmekte ve inanırlığımızı büyük ölçüde aşındırmaktadır. Hele sosyalist demokrasi söylemini devam ettirip, komünistlerin bir araya gelmesi gerekliliği doğrultusundaki önerilerimizi tekrarladıkça çelişkimiz daha da büyümektedir. Bu çelişkinin altında kalamayız. Bunu hakeden bir tarihe sahip değiliz.***

Bu bilincin ve onun getirdiği sorumluluğun gereği olarak, Kurtuluşun donuk değil, ilerleyici tarihsel referanslarına bağlı olduğunun düşünen tüm kurtuluşçuları aynı devrimci zemin üzerine getirmek ve aynı ruhu sınıf mücadelesi içerisinde yer alma arzusu ve eylemini gösteren diğer komünistlerle paylaşacak bir zemine ihtiyacımız olduğu aşikârdır. Bu yarım kalmış görevimizin, aynı suda ikinci kez yıkanmaya kalkışmadan, yeniden ele alınması anlamına gelir. Böyle bir projeyi başka komünistlerle birlikte ortaya koyduk ve önemli birçok adımını da şimdiye değin attık.

Mevcut durumda ortaya çıkan siyasal gelişmeler, aramızda ortak bir görüş olarak varolan devrimci bir çoğulcu parti zeminin

---

[18] Sysphus'a tanrılar koca bir kayayı bir tepenin üstüne taşıma cezası vermişlerdi. Sysphus kayasını tepenin üstüne getirdiğinde taşı elinden kaçıyor ve işe yine dağın eteklerinden başlamak zorunda kalıyordu.

yaratılması ve başta ezilen halkın özgürlük mücadelesi olmak üzere, tüm demokrasi güçleriyle mücadele birliğinin gerçekleştirilmesini sağlayacak ortaklığın/ittifakın oluşturulması görevini acilleştirmiş bulunmaktadır. Bunların gündeme çoktan düşmüş olmasına rağmen hayata geçirilmesinde kaybettiğimiz zamanı telafi etmek devrimci sorumluluğumuzun başta gelen gereğini oluşturmaktadır. Bir yılda alınabilecek bir yolu bizler şimdi belki de bir iki ay içerisinde almak gibi olağanüstü zor ama başarabildiğimiz takdirde de olağanüstü başarılı sonuçlar verebilecek bir noktada bulunuyoruz."

Tarihen çıkarılmış bu derslerin etrafında sosyalist demokrasiyi bir dünya görüşü olarak benimseyip içselleştirerek tahkimat yapmak yerine en ilkel düşüncelere, liberalizme, örgüt tasfiyeciliğine, sosyal şovenizme karşı mücadele ediyoruz diyerek bir tacizcinin savunucusu derekesine düşenlere yukarıdaki sözlerin para etmemiş olmasına artık şaşmamak gerekmektedir. Kurtuluşun bölünmeye ulaşan zehirlenmiş iç hayatını yeniden kurmak görevini önümüze koymuşken bunun iç çeteler oluşturulması ve reel sosyalizmin peşine takılmayla taçlandırılması kurtuluşun tarihsel referanslarından ne kadar az nasiplenilmiş olduğunun kanıtını ortaya koymaktadır. Aslında bugün söylenenlerin bir kısmı dünde söylenmiş ama sosyalizm yerine bürokratizme saplanmış olanların bunları her zaman kendi prizmalarından geçirerek sosyalist demokrasiyi bir vitrin malzemesi haline getirmelerinin önüne geçilememiştir.

Kuşkusuz burada sosyalist demokrasiyi bir tarafın ihlal peşinde diğer tarafında ihya peşinde olduğu gibi kesin ayırımlı bir çizgiden söz edebilmek olanaklı değildir. Hareketin bütününde sosyalist demokrasi konusunda varolan zaaftır ki, bir kesimin bürokratizmi rahatlıkla sivriltebilmesine ve bir iç örgüt kurmasına izin vermiştir. Gerçekten Kurtuluşun bölünmesine denk düşen kesin çizgili bir görüş farklılığı oluşabilmiş olsa idi, ne bürokratizm örgüt yönetecek düzeyde güçlenebilir ne de bir iç çetenin oluşması mümkün olabilirdi. İç çeteyi oluşturanlar bunu herkesin gözü önünde kurguladılar ve besbelli ki, yürütülen pratikler buna karşı çıkmış olanlara da ciddi biçimde ters gelmemiştir. Böylesine zıt duruşlar gelişmiş olsa idi muhakkak ki, denetleme mekanizması erkenden harekete geçecek ve bir araya gelirken ortaya konulan niyetlere uygun olarak zaafların aşılması büyük bir ihtimal olacaktı. Bu gerçekliği göz önünde tuttuğumuzda kendimizi de reel sosyalizmin savunucularını sorguladığımız şiddetle sorgulamamız ve bu gelişime izin veren eğilimlerimizi ortadan kaldırma çabalarını sürekli bir çizgi haline getirmemiz gerekmektedir.

BSP, ÖDP, SDP birer paravan örgüt müydüler?

Kurtuluş'un yüz yüze kaldığı önemli bir mesele de açık ya da gizli örgütlenme meselesidir. 1991'de yapılan konferansla aşıldığı sanılan bu mesele bu kez de, *"açık ve gizli parti ilişkilerinin ne olacağı"* sorusu etrafında yeni bir meseleye yol açmıştır.

Sosyalist hareket saflarında örgütlenme konusunda, her düzlemde örgütü fetişleştirmenin yanında örgütün hangi alanda hayat bulacağı konusunda iki mutlakçı anlayış mevcuttur. Bir kesime göre her ne olursa olsun yasalara uygun bir parti aracılığıyla mücadele etmek gerekir. Mücadelenin tek aracı budur. Bu tespite öngelen başka bir tespit vardır kuşkusuz: sosyalizme parlamento yolundan, reformlar yoluyla ilerlemek. Böyle bir yolu kararlı olarak seçmiş olanın başka türlü bir parti düşünmesi mümkün olmaz. Bu anlayış sahipleri her zaman taleplerini esas olarak sistemin içine sığdıracak biçimde, arzuları bir tür sosyalizm olsa bile burjuva yasallığını kendi sınırları olarak benimseyen bir anlayışa sahiptir. Tarihimizde bunlar parlamentarist ya da reformcu olarak anılagelmişlerdir.

İkinci mutlakçı anlayış, esas olarak sol komünizm hastalığına düşen ihtilalcilerden gelmektedir. Onlar açısından açık alanda ancak demek ya da paravan örgütler kurulabilir; esas örgüt hep gizli kalmalıdır. Temel argüman ihtilal yapacak olan bir örgütün yasalara uygun olarak kurulamayacağıdır. Bu savın özü elbetteki doğrudur. Hiçbir sistem kendisini zor yoluyla yıkacağını söyleyen bir yapılanmanın gelişmesine yasal olarak izin vermez; sınıf egemenliğinin özü buna karşıdır. Ancak bu demek değildir ki, işçi sınıfı partisi her koşulda Fransızca konuşur, her durumda burjuva iktidarını yıkmak için şiddete başvurur. Nasıl parlamentarist yolu benimsemiş olanlar zarf olarak burjuva yasallığını esas alırlarsa, gizliliği mutlaklaştıranlar da 3. Enternasyonalin en büyük partilerinin açık partiler olduğu gerçeğini bir yana koyarak, açık parti kuruluşunun imkansızlığını bu mantıkla kanıtlarlar. Her şeyin burjuva yasallığına sığdırılması zorunda olduğunu iddia ederek devrimci taleplerin dile getirilebilmesinin olanağının olmadığını savunurlar. Gerek dünya proletaryasının verdiği mücadeleler sonucu ve gerekse yerel mücadeleler her zaman burjuvaziyi yasallığının ötesinde **mücadelenin sağladığı toplumsal meşruiyeti** tanımaya zorlar. Sistemin yıkılma tehlikesiyle yüz yüze bulunmadığına inanılan konumlarda ya da sınıf güçlerinin bir itişte devrilemeyecek kadar güçlü olduğu durumlarda burjuvazi kendi yasallığının sınırlarında hareket edilmesinin önüne geçemez. Bunu engellemek için bütün güçlerini sonuna kadar kullanmayı kendi egemenliğini tehlikeye

atacak bir adım olarak görerek sınırlar. Nihayetinde istikrarlı egemenlik şiddet tekelinin meşruiyetinin korunmasına, toplumsal konsensusa bağlıdır. Kurtuluş'un birleşme belgesi bu meseleyi anlaşılır bir biçimde ortaya koymuştur:

*"**Parti sorunu üzerine***
Her düzlemde mücadele örgütü

*Sosyalist mücadelenin varolan kapitalist sisteme onun dışına taşan bir alternatif olması gerçeği kapitalist sınıfın intiharı kabul edecek konuma **getirilmediği** müddetçe egemenliğinden gönül rızasıyla vazgeçmeyeceğini bir postulat haline getirir. Belli tarihsel koşullarda barış içinde bir geçişin gerçekleşebileceği ihtimalleri bu temel gerçeği değiştirmez. Öyle bir durumun ortaya çıkması durumunda işçi sınıfı bunu ancak sevinçle karşılayabilir. Hatta mücadelesinin her safhasında, çatışmanın toplum üzerinde yıkıcı etkiler yaratmaması için barışçıl geçiş teklifini yeniler. Bu da tabiatiyle burjuvaziden böyle insani bir yaklaşımın beklenilebileceğinden değil, böyle bir zorunluluğun onun karşısına dikilebildiği durumda bir anlama sahiptir.*

Tüm dünya sınıf mücadelelerinin gösterdiği gerçek, toplumu özel şiddet aygıtlarıyla denetim altında tutan egemen sınıfın alt sınıfların iktidar taleplerini bu aygıtlarla tereddüt etmeden bastırmaya giriştiğini gösterir. Bu gün de bu anlamda en ufak bir değişiklik olmayıp, tam tersine, alternatifsiz bir hale gelmiş görünen ABD emperyalizminin çıkarlarını korumak için dünya çapındaki şiddete olan eğiliminde bir kere daha görülmektedir.

Ancak bu bugüne kadar sürmüş olan mücadelelerin hiçbir kazanımı olmamıştır, burjuvazi bundan hiç ders almamış ve hiçbir tavize yanaşmayacaktır anlamına gelmez. Toplumu sadece şiddet değil aynı zamanda bu şiddetin tekelini elinde tutmasına meşruiyet kazandıracak bir rızanın olmasını da burjuvazi iktidarının güvencesi olarak görür. Çağdaş dünyada bir egemen sınıf iktidarını istikrarlı bir güvence altına alabilmek için en az üç şeyi gerçekleştirmek zorundadır:

- Kural koyucunun gönüllü olarak desteklenmesi, (yani **meşruiyeti**),

- Kuralları destekleyeni ödüllendirip çiğneyeni cezalandıran ve kuralı herkese eşit olarak uygulayan bir sistemin varlığı, (hukuki **adalet**)

-İzafi bir refah düzeyi ve bunun dağılımı açısından kabul edilebilir bir sonuç ortaya koyabilmek (sosyal adalet).

Bu durumu gerçekleştirebilmek çağdaş dünyada yaygınlık kazanmış olan değerleri göz ardı ederek olanaklı değildir. Dolaysıyla da sistem kendi istikrarının bir zorunluluğu olarak taleplerin dile getirilmesini, yani ***düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü prensip olarak kabul etmek*** *zorunda kalır. Bu sistemin açık kapısıdır ve bu kapıdan proletarya da kendi taleplerini ortaya koymak ve bunları sisteme kabul ettirebilmek için olanaklar elde eder. Elbette bu açık kapının sistemi tehdit edecek gelişmelere yol açtığı durumda kapatılma olanakları vardır ama mutlak değildir. Burada sistem kendi meşruiyetini tartışılır hale getirir ve toplumsal onayı kaybetme riskiyle yüz yüze gelir.* ***Kendisinin koyduğu kuralları bizatihi kendisinin ihlal etmesi başkalarına da aynı meşruiyeti kazandırır.***

Proletaryanın böylesine bir imkanı değerlendirerek açık bir parti aracılığıyla mücadelesini sürdürmesi sistemin saldırısına maruz kalmayacağı anlamına gelmediği içindir ki, bu durumda da olsa, proletarya kendisini Lenin'in prensiplerini ortaya koymuş olduğu bir mücadele örgütü oluşturma amacını sürekle önüne koyar. Mücadele örgütünün birinci gereği sistemle çatışmayı önüne koymuş devrimci bir program ve bu doğrultudaki mücadeleyi militanca hayata geçirecek bir yapıdır. Böyle bir yapının temel gereği politikayı profesyonel bir biçimde yürütebilecek kadroların varlığı ve yetiştirilmesidir. Parti bir bütün olarak tüm üyelerini değişik araçlarla (yayınlar, parti okulları, seminerler vb vb) eğitirken, onların belli alanlarda uzmanlaşabilmeleri için de özel eğitimler geliştirir. Sistemin bu anlamda çıkardığı engellerin aşılması ise bir başka türden örgütlenmenin gereğini de ortaya koyar. Elbette bu tür örgütlenmenin açık parti alanında gerçekleştirilmesi gibi bir yolu devrimciler pek akıllıca bulmayacaklardır. Bu kendi meşruiyetini kendisinin dinamitlemesi anlamına gelir. Burjuva yasallığının sınırlarının zorlanması ile açık parti bünyesinde yasa dışı örgütlenmeler gerçekleştirmeye kalkışmak birbirine hiç benzemez ve böyle bir akıl dışılığı izan sahibi hiçbir devrimci benimsemez.

Parti elbette ki, profesyonellerin sultası altındaki bir yapı değildir. Farklı yeteneklerle donanmış olmak hiç kimseye özel bir hak kazandırmaz. Tüm üyeleri eşit haklara sahiptir ve tarihsel deney göstermiştir ki, profesyoneller aracılığıyla partide bir tabakanın egemenliği ortaya çıkabilir. Bu nedenle parti üyeler arasındaki eşitlik ilişkisini sürekli kılacak özel tedbirler de geliştirmek zorundadır.

Partinin açık alanda en geniş kitlelere ulaşması, mümkün olan en büyük üye sayısına ulaşması çabası onun örgütlenmesini temelini fabrika ve iş yerlerinde konumlandırmasını göz ardı etmez. Bu partinin sınıf karakterinin korunabilmesinin ve sınıf tarafından denetim altında tutulabilmesinin biricik yoludur.

Özet olarak, Leninist parti prensiplerinin, gizlilik kuralı hariç olmak üzere, tümü açık partiye de uygulanmak durumundadır. Bunun yapılmadığı durumda, devrimci bir örgütün ortaya çıkması olanaklı olmadığı gibi, partinin özel imkanlarla donanmış bir kesimin egemenliği altına girmesinin de önüne geçmek olanaklı olamaz.

Gizlilik koşullarında ise, partideki her ilişki biçimi buna uydurulmak zorundadır. Gizlilik kurallarına uymak demek, açıklık koşullarında yapılanın tam tersini yapmak değil, bunların gizlilik koşulları altında, gizliliği ihlal etmeden nasıl uygulanacağının yöntemlerini bulmak demektir.

Yasa dışı bir partiyi doğru tanımlamanın yolu da tanımladığımız türden bir açık partinin tanımlanmasından geçer. Temel farklılık, her şeyin gizlilik koşullarına uyarlanmasındadır.

Parti (açık olsun gizli olsun) program çerçevesindeki çoğulculuğu esas alan bir demokratik merkeziyetçilik esasına göre faaliyet gösterir ve farklı görüşlerin nispi temsil sistemine göre yönetim organlarında ifade bulmasına olanak sağlar."

Kurtuluş'un kendi zeminini onarırken bunlara işaret etmesinin elbetteki nedeni vardı. Zemin parti anlayışı konusunda da yeniden bir çarpılmaya uğramış ve bunu düzeltecek belirlemeler yapmak zorunluluk olmuş idi. Bu dönemde karşımıza çıkan çelişkilerden birini açık alanda kurulmuş olan partinin ne ölçüde ciddiye alındığı, nereye yerleştirildiği oluşturmaktaydı. Açık alanda kuruluşuna katıldığımız bütün partilerde, gerek Kurtuluş içinde ve gerekse dışında bu partilerin ya içinde kitle faaliyeti sürdürülecek bir tür paravan örgütler olduğu anlayışı uç vermiş, ya da bu partilerin yeteri kadar sosyalist ve devrimci olamayacakları düşüncesiyle *"esas parti"* tarafından yönetilmesi gerektiği düşüncesi, HADEP, SINN FEIN, HERRI BATASUNA gibi partilerin konumlarına benzetilmiştir. Bu partiler silahlı mücadeleyi yürüten ve daha güçlü bir eylemlilik ortaya koyan silahlı mücadele örgütleri karşısındaki konumlarına doğru yanlış benzetmeler yapılarak temellendirilmeye çalışılmıştır. Bu benzetmelerin ne kadar yerinde olduğu somut durumda tartışılır olsa da, kendi programı, kongresi, ayrı üyeleri olan hiçbir partinin bir başka parti tarafından yönetilmesi düşünülebilecek bir şey değildir. Kimi anti demokratik örgütler böyle ilişkiler kurabilirler. Ama

içerisinde demokrasi olan ve iradesini bu demokrasi aracılığıyla belirleyen hiçbir kurumun bir başka kurum, irade tarafından yönetilmesinden söz edilemez. Yönetilme lafının geçtiği yerde o kuruma ait demokratik koşullarda ortaya çıkan bir iradeden söz edebilmek olanaklı olamaz. Ancak bir ideolojik politik etkilemeden söz edilebilir ki, bunun da yönetme yönetilme ilişkisiyle hiç bir ilişkisi olamaz. Bunun zemini sadece ideolojik hegemonyadır.

Ne yazık ki, kurduğumuz bütün partiler bu çelişkilerin altında ezilmek zorunda kalmıştır. Bu zeminleri yeteri kadar ciddiye almayan, oraları içinde çalışılacak "kitle örgütleri" gibi görenlerin demokrasiyi bu örgütlere layık görmesi de olanaklı değildir. Zira gerçek bir demokrasinin işlediği koşullarda irade gerçekten bağımsız olur. Ama işleri perde arkasından yönetmek isteyenler bu demokrasiye tahammül edemezler.

Silahlı mücadele sürdüren örgütlerle siyasal alanda faaliyet sürdüren örgütler arasındaki ilişkiler meselenin mahiyeti itibariyle Kurtuluş ve içinde yer aldığı değişik partiler ilişkisine asla benzetilemez. Kurtuluş'un mevcut koşullarda çok uzak dolayımlardan yararlanarak IRA, PKK ya da ETA'ya benzetilmesinin hiçbir olanağı yoktur. Kurtuluş içinde yer aldığı partilerle esas olarak örtüşen bir eylemlilik zemininde yer almaktadır. Bugünkü mücadelenin düzeyi budur ve geçen 20 yıl içerisinde de bu anlamda bu sınırı aşan hiçbir eylemlilik düzeyi ortaya çıkmamıştır. Burjuvaziyle olan çatışmanın artık varolan çerçeve tarafından taşınamaz hale geldiği noktada işlerin nasıl gelişeceğini o somut şartlar tayin edecektir. Bugün farklı bir eylem sürdürmeyen bir ilişki sistemine özel haklar tanımak demokrasiyi ihlal etmekten başka bir anlama gelmez. Bu eğilimlerin Kurtuluş dışındaki yapılarda da varolması sonucudur ki, ortaklaşa kurduğumuz partilerin de sık sık yıkıma uğramalarına neden olmaktadır. Bu anlayışın kendisini Kurtuluş içerisinde mevcut çete olarak şekillendirmesi de şaşılacak bir sonuç oluşturmaz. Kendisine özel yönetme hakları ayırmak isteyen bir ekip demokrasiye olan yabancılığı, ideolojik hegemonya oluşturamayacak yeteneksizlikte oluşu ve reel sosyalizmin hazır olarak sunduğu ideolojik zeminin sonucu tam da bu yıkıcı yola başvurmuş, parti içindeki diğer grupların haklı haksız değişik gerekçelerle uzaklaşmasından sonra en son olarak da kendi içindeki "yönetilemezleri" tasfiye etmek arzusu içerisindeyken Kurtuluş zeminini tümüyle terk ederek Kurtuluştan da kurtulmuştur. Kurtuluştan Kurtulmuşlardır ama tasfiyecilik illetinden kurtulamamışlardır. Tasfiyecilik genetik bir özellik gibi bunların DNA'larına işlenmiş bulunmaktadır. Kurtuluştan kurtuluşun ardından

yeniden ondan nasıl kurtulacakların hesabını yapmaktadırlar. Birlikteyken bize kazdıkları kuyuları şimdi baş başa kaldıklarına kazmaktadır. Çok geçmeden yeni ayrılıkların yaşandığına tanık olacağına tanık olacağız.

Son bölünme titizlikle yeniden irdelenirse görülecektir ki, bu genetik bir özelliliktir ve bu genin kendisini söküp atmadan aynı karakterin ortaya çıkması engellenemez. Taciz meselesinde Kurtuluşun aldığı tacizi örtbas etmeye yönelik kararların SDP için de geçerli olmasını savunan mantık partinin iradesini hiçe sayan bu genetik olarak sakat mantıktır. Bu partiyi kendi kurumlarında alınan kararlarla değil başka zeminlerde alınan ve başkalarıyla tartışılmayan kararlarla yönetme, partiyi bir paravana çevirme anlayışıdır. Böyle bir partinin birleşik olması olanağı yoktur. Bu durumda partiyi doğrudan Kurtuluş partisi olarak kurmak gerekir. Sonra da otturur neden iki tane partimiz var sorusunun yanıtını bulmaya çalışırız. Aksi taktirde başka komünistlerle bir araya gelmenin bir zemini olarak böyle bir parti oluşturulacak ve aynı anlayış korunmaya devam edilecekse yaptığımız işin başarısız olmasını kendimiz en başından belirliyoruz demektir. Bizim böyle baktığımız partiye başkaları da haliyle aynı biçimde bakacaklar ve nihayetinde bu partiye kimse itibar etmeyecektir. Kimsenin itibar etmeyeceği bu partinin gelişmesinin imkanı da yoktur. Onun için de böyle partiler içerisinde biz de sürüklendik durduk; Sürekli kaybeden olduk. Birlik sayesinde çoğalacağız derken sürekli bölünüp küçülmemizin bir izahı da işte burada yatar. Kendimizde böyle sakat eğilimleri barındırırken örneğin ODAK gurubunun da aynısını yapmasından şikayet etmeye ne hakkımız olabilir ki. Onlar da SDP'yi kitle çalışması yapacakları bir demokratik kitle örgütü gibi görüp kendi kararlarını başka alanda verip, esas olarak başka yönelimlere sahipken bizimle de aynı parti içerisinde olmaya çalışmışlardır. Onların bizimle olamayacağını gördük ama kendimizin de başkalarıyla aynı mantık nedeniyle olamayacağımızı görmek gerekiyor. Eğer onların tutumunda bir yanlış buluyor isek bu bizim içinde yanlıştır.

Partiyi kendi kurumları içinden yönetmek değil de başka alanlardan yönetmeye kalkıştığımızda bu partinin bünyesinde kimseyle güven ve ortak bir gelecek kurma ilişkisi geliştiremeyiz. Bunu yapamadığımız durumda da böyle ortak partiler kurmanın hiçbir anlamı kalmaz. Zira sonuçta, şimdiye kadarki örneklerinde görüldüğü gibi kavga edip ayrılacağız ve bu ayrılma noktasına ilerlerken de, güçlerimizi birleştirip daha güçlü olalım derken ters çalışan dişliler

gibi birbirimize fren yaptırarak, daha fazla enerji harcayıp daha az iş yapabilir duruma geleceğizdir. Bu durumda tek başına kalmak daha hayırlıdır; zira harcanan enerjinin tümü işe gider. Bu yoldan ilerleyerek Türkiye proletaryasını birleştirebileceğine inanan var ise o yolu tercih etmekte elbette ki, özgürdür.

Seçim bloku değerlendirilemeyen tarihsel bir şanstı

Kuruluşun içine sürüklendiği bu zaaflı konumu aşmayı sağlayacak tarihsel şans onun önüne bir seçim bloku olarak çıktı. Uzun zaman ÖDP'nin muhalifi olmak kimliğinden, kendi iç sorunlarıyla boğuşmaktan boğulma noktasına gelmekten kurtulmayı sağlayacak gerçek bir siyasal faaliyet imkânı ortaya çıktı. SDP'nin kuruluşu güya zaaflarından da ders alınmış olunan ÖDP'den farklı olarak, Kürtlerden uzaklaşılan bir durgunluk dönemine değil yükselme eğilimi gösteren kitle hareketi dönemine denk geldi. Her hareketin başlangıç koşulları onun geleceğinin de belirleyicisidir. Durgunluk içerisinde kurgulanan bir hareketin daha sonraki canlı dönemlerin örgütleyicisi olması tarihte görüldüğü üzere oldukça zor olmaktadır. Hareketin bir yükselme seyrine girdiğini görenlerin acelesi işte bu yükselme dönemini değerlendirme arzusundan kaynaklanmaktaydı.

2001 dünyanın krize sürüklendiği ve bu krizin TC üzerinde ağır etkiler yarattığı, neoliberal politikalara isyanın zirveye ulaştığı, toplumu devlete bağlayan burjuva partilerinin yığınlar nazarında tüm itibarlarını yitirdiği bir tarih oldu. Oligarşinin SSCB'nin çöküşünün katkılarıyla da toplum üzerinde yarattığı uzun yılları kapsayan ideolojik hegemonyasında ciddi bir kopuş yaşandı. İktidar partileri krizin yarattığı sarsıntı içerisinde aralarındaki uyumu koruyamayıp en dezavantajlı konuma sürüklendikleri bir noktada erken seçime gitmek ve iktidarı kaybetmek durumuna sürüklendiler. Türkiye toplumunda bu tarihe kadar yaşanmış olan değişimlerin sonucu olarak yeni muhafazakar dalganın üzerinde yükselen AKP, Kürtlere ve toplumsal muhalefete karşı oluşturulmuş seçim bariyerlerinin de yardımıyla, parlamentonun üçte ikisini işgal etti.

Özünde AKP için yararlanılabilir olan bu hegemonya kırılması erkenden örgütlenme becerisini gösterebilmiş olsa idik sosyalistler ve özgürlük hareketi için de geçerli olabilirdi. Bütün dezavantajlara rağmen sürdürülen canlı bir kampanya herkeste gelecek için ciddi bir umut yarattı. Zaaflarımızı aşabileceğimiz ve yeni bir gelecek kurabileceğimiz konusunda umutlar büyüdü. Özgürlük hareketi ile

birlikte solun belli bir kesimini de kapsayan ittifak esasında sadece bir seçim ittifakı değil, seçimleri takip eden dönemin mücadele birliğini de içine alan uzun vadeli bir cepheleşme hareketiydi. Oluşturulan **Emek Barış ve Demokrasi Bloku'**n da **(EBDB)** HADEP, EMEP ve SDP yer alırken solun diğer kesimlerinin gözünün de buraya yönelmesi sağlanabilmişti.

Ancak birçok şeyi yarım bırakmaktaki maharetimizi seçim sonrasında da gösterdik ve seçimlerin ardından bir türlü bir araya gelerek sürdürdüğümüz kampanyayı devam ettirmek mümkün olmadığı gibi, üzerinde anlaşmaya varılmış olan yerel seçimlere de birlikte katılmak ve bu zamana kadar sürekli kampanyalar örgütlemek adımını atamadık. Seçimlerin sonuçlarından tatmin olmayan milliyetçi eğilim özgürlük hareketi içindeki sosyalistleri "marjinallerle ittifak yaparak hareketi zaafa sürüklemekle" suçlarken, özgürlük hareketi içindeki sosyalistlerin bizlerden beklediği taktik desteği sunma becerisini gösteremedik.

EBDB oluşturulurken yaptığımız çağrının benzerini yeniden yaparak blokun toplanması ve parti formatıyla bir demokrasi cephesinin oluşturulması için yaptığımız çağrılara ve girişimlere, önce hiç beklenmedik bir hızla *"hemen başlayalım"* denirken, sonra Kürt Hareketinin iç sıkıntıları nedeniyle ortaya çıkan ayak sürümeleri ve seçim blokunun oluşturulmasında olduğu gibi bizden beklenen girişimciliği gösteremeyip[19] aylarca atalet içinde kaldık. Aylarca *"blok nerede?"* sorusunu, *"işte şurralarda bir yerde"* diye meçhullere işaret edip insanları oyalayarak geçirdikten sonra gövdesiz baş olma durumu da zaman içinde tükenip gitti.

Burası Kurtuluşu birleştirip SDP'yi kurarken yaptığımız tüm hesapların yıkılma noktasıydı. Kurtuluşun birleşmesi, SDP'nin acele kuruluşu, Blokun oluşturulması hep önümüzdeki yılları kapsayacak ve çerçevesi önceden belirlenmiş bir hareketlilik zemini esas alınarak

[19] Hareket içerisinde bulunan çelişkiler dolayısıyla kimi engellerin çıkarılacağı konusunda uyarılmış idik. Hareketin bir mücadele birliği yaratmak konusunda kararlı olduğu ve hangi engel çıkarılırsa çıkarılsın, bizlerin aldırmayıp, derhal konferans çağrısı yapmamız bizden talep edilmişti. Haftalar boyunca ısrarla "hani konferans ne oldu?" sorusuna biz çıkarılan engelleri gerekçe gösterdik. Buna mukabil bize söylenen de, böyle engellerin çıkarılacağı konusunda uyarılmış olduğumuz ve buna rağmen bizim adım atmamızın beklenildiği oldu. Ne var ki, sosyalistlerle ittifak istemeyenlerin çıkardıkları engellere takılıp kaldık ve blokun kurulmasında gösterdiğimiz girişimciliği gösteremeyip (blok çağrısının bizim tarafımızdan yapılmasına ilişkin öneri konusunda da tereddüt göstermiş ve Kürt arkadaşların ısrarlarıyla çağrı bizim tarafımızdan yapılmıştı.) tarihsel bir fırsatı kaçırmış olduk. Böyle kaçırılan fırsatların faturasının ne kadar ağır olduğunu yaşadığımız krizle birlikte görmüş olduk.

atılmış adımlardı. Bu hareketlilik zemininin ortadan kalkması seçim sonrası geleceği birlikte örgütlemek amacıyla toplanacak konferansın toplanamamasıyla belirlenmiş oldu. Dolaysıyla da bütün yapılanlar temelsiz kaldılar. Artık bu adımların beklenen sonucu verebilmesi olanaklı değildi.

Bu durumda durup her şeyi yeni baştan gözden geçirmek, yeni duruma uygun bir stratejiyle yeniden yapılanmaya girişmek ve ona göre mevzilenmek gerekirdi. Ama bu zahmetli bir yoldu. Bu her şeyden önce mütevazi olmayı, yaptığı hataları kamuoyu önünde benimseyecek ölçüde sosyalist bilinç sahibi olmayı, sabrı, enerjiyi, işçi sınıfına inanç ve bağlılığı gerektirirdi. Yıllarca reel sosyalizm tezgâhında "büyük politikalarla" iştigal eylemiş olanların böyle zahmetli yolları akıllarına getirmesini beklemek, reel sosyalizmin, ikameciliğin, bürokratizmin ne olduğunu hiç anlamamış olmak anlamına gelir.

Ulaşılan bu nokta sadece bir yıkılma olarak kalmadı; durgunlukla geçen zaman içerisinde, aşılması bir yana henüz ele alınmamış olan eski zaafların üreme zemini de oluştu. Ancak bu dönemde yeniden pragmatizm imdada yetişti. Hareket üzerinde kurulan ve zaaflarını bu harcketliliğin verdiği devrimci dinamizmle aşacak olan Kurtuluş ve SDP hareketsizliğe sürüklenince iki Kurtuluşun birleşmesini kendi konumu açısından oynama alanını daralttığı için zararlı bularak şiddetle karşı çıkan reel sosyalizmin kuvvetli taktisyeni ön saflara çıkıp treni sallama projeleri geliştirdi! Madem SDP'nin kendisinin hareket yaratma kabiliyeti yoktu o zaman onu nesnesi gibi hareket ettirecek bir kuvvete tabi kılarak hareket ediyormuş gibi göstermek, politika yapıyormuş gibi yapmak mümkün olabilirdi. Bunun yolu yönetimi kendi etkisi altında hareket eden ve hesap vermek ihtiyacını duymayan bir yönetici kliğe sahip olmaktan geçiyordu. Buna zaten teşne olanlar da vardı.

Sosyalist demokrasinin liberalizmle (ondan da ne anladıkları çok şüphelidir) eş anlamlı olduğu kanısında olanlar kurtuluş gurubunun yönetim organlarında bu tezleri yerle bir edebileceklerini ilan ederken ciddi bir tepkiyle yüz yüze gelmemek dolaysıyla daha cüretli hale gelmişler, lafla kalmayıp demokrasi dışı ilişkileri harekete çoktan egemen kılmaya girişmişlerdi.[20] Bu kurgu bir zaman çözümsüzlük

[20] Bu çok önemli bir noktayı, Kurtuluşun kendi tezlerini nasıl ciddiye almadığını kanıtlayan en önemli delillerden birini oluşturur. Kurtuluşun merkezi organında, herkesin duyacağı bir biçimde ***"zamanı olsa sosyalist demokrasi tezlerini kolayca yerle bir edebileceğini"*** anlatan merkez üyesine hiç kimsenin bunun ne anlama geldiğini sormaması, istediğini yapabilmesi için kendisine gereken zamanı vermemesini iki türlü izah edebiliriz:

içerisine sürüklenmiş olan Kurtuluşçuları rahatlattığı için tepkiyle karşılanmadı. Ancak artık minarenin kılıfa sığmadığı, her yanından görülür hale geldiği noktada reel politiker taktisyenin etki alanından sıyrılmak, politikayı DTP'nin AKP ile ilişkilerinin köprüsü olmaya indirgemek girişimlerine son vermek amacıyla Kurtuluş konferansı toplandı, Kurtuluşu ve dolaysıyla SDP'yi özgürlük hareketinin bir nesnesi haline getiren politik hattan çıkarmaya yönelik şöyle bir karar aldı:

*"**Son bir yıllık "aydın girişim(ler)i" deneylerinin de gösterdiği gibi, parti örgütsel zayıflığı nedeniyle hemen ilk gözden çıkarılanlar arasına girebiliyor.** Eğer soruna "duygusal" değil de politik bakılacak olursa bu hiç de anlamsız değildir. Politika güçle yapılır, ittifak ilişkileri de "güçler dengesi"ne dayanır. **Bir ittifak ilişkisi içerisinde ya bağımsız örgütsel gücünüzle "denge unsuru" olarak "kalıcı özne" olursunuz, ya da o ilişkinin "nesnesi" olmanın ötesine geçemezsiniz. Kürt özgürlük hareketinin bugün geldiği noktada ihtiyaç duyduğu Batıda oluşacak güçlü bir sosyalist harekettir. İki halkın mücadele birliğinin sağlanmasının biricik yolu budur. Bu görev yerine gelmediği müddetçe ne Kürt özgürlük hareketinin daha ileri adımlar atması nede Türkiye genelinde demokrasi mücadelesinin geliştirilip sosyalizme ilerlenmesi olanaklı olabilir. SDP kendisini özne durumuna getirecek güç olamadan iki halkın mücadelesinin bağlantısı olmak gibi hayali bir görev tutumundan***

1-Bu arkadaşı kimse ciddiye almaya gerek görmez onun için *"delidir, ne dese yeridir"* muamelesi yaparak idare eder. Bu birkaç yönlü bir ayıp oluşturur. Bu Kurtuluş kitlesinin bir *"deliye"* yönettirilecek kadar ciddiye alınmadığı anlamına gelebilir. Aynı durum döner bu *"deliye"* merkezi bir organda yer verenleri vurur. Bu merkezi organ öylesine bir yerdir ki, burada "deli de veli de" bulunabilir ve bunların sayısından emin olunamaz. Bu değerlendirmenin benimsenmesi ciddi anlamı içerisinde siyasetle ilgilenenler açısından kabul edilmesi mümkün değildir.

2- O zaman *"deli veli"* meselesinden öteye bir başka ortaklığın var olduğunu kabul etmek gerekir. "hoşgörü" gösterenlerin kendilerin de sosyalist demokrasiye esasında o kişi gibi yada daha değişik derecelerde inanmazlar ama iyi bir vitrin malzemesi oluşturduğu için dokunulmasını istemezler; meseleyi kurcalamazlar. Dolaysıyla *"deli"* de sosyalist demokrasiye aykırı her türlü davranışı gerçekleştirmekte kendisini izinli görür ve yerine getirir.

Hangi nedenle olursa olsun sosyalist demokrasiyi böylesine ciddiye almayan kişilerin kurduğu çetenin ortaya çıkmasında (bu çete cinsel taciz olaylarının suçlusunu savunmakta da suç ortaklığı ederek *"biz tacizcimize laf ettirmeyiz!"* diyen beş imzalı bildiriyle kendisini deşifre etmekten beis duymayacak kadar da pervasızlaşmıştır.) bu tutumun belirleyici mahiyette bir yerinin olduğunu kabul etmek gerekir. Bu durum çetenin nasıl ***"ortak izinli"*** kurulmuş olduğunu izah edebilir. Bu sorumluluk herkese aittir. İster sosyalist demokrasiye inanılsın ister inanılmasın böyle bir kabul sosyalist demokrasiyi kendiliğinden zedeler ve yabancı ilişkilerin yapı içerisinde üremesine imkan sağlar.

sıyrılmalı ve işaret edilen göreve aday olduğunu eylemiyle ilan etmelidir.

2007 Kurtuluş konferansı reel politiği oybirliğiyle reddetti

Kurtuluşu ve partiyi içten gelişen gizli bir darbe ile ele geçirmek isteyenler açısından savunulan görüşlerin ne olduğu galiba çok önemli değildi. Önemli değil zira iktidar makamı sımsıkı bir biçimde elde tutulduktan sonra politikaya istedikleri gibi yön verebileceklerini düşünmekteydiler. Bunda da haksız değildirler aslında. Eğer üyelerin söyleyeceği söz yok ise iktidarı elde tutanlar politikayı istedikleri zaman istedikleri gibi eğip bükebilirlerdi. Zaten bütün tarihlerde de olan bu değil midir? Önce partiler bir sürü demokratik görünen söylemle kurulur, sonra iktidar giderek hızla Merkez Komitenin eline geçer. Orada da kimi pratiklerle iktidar politbüronun oluverir. Bu yapılanmanın es kaza bir de devlet iktidarını ele geçirmesi mümkün olur ise artık tüm diğer kurumların yerine genel sekreter ve politbüro geçer. Bu mekanizmanın nasıl işlemiş olduğuna tarihsel örnekleriyle yeniden yeniden dönmek gerekiyor. Bütün yıkılan sosyalizmlerde gördüğümüz tipik durum budur.

Bizim reel sosyalistlerimiz de meseleye bu pencereden baktıklarından yazılan çizilene çok fazla kulak asma ihtiyacı duymazlar: İster komünist yazsın ister revizyonist, nihayetinde mesele iktidarı kim elde tutuyorsa onun belirlemesine kalacaktır!

Bu anlayışla olacak ki, iktidarı gizlice ele geçirenler işlerini kimseyle çatışmadan yürütür ve karşı çıkılamayacak bir iktidar biçimi oluşturmaya çalışırlar. Hatta kendilerine dokunmadığı müddetçe komünistle revizyonistin birbiriyle çatışmasının da çok bir önemi yoktur. Hatta bu örgüt içi canlılık olarak bile pazarlanabilir. İşte böyle bir atmosfer içerisinde Kurtuluş yaptığı bir genel toplantıda PM'ne sunduğu öneriyi formüle etti. Reel politiker taktisyene göre bu öneri onun *"Kürtlerle Türkler arasında köprü oluşturmak"* anlayışını doğruluyordu. Ama durum tamamiyle tersine idi. Bu toplantının yapılmasının temel nedeni, ***"köprü"*** anlayışı ve SDP'yi ittifakların nesnesi haline getirme anlayışıyla Kurtuluş gurubunun mutabık olmayışıydı. Nitekim bu uyumsuzluk açık ifadelerle metinde yer aldı ve partinin doğrultusunu bunlara göre belirlemesi önerildi. Mesele çok karmaşık değildi:

Reel politikçi revizyoniste göre SDP Kürtlerle Türkler (tabi bu AKP) arasında bir köprü olacaktı;

Kurtuluşçulara göre ise partimiz sosyalizm mücadelesinin sürdürücüsü ve özgürlük mücadelesi veren Kürtlerin mücadele ortağı olacaktı.

Bu durumu açıklığa kavuşturmak üzere konferans kararıyla şu tespitler öne çıkarıldı:

"SDP, adını aldığı sosyalist demokrasiyi, yalnızca gelecekte işçi sınıfının bir iktidar biçimi olarak değil, aynı zamanda bugünün bir sorunu olarak görmeli, bütün örgütsel yapılanma ve ilişkilerini sosyalist demokrasi perspektifine uygun biçimde düzenlemeye özen göstermelidir.

"SDP'nin kuruluş sürecinden beri önüne koyduğu "sosyalist solun yeniden yapılanması ve birliği", "ezilen ulusun kendi siyasi geleceğini önkoşulsuz tanıma perspektifi ve Kürt halkıyla stratejik ittifak politikası", "cinsiyetçiliğe karşı ezilen cinsin kurtuluşu", "insanın doğaya egemenliğine son verme anlayışı doğa-insan uyumunu eksen alan ekolojik toplum tahayyülü" ve işçi sınıfına, emekçilere ve ezilenlere bizatihi kendi iktidarının yolu açmaya aday "birleşik çoğulcu bir devrimci kitle partisinin inşası" gibi temel stratejik hedefleri bütünsel bir yaklaşım içerisinde güncelleştirmeli ve öncelikli politik görevlerini belirlemelidir.

"SDP, bu temel hedeflerine erişmek, antiemperyalist, antioligarşik devrim sürecini geliştirmek ve derinleştirmek için güncel politik görevlerini temel stratejik hedefleriyle diyalektik bütünlük içinde birleştirmeli ve etkin biçimde uygulamaya çalışmalıdır.

"Birincisi işçiler, emekçiler ve yoksullar arasında yürütülecek ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışmalarında, onların yakıcı somut sınıfsal sorunlarından hareket eden bir "siyaset ve çalışma tarzı"yla bu sorunları yaratıcı şekilde birleştirmek ve onları mücadele içinde devrime hazırlamak, *ikincisi ise egemen güçler arasındaki çelişkilerden yararlanarak mücadele oklarının sivri ucunu, onların en güçlü kuvvetlerine (en acil tehlike arzeden kesimine) yönelterek devrimin yolunu açmaya çalışma taktiğidir*

"Partinin kuruluş sürecinden beri en zayıf yanlarından birisi "bağımsız örgütsel çalışma" yapamıyor oluşudur. *Ne yazık ki, merkezi ve yereliyle, bir bütün olarak parti örgütleri ve organları "ittifak, işbirliği, eylem birliği" gibi ortak çalışmaların dışında partiyi temel stratejik hedeflerine eriştirecek bütünsel çalışma yapamıyor, politika üretemiyorlar.*

Örneğin merkez mücadelenin sivri oklarını yönelttiği başat sorunların dışında diğer aktüel sorunlara yanıt verme, politika

üretme, tavır takınma konusunda ***duyarsız davranıyor ve atıl kalıyor.*** *Bu verili durumuyla merkez yerelleri yönlendiremiyor, etkin taktikler geliştiremiyor ve böylece merkezi ve yerelleriyle bütünlüklü bir örgütsel faaliyetin yolunu açamıyor. Yereller ise, bulundukları yerlerin yakıcı, somut sınıfsal sorunlarını eksen alan, onu Kürt sorunu ve militarizm gibi başat politik sorunlarla yaratıcı tarzda birleştiren bağımsız bir örgütsel çalışmayı ya yapamıyor, ya da sürekli kılamıyor.*

"Bu durum üzerinde ısrarla durulması gereken önemli bir "örgütsel zayıflıktır. Açık ki, merkezinden yereline kadar emekçilere ve ezilenlere yönelik merkezi politikalar üretemeyen, emekçiler ve ezilenler arasında etkin ve kalıcı çalışmalar yapamayan, onlar arasında kök salamayan bir partinin kendini "kitlesel, devrimci politik sınıf örgütü" olarak inşa etmesi olanaksızdır.

"Sorunun bir başka yüzü de şudur: Örgütsel zayıflık aynı zamanda "ittifak ilişkileri"ni de derinden etkileyen olumsuz rol oynuyor. Bugün parti, Kürt sorununa enternasyonalist yaklaşımı ve kardeşçe ilişkileri nedeniyle Kürt halkının güvenini kazanmış bulunuyor. Bu çok anlamlıdır ve partinin ezilen ulusa karşı temel politik görevlerinden birini yerine getirdiğini gösteriyor. Ancak, bu göstergenin örgütsel bakımdan da geçerli olduğunu düşünmek büyük yanılgı olur. ***Son bir yıllık "aydın girişim(ler)i" deneylerinin de gösterdiği gibi, parti örgütsel zayıflığı nedeniyle hemen ilk gözden çıkarılanlar arasına girebiliyor.*** *Eğer soruna "duygusal" değil de politik bakılacak olursa bu hiç de anlamsız değildir. Politika güçle yapılır, ittifak ilişkileri de "güçler dengesi"ne dayanır.* ***Bir ittifak ilişkisi içerisinde ya bağımsız örgütsel gücünüzle "denge unsuru" olarak "kalıcı özne" olursunuz, ya da o ilişkinin "nesnesi" olmanın ötesine geçemezsiniz. Kürt özgürlük hareketinin bugün geldiği noktada ihtiyaç duyduğu Batıda oluşacak güçlü bir sosyalist harekettir. İki halkın mücadele birliğinin sağlanmasının biricik yolu budur. Bu görev yerine gelmediği müddetçe ne Kürt özgürlük hareketinin daha ileri adımlar atması ne de Türkiye genelinde demokrasi mücadelesinin geliştirilip sosyalizme ilerlenmesi olanaklı olabilir. SDP kendisini özne durumuna getirecek güç olamadan iki halkın mücadelesinin köprüsü olmak gibi hayali bir görev tutumundan sıyrılmalı ve işaret edilen göreve aday olduğunu eylemiyle ilan etmelidir.***

Hepsi bu kadar.

SDP, DTP ile çelişkiye düşmeme adına politikasızlığa sürüklendi

Kurtuluş konferans kararına göre son bir yıllık deney ne göstermiştir?

"parti örgütsel zayıflığı nedeniyle hemen ilk gözden çıkarılanlar arasına girebiliyor." (Konferans kararından)

Bu ne anlama geliyor?

"Bir ittifak ilişkisi içerisinde ya bağımsız örgütsel gücünüzle "denge unsuru" olarak "kalıcı özne" olursunuz, ya da o ilişkinin "nesnesi" olmanın ötesine geçemezsiniz."

"SDP kendisini özne durumuna getirecek güç olamadan"(Konferans kararından)

Denilerek SDP'nin özne değil içine girdiği ittifakın nesnesi olduğu apaçık ortaya konulmaktadır.

Özgürlük hareketinin bir nesneye, bize ihtiyacı var mıdır?

Konferansta ***"Kürt özgürlük hareketinin bugün geldiği noktada ihtiyaç duyduğu Batıda oluşacak güçlü bir sosyalist harekettir."*** tespiti yapıldığına göre, kendi tespitlerimize bağlı olarak, o hareket de biz değiliz.

Yapılması gereken ise konferans tarafından oybirliği ile SDP'nin tutumundan bambaşka bir biçimde tespit edilmektedir:

"İki halkın mücadele birliğinin sağlanmasının biricik yolu budur. Bu görev yerine gelmediği müddetçe ne Kürt özgürlük hareketinin daha ileri adımlar atması ne de Türkiye genelinde demokrasi mücadelesinin geliştirilip sosyalizme ilerlenmesi olanaklı olabilir."

Bu tespitlere karşın reel politiker taktisyen SDP'ye hangi görevleri yüklemektedir?

"iki halkın mücadelesinin bağlantısı[21] ***olmak gibi hayali bir görev"***

Burada iki halkın mücadelesinin "bağlantısı" olmak gibi tuhaf bir görevden söz edilmektedir. Görev hayali ama realitede taşıdığı anlam da bu ***"tuhaflıkta"*** *yatmaktadır.* Bütün olanakların ve enerjinin Kürt sorununun çözümüne akıtılması ve dikkatlerin bu sorunun çözümüne odaklanmasıyla, devlet tarafından sürdürülen inkar ve imha politikaları sonucu çözümsüzlüğe sürüklenen Kürt sorununun çözüm olanaklarının artacağı ve bu sorunun çözümüyle birlikte sosyalizmin önünün açılacağı düşüncesine dayanan bu tez, sosyalizm

[21] Metnin esasında bu kelime doğrudan **köprü** olarak geçmekte idi. Reel politikerin ağır ideolojik etkilenmesi altında olan bir elemanın köprünün sahibinin küsüp gitmesinin önüne geçmek üzere aynı anlama gelecek "bağlantı" kavramının kullanılması önerisi kabul gördü. Ancak kastedilenin yine bu reel politikerin köprüsü olduğu herkes için ortak bir kabul idi.

mücadelesiyle demokrasi mücadelesini birbirinden ayırmak yanında, Kürt sorununun, bizim reddettiğimizi düşündüğümüz emperyalist çözümüne de kapı aralamaktadır. Reel politikere göre ***"Kürt meselesi çözülmeden işçi sınıfının örgütlenmesi olanaklı değildir; Bundan dolayı nasıl olursa olsun önce Kürt meselesi çözülmelidir ki, biz de işçi sınıfını örgütleyebilelim."*** Kürt meselesini çözmeye Kürtlerin gücü yetmediğine, işçi sınıfını örgütlemek için bizim de Kürt sorununun çözümünü beklememiz gerektiğine göre, sorunu bir çözüme götürecek olan güç kimdir?

Kimdir bu dışımızdaki güç? Devletin inkar ve imha politikaları soruna çözüm üretmediğine ve geriye işçi sınıfı ve Kürt halkının mücadele birliğinin sağlanmasıyla kazanılacak olan demokratik çözüm ile kolektif hakları yok sayan emperyalist çözüm kaldığına göre, sınıf perspektifiyle bizim hayali bulduğumuz bu tez, acaba hayali olmayan bir çözüm beklentisine mi dayanmaktadır?

Kongra-gel kurulduğunda Osman Öcalan'ın geliştirdiği **"demokratik sömürgecilik"** tezinin sonucu olarak kuruluş bildirisinde **"Kongra-gel'in ABD'nin Ortadoğu'daki planlarının kolaylaştırılması için kurulduğu"** anlatılmakta idi. Bu anlayışa göre ABD zaten Ortadoğu'ya ve dolayısıyla da Kürtlere demokrasi getirmekte idi. Gelen bu demokrasi Türkiye'ye de uzanabilirdi. Bu dönemde ABD işbirlikçisi AKP'nin, "militarizmin" engellemelerine rağmen Kürt meselesini çözebileceğine ilişkin umutlar epeyce yaygındı. SDP içerisinde yer alan bazıları da hem demokratik sömürgecilik tezinin hem de AKP' den çözüm beklentisinin utangaç savunucularıydı. Her ne kadar parti emperyalist çözüme karşı olduğunu ilan etmiş olsa da darbe olacağına ilişkin tespitlerin yoğunluğunun asıl nedeni, "işte bu **bağlantı/köprü** görevinin yerine getirilmesi içindi. SDP, AKP ile DTP'nin diyalogunu oluşturacak ve bu diyalog aracılığı ile de Kürt meselesi halledilecekti. Bu politikanın yürütülmesi için SDP'nin eylemli, güçlü bir parti olmasına gerek yoktu. Esas olan diplomatik ilişkileri iyi yürütecek bir ekibin suyun başını tutuyor olmasıydı. O nedenle SDP'nin büyüyüp güçlenmesi de çok gerekli değildi.

SDP'nin kendisine ait bir milliyetler politikasını sağlam biçimde tespit etmemiş olması ve PKK ya da DTP'nin tespit ettiği politikalarla çelişmemeye çalışması iyi niyetli bir enternasyonalizm tutumu gibi sunulsa da esasında dostuna zarar verici bir tutum olmaktan kendisini kurtaramaz. Bu politika dostunun amaçlarına büyük önem atfediyormuş gibi görünmesi dolayısıyla dostluğun gereği gibi sunulabilecek olsa da, dost acı söyler atasözünün gereği, dostunun

yapabileceği muhtemel hataların da görmemezlikten gelinmesi ve daha kötüsü de hatanın desteklenmesi suretiyle dostunun daha derin açmazlara sürüklenmesi sonucuna hizmet edilmiş olur.

SDP'nin hayatında bu tutumun sonuçları da yaşanmıştır. Şoven dalgaya karşı duracağız, TC'nin güneyi istila politikasını engelleyeceğiz derken parti saflarında Osman Öcalan'ın uydurduğu ve emperyalist saldırganlığı haklı çıkarıcı ***"demokratik sömürgecilik"*** gericiliğinin savunucuları da çıkabilmiştir. TC devletinin Güney Kürdistan'da kurulan federasyona saldırı hesaplarına karşı çıkmak için emperyalist saldırganlığın ilerici yanlarının olduğunu keşfetmeye ihtiyaç yoktur. Bu anlayışa karşı hoşgörülü olmak sosyalistlerin benimseyebileceği bir politika olarak görülemez. SDP o noktaya kadar ilerlemediyse de aynı hatayı Irak Komünist Partisinin çoğunluğu da işleyerek emperyalist işbirlikçisi olmaktan kendisini kurtaramadı.

Nesne olma durumuyla politikasızlığa sürükleniş ve politikadaki bu kendine ait çizginin ne olduğunun belirsizliği, SDP'ye bir başka fatura daha çıkardı. **"Dönüşümcü"** olarak adlandırılan Kürtlerin Parti yapısı içerisinde konumu *tabilik ilişkisinin dayanaklarından birisi oldu.* Yine uyumu bozmamak ve enternasyonalizm adına SDP üzerinde *"DTP müfettişliği"* gibi tuhaf bir duruma icazet çıkarılmak durumuna gelindi. Özgürlük mücadelesiyle oluşturulan enternasyonalist ilişkiler içerisinde, yaratılan güvenin sonucu bizlerin Kürdistan da örgütlenmemiz, bunun özgürlük mücadelesine sosyalizm açısından katkılı olacağı bizzat özgürlük mücadelesinin öncüleri tarafından önerildi. Biz prensipten ayrılmamanın hayırlı olduğunu söyleyerek böyle bir adıma yanaşmadık. Dayanışma çerçevesi bu kadarla kalmadı. Batıda yaşayan Kürtlerin davranış biçimlerinin Kürdistan'da yaşayanlardan farklı olduğu ve bu kesimin daha ziyade sınıfsal taleplere tepki verdiği gerçeğini bilerek yine özgürlük mücadelesinin öncüleri SDP'nin Batı'daki Kürtler arasında örgütlenmesine yardımcı olmak istediklerini söylediler. Zaten SDP'nin ilk Kuruluş tartışmalarından birini oluşturan 2002'de Düseldorf'da yapılan toplantıya hem kendileri hem de o dönemde dağılmış olan Devrimci Halk Partisinden kalanlar çıkarılan dergiye de atfen "Dönüşüm" gurubu olarak katılmışlar ve Kurulacak partide de yer alacaklarını söylemişlerdi.

Ancak durum sonradan bu konuşulan gibi gerçekleşmedi. Tuhaf bir ilişki kuruldu. Sanki SDP DTP'den kendisine milli meselede yol göstermesi için müfettişler almıştı. Bu durum parti içerisinde değişik yorumlara ve tepkilere yol açtı. Hatta Ankara'da bir gencin saygısızlık kabul edilen bir ifadesi yüzünden bu arkadaşlardan biri tarafından

tokatlanması, *"Kürtlerle aramız bozulur"* gerekçesiyle, şiddet kullanmanın gerektirdiği muameleye tabi tutulmadı. Ayrıca bu gelen arkadaşların blok halinde gidişleri ve giderken de en aşağılayıcı türünden bir "eleştiri" yazmaları kurulmuş olan ilişkinin DTP'de örgütlenemeyen sınıf talepli Kürtlerin SDP'de örgütlenmesiyle hiçbir alakasının olmadığını da ortaya koydu. Sosyal şovenizmin zaten her vesile ile enternasyonalizmi diskalifiye etmek için kullandığı *"kuyrukçuluk, vesayet altına girme, Kürt meselesine endekslenme"* gibi iddialar haklı olmasa bile *"partiyi Kürtler aracılığıyla ele geçirme"* iddialarına kadar uzanmaya zemin teşkil edebilecek bahaneler ortaya çıktı. Bunların tümü *"içine girilen ittifakın nesnesi haline gelme"*nin bariz örneklerini oluşturdular.

Reel politiğin kurtuluş aracı: Cinsel taciz

Konferans kararının alınmasıyla birlikte Kurtuluş hareketinin ellerin arasından kaydığını hisseden reel politiker beklediği fırsatı avucunun içinde oynattığı kişinin kadın yoldaşlarımıza karşı işlediği cinsel taciz nedeniyle çıkan krizde buldu. Esasında kriz konusu olarak düşünülmesi bile mümkün olmayan bir cinsel tasallut suçunu hiçbir sosyalist ve insani değere kulak asmaksızın ustaca politikleştirip meseleyi, **örgüt tasfiyesi, liberalizm, SDP'nin Kürtlerle oluşturmuş olduğu oligarşi için son derece tehlikeli ittifakı kırmak üzere oligarşinin elini partinin içine sokması** boyutlarına taşımayı becerdiler.

Suçüstü yakalanmış suçluların telaşıyla hem kurtuluş platformunda hem de SDP platformunda her türlü hukuk dışı ilişkilere başvurarak taciz eylemi basit bir teklife dönüştürülmeye, tacizci aklanmaya çalışıldı ve **Merkez disiplin Kurulu bir cinsel tecavüz girişimi ve iki de cinsel taciz gerçekleştirmiş olan tacizcinin tacizci değil teklifçi olduğuna karar vererek onu akladı.** Zaten beklenen de bu idi. Tüzükler bir yana konulurken, örgütün tasfiye edilmeye çalışıldığından başlayıp devletin adamı olma, ihbarcılık gibi iğrenç iftiralara bile başvuruldu.[22] Revizyonizmin insan tasfiye yöntemleri

---

[22] Cinsel taciz olayının ortaya çıkmasıyla, kol kırılır yen içerisinde kalır politikasını yürütmeye kalkışanlara taviz vermeyip, prensipler uğruna uzlaşmaz bir mücadele veren Kurtuluş kurucularından biriyle başa çıkılamayınca reel sosyalizm cephaneliğinden alınan kirli silahlarla saldırılmasına sessiz kalınması, bu silahların kullanılmış olması gibi tesadüfi değildir. Bu yoldaşımız ***"Kol kırılır yen içinde kalır!"*** politikasını deşifre edip, suçluların cezalandırılmasını istediğinde, taciz savunucularından birinin kendisine muhbirlikten başlayıp, Kürtlere karşı devletle işbirlikçiliğe kadar suçlamalar yöneltmesi hiç de tesadüf ya da öfke ile ağızdan kaçmış laflar olarak görünmemektedir. Daha bu çatışmanın başlangıcında ***"artık bundan sonra herkes taciz iddiasıyla yüzyüze geleceğini hesaplamalıdır"*** diye tacizciyi savunan cephenin bir sözcüsü tarafından uyarılmış idik. Uyarının boş olmadığını olayların gelişimi içerisinde gördük. Muhbir, polis iftirası atmayı politik mücadele aracı olarak görenlerin, "taciz iftirası" atacaklarını, başkaca kirli yöntemler kullanacaklarını da elbetteki beklemek gerekir. Bunların, **sistematik olarak böyle düşünen bir kafadan çıkmış laflar olduğu** olgularla kanıtlanmaktadır. Bu yöntem sosyalizm tarihinde insan harcamanın en belli başlı silahlarından biri olmuştur. Kurtuluş hareketinde rastlanılmayan bu genel kavrayışa karşı geliştirilmiş olan

bunca yıl sosyalist demokrasi anlatan Kurtuluşçuların yönetici organlarının bizatihi içinden fışkırmaya başladı. Çeteciler karşılarındaki gücü birkaç kişi sandıkları için her istediklerini yapabileceklerini, en fazla on kişiyi tasfiye ederek bu dertten kurtulabileceklerini düşünmekteydiler. Bunun için bütün tartışma talepleri ve açıklık önerilerine karşı derhal kongrenin toplanmasını ve bu ilişkilere kongrede bir son verilmesini önerdiler ve yönetim organlarında oluşturdukları çoğunluğa dayanarak kimselere kulak asmadan kongre kararını aldılar. Ancak topladıkları kongre kendileri için bir hüsrana dönüştü. Karşılarında en fazla on kişi bulacaklarını sanırken vicdan sahibi ve sosyalist demokrasiye yüzünü çevirmiş çoğunluğu bulunca önce kongreyi platforma dönüştürmeye ardından da örgütü feshedip iradeyi "abi"ye devretmeyi önererek örgütten ne anladıklarını ve nasıl tasfiyeci bir anlayışa sahip olduklarını ortaya koydular. Girişimlerinin kabul görmemesi üzerine "abi"yi de orada ortada bırakarak hiç tereddüt etmeksizin kongreyi terk ettiler ve kurtuluş kimliğini de orada terk ettiklerini ilan ettiler. Sonradan yeniden Kurtuluşçu olmaları ise tartışmaya değmeyecek ilkel politik oyunlardan oluşan bir komedidir.

Yeniden Kurtuluşçu oluşları sosyalist siyaset adına bir komedi ama daha sonra parti içerisinde iktidar sürdürme yöntemleri tam bir komedi oldu. Tasfiyeciliğinin en yaygın silahı olan **"devletin adamı olma"** suçlamaları sürdürülürken Trabzon, Bursa, Denizli ve İzmir gibi illerde şiddet uygulamaları ve yönelimleri ortaya çıkmaya başladı. Komünistlerin bu tutumlara aynıyla yanıt vermesi olanaklı değildi. Bu nedenle komünistler şiddetten uzak durabilmek için kongrelerde delege seçimlerine ve genel kongreye katılmama kararı alarak, merkezi yönetimi kendilerine bıraktıklarını ve faaliyetlerini yerellerde devam ettireceklerini ilan ettiler. İktidarın garantilenmiş olması şiddet eğilimlerinin durulmasını nispeten sağlamış ama tezvirat üretimi hızla devam etmişti Azınlık olunduğu için delege seçimlerine katılmadığımız en yaygın iddia idi. Buna ilaveten Komünistlerin iktidar heveslisi olduğunu kanıtlamak üzere de kendilerine düşen iktidarın yarısını teklif etmek gibi bir kurnazlığa başvurdular. Komünistlerin böyle bir derdi olmadığı için oyunun işlemesi de olanaklı olmadı. Partinin neredeyse üçte ikisinin kendilerine karşı olduğuna kulak asmaksızın kongreyi topladılar ve canlarının istedikleri kararları aldılar. Bu bile nasıl bir bürokratizme battıklarının,

---

sosyalist demokrasi anlayışının nasıl ayaklar altına alınmış olduğunu bu örnekle de bir kez daha görmüş oluyoruz.

sosyalist demokrasiyle en ufak ilişkilerinin kalmamış olduğunun bir kanıtını oluşturmaktaydı.

Rezaletin büyüğünü tacizcinin kongreye gönderdiği mesajın genel başkan dahil herkesin ayakta alkışları arasında okunması ve ardından tacizciyi aklayan bir önergenin oy çokluğu ile kabul edilmesi oluşturdu. Artık tacizciliği kongre kararı ile serbest hale getirmiş bir partide yerelde de olsa politika sürdürmek kimse için mümkün değildi.

Partinin 1800 üyesinin 1100'ü derhal istifa dilekçelerini parti genel merkezine ilettiler. Azınlıkta olunduğu için kongreye katılınmadığı ve sadece iktidar hırsıyla davranıldığı iddiaları yere düşen bir kâse gibi tuz buz oldu ama kimsenin yüzü kızarmadı. Çirkin taktiklerle çoğunluk partiden uzaklaştırılmış ve parti onlara kalmıştı.(Önce tacize uğrayan iki kadın ve sonra kadınlar, daha sonra erkekler)

Cinsel taciz nedeniyle böyle bir ayrılığın olabileceğine neredeyse Türkiye solunun hiçbir kesimi inanmadı. İşin arkasında ne var acaba diye hala araştırmalar devam etmektedir. 35 yıl önce milli meselenin henüz yabancı bir dil gibi algılandığı günlerde de Kurtuluş hareketi yine benzeri şaşkın bakışlarla karşılanmıştı. Sosyal şovenizmin egemen olduğu bir ortamda bundan daha normal bir durum olamazdı. Kadın sorunundan dolayı ayrılık olabileceğine de erkek egemen bir ortamda inanılmamasını hiç tuhaf karşılamamak gerekir. Milli meseleyi ortaya koyuşumuzun üzerinden 35 yıl geçmesine karşı çok az bir kesimin bunu layıkıyla kavramış olmasına ve çoğunluğun hala sosyal-şovenizm bataklığında debelenmesine bakarak, kadın sorunundan dolayı ayrılık olabileceğini maçoların kavrayabilmesi için de bir otuz yılın daha geçmesi gerekeceğini insan kabul etmek istemiyor. Milli meselenin bireysel çıkarları doğrudan ilgilendirmemesine rağmen böylesine zor benimsenmesi, bireysel çıkarlara dokunan kadın sorununun kavranmasında daha büyük bir zorlukla karşılaşılacağını bizlere göstermektedir. Engizisyon yargıçları kararlarıyla dünyayı durdurmaya çalışsalar da o kimseye aldırmadan bugüne kadar dönmesini devam ettirmiş ve bundan sonra da öyle gidecektir. Maçolar ne kadar inanmak istemeseler de kadın sorunu önemli bir meseledir ve örgütlerin bölünmesine neden olabilir ve onlar tutumlarında ısrar ettikçe, nasıl ikameciliğin kaleleri yerle bir olmuşsa, maçoların kaleleri de kadınların erkek egemenliğine karşı verdikleri mücadele karşısında yerle bir olacaktır.

Geleceği kurmak

Kurtuluş siyaset sahnesinde yer aldığından beri oligarşiye karşı mücadelenin nasıl zorlu bir iş olduğunun bilinciyle davranmış, onun için de birlik sorununu hiçbir dönemde gündeminden düşürmemiştir. Başlangıçta birlik anlayışında varolan monolitizm kaynaklı sekterlikler sosyalist demokrasi anlayışının sistemleştirilmesiyle birlikte bilimsel sosyalizme dayanan programatik talepler temelli çoğulculuğu benimseyerek aşıldı. Ancak bu kez de uzun yılların tecritinin yarattığı "bir araya gelme arzuları" birliğin gerçekleşmesi uğruna prensiplerin ihmal edilmesine doğru bir eğilim yarattı. Bu pragmatizmin kendisine hayat alanı bulması demekti. Bir yandan sosyalist demokrasiyi savunmak, diğer yandan onun gerektirdiği ideolojik hegemonyayı oluşturamamak dolaysıyla yönetme ilişkilerinde sıkıntıya düşenleri daha fazla pragmatizmi benimsemeye, faydayı öne geçirip "faydasızları" tasfiyeye doğru olan eğilimi güçlendirdi. "Faydasızlar" esas olarak yönetilemeyenler, gönülsüzlerdi; Bunlar devrimci literatüre uydurulunca "liberaller" oldular. Esasında ortada liberal yoktu. İpler o liberal denilen "faydasızların" eline verilmiş olsa onlar da muhtemelen bu suçlamayı yapanlar kadar "totaliter" olacaklardı.

12 Eylül rejiminin Türkiye'de yaptığını emperyalizm neoliberal politikalarıyla tüm dünyada gerçekleştirmeye çalıştı. Yeni ekonomik ve siyasi ilişkiler yeni bir kültürel şekillenmeyi de beraberinde getirdi. Her şeyin kirli olduğu, en değerli sanılan şeylerin bile esasında içlerinde kirlilik taşıdığını, herkesin kendi çıkarını en iyi bilmesi ve koruması suretiyle bu kirliliğin temizlenebileceği ve tüm toplumun çıkarının en iyi biçimde korunmasının mümkün olacağı klasik liberal mantık egemen kılınmaya çalışıldı ve büyük ölçüde de başarılı olundu.

Dünya çapında gerçekleştirilen bu büyük dönüşüme SSCB'nin yıkılması en büyük katkıyı yaptı. Bu yıkımdan yararlanan dünya oligarşisi ve yerli işbirlikçileri devrimci değerleri tasfiye etmek üzere her şeyi alaya alan, değersizleştiren post modern anlayışlarla devrimci hareketin kirliliğini kanıtlamaya ve böylece devrimcilerin kendilerinden iğrenmelerini sağlamaya çalıştı. Kendi başarısızlıklarını devrimci bir eleştiriyle aşmak yerine gözlerine sokulan kirliklerin içerisinde boğulanlar onun dışına kaçmaya çalışanları da bu kirliliğin

içine çekip eşitlenmek için bütün güçleriyle mücadele ettiler. Birçokları kirlilikte birleşerek eşitlendiklerine inanıp rahatladılar. Ama bunun faturası da ağırdı. Artık değerli olan hiçbir şey kalmadığı, değerlerin bir ütopyadan ibaret olduğu noktasına ulaşıldığı için de birbirine güven, dayanışma ve buradan çıkarak yaşamları birleştiren bir mücadele örgütü kurmak neredeyse imkansız hale geldi. Nerede güvenilir bir değer görüldüyse kirlikte eşitlenmek üzere üstüne atılmak en masum ifadelere büründürülmeye, kurtuluşun yolunun açılmaya çalışılması olarak sunulmaya çalışıldı. Bu çabalar öylesine başarılı oldu ki, yeni bir sosyalizm anlayışını formüle etmek ve bu doğrultuda mücadele etmek kararlılığını göstermiş olan Kurtuluş içerisinde bile uzun yıllardır yöneticilik yapmakta olan birinin arkadaşlarını cinsel tacize uğratması, tecavüz girişiminde bulunması, kısacası örgütü bir çiftliğe döndürmesi örgütün üçte biri tarafından savunulabilecek bir durum olarak görülebildi. Çürüyen tüm sosyal hareketler gibi artık çeteleşme safhasına da ulaşan Kurtuluşun sağlam damarı bu gidişe dur deyip, temellerini oluşturan Marksizm-Leninizm'e sadık bir yönelimi yeni bir örgütlenme olarak ortaya çıkarma çabasına girişti.

Kurtuluş içinde başlayıp SDP'yi kapsayan krizle birlikte işçi sınıfı davasına sadık, sosyalist demokrasiyi rehber edinmiş, cins ayırımcılığına karşı mücadeleyi vazgeçilmez bir prensip olarak benimsemiş, enternasyonalizmin gerçek savunucusu komünistler SDP'yi zaaftan zaafa sürükleyen çeteci akıma karşı sosyalist hareketin yeniden yapılanması, işçi sınıfının siyaset sahnesindeki yerini yeniden alması, 21. yüzyıl sosyalizminin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi için şu temel yönelimleri geliştirmeyi görev olarak önüne koymuş bulunmaktadır:

1- Sınıfın siyaset sahnesine dönüşünü sağlamak

2- 21 yüzyıl sosyalizmini sosyalist demokrasi doğrultusunda net çizgilere kavuşturmak

3- 1. ve 2. maddelerde ifade edilenlere yakınlık duyanlarla ortak bir geleceği kurmanın tüm teorik ve pratik gereklerini yerine getirmek. (Sosyalist Koordinasyon önerisi)

4- Özgürlük Hareketi ile mücadele birliğini oluşturmak ve enternasyonalist dayanışmayı sonuna kadar geliştirmek

5- Erkek egemenliğine karşı mücadeleyi yaşanan zaafların da işaret ettiği üzere daha fazla vurguyla öne çıkarmak ve güçlü bir bağımsız kadın örgütlenmesinin gelişmesine katkılı olmak

6- Yaşanabilir bir dünya için insan ve doğa uyumunu esas alan, çevreyi yıkıcı teknolojilerin yerine çevreyi koruyucu teknolojilerin geçirilmesini zorunluluk haline getiren bir politikayı geliştirmek.

7- Bölge devrimci hareketleriyle enternasyonal bir ilişki içerisinde Ortadoğu'dan Kafkaslara uzanan bölgesel bir federasyon için mücadele etmek.

Birleşik işçi partisi için Sosyalist koordinasyon

Sosyalist hareketin yeniden yapılanmasına ilişkin muhtelif formülasyonlar bugüne kadar beklenen amaçlar doğrultusunda hiçbir olumlu sonuç vermediği gibi şansların tüketilmesine ve yapılabilecek olan başka şeylerin yapılmasına da engel oldular. Bu yaşanan tarihten çıkan derslerle diyoruz ki, başarısızlıklarımızda iki temel faktör söz konusudur. Bunlardan biri ekonomizmle damgalanmış olan yıkılan 20. yüzyıl sosyalizmine alternatif olabilecek, tarihsel mirasını koruyan bir 21. yüzyıl sosyalizminin ortak formülasyonuna ulaşamamış olmaktır. Bu olmadıktan sonra atılacak tüm adımların yaşanmış olan tarihi tekrarlamaktan başka bir anlama gelmeyeceği aşikârdır.

Son otuz yılın karakteristik özelliklerinden birini de işçi sınıfının siyaset sahnesinden kovulmuş olması oluşturmaktadır. Sosyalistler bu dönemde işçi sınıfıyla en daralmış ilişkilere sahip olmuşlardır. Sınıfın fiilen olmadığı alanda sınıf siyasetinin iktidar alternatifi olarak gelişmesini beklememek gerekir.

Bu iki temel eksikliği tespit eden ve bunların giderilmesi için **tüm enerjisini bu iki alana yoğunlaştırmayı düşünen sosyalist yapılanmalar** arasında oluşturulacak olan bir koordinasyon süreç içerisinde yaratılacak uyumla işçi sınıfı partisinin oluşturulmasını hedef olarak önüne koymalıdır. Böyle bir işbirliği, oluşturulan partilerdeki beklentilerin yerine getirilememesinin yarattığı gerilimlerden uzak olacak ve beklenti düzeyini somut durumla uyarlı tutabilecektir.

Bu koordinasyonun oluşturulması için hiçbir zorlamaya ve çelişkileri yapay yöntemlerle aşmaya başvurulmamalı, yaşanmış deneyimler sonucu oluşumu engelleyeceği baştan belli ilişkilerle boşa zaman geçirilmemelidir.

Çatı partisi

Kendisine işçi partisi diyecek tek bir yapının olamayacağı gerçeği yanında, işçi sınıfından başka sınıfların da mevcut rejime karsı bir muhalefet sürdürdüğü ve Kürt halkının özgürlük ve eşitlik için verdiği mücadelenin varlığı bizi muhalefet hareketinin ortaklaştırılması, birleşik bir harekete dönüştürülmesi ihtiyacıyla yüz yüze getirir.

Tarihen bu görev farklı güçleri birleştiren cepheler sayesinde yerine getirilmiştir. Bugün bizlerin de yüz yüze bulunduğu ihtiyaç böyle bir cephedir. Bu cephenin açık siyasal bir parti olarak düşünülmesi bu gerçeği değiştirmez.

Eğer proletarya ideolojik ve politik hegemonya sayesinde başka sınıfları kendi taleplerine tabi kılamaz (ki, bunun hiç de kolay olmadığını bütün devrim mücadeleleri tarihi ortaya koymaktadır) ve onların taleplerini de göz önünde bulunduran bir ortaklık gerçekleştirmek ister ise bu ortaklığı, onlar için azami kendisi için asgari olan **devrimci demokrasi arayüzünde** formüle eder. Bu nedenle oligarşiye muhalif tüm güçleri bir araya getirecek olan çatı partisinin programının esasını devrimci demokrasi oluşturmak durumundadır.

Proletaryanın belli öncü güçlerinin organik olarak bir araya gelme başlangıcı olarak Sosyalist Koordinasyon ile çatı partisi ne alan olarak ne de zaman olarak birbirine alternatif oluşturmazlar. Biri diğerinin varlığının gelişmesinin başta gelen katkıcısı olurlar.

Çatı partisi, her şeyden önce organik olarak bir araya gelememiş ve bir kısmı da zaten gelemeyecek olan değişik muhalefet güçlerini oligarşiye karşı bir araya getiren federal bir yapı olmak zorundadır. Başka türlüsü gereksiz bir zorlama olacağı için yapılabileceklerin de engellenmesine neden olarak tarihsel imkânların harcanmasına neden olur.

Çatı partisinin hangi görevleri üstleneceğini, yani oligarşiye karşı olan ezilenlerin ortak programının ne olacağını dünyanın, bölgemizin ve ülkenin içinde bulunduğu somut koşullara göre belirlemek gerekir. Bu açıdan baktığımızda dünyada bir bütün olarak neoliberalizme ya da emperyalist kapitalizmin benimseyeceği her türlü iktisadi ve siyasi politikaya, bölgede emperyalist işgale ve ülkede de oligarşinin

antidemokratik iktidarına karşı bir mücadeleyi ezilenlerin kurtuluşunun tek yolu olarak görürüz.

Neoliberalizm, dünyanın yeniden talan edilmesi demektir. Dolaysıyla bu talanın ifadesi olan tüm bağımlılık ilişkilerine son verilmeli, borçlar ödenmemeli, NATO, AB gibi emperyalist antlaşmaların tümü iptal edilmeli, BM, IMF, WB, WTO gibi soygun kurumları ezilen halkların denetimine geçirilip, uygun olanları adil ilişkilerin yaratılmasının araçlarına dönüştürülmelidirler.

Bölgemizde ve merkezi Asya'da ve Afrika'da süren ABD işgal ve müdahalelerini sonlandırılması için dünya çapında bir kampanya sürdürülmeli, ezilen halklara verilen zararlar talancı emperyalist güçlere ödettirilmelidir.

Ülkede demokratik bir devrimin yaşanmamış olmasının sonucu olarak demokrasiye ilişkin her şeyin bir karikatüre dönüşmesinin önüne geçmek üzere, her türlü emperyalist ilişkiye ve anlaşmalara son verilmeli, özelleştirme yoluyla talan edilen kamu mülkü geri alınmalı, demokratik bir planlama kaynakların dağılımını düzenlemeli, herkese mutlaka iş bulunmalı, değişit nedenlerle çalışamayacak durumda bulunanların insanca yaşamı güvence altına alınmalı, çalışma haftası maksimum 35 saatin altında olmalı, sağlık ve eğitime ayrılan bütçe payları artırılıp, askeri harcamalar savunmaya yetecek asgari düzeye indirilmeli, kadınların eşitliği ve özgürlüğü için, çocukların ve gençlerin sağlıklı gelişimi için özel hak koruyucu yasalar çıkarılmalı, insan doğa uyumunu esas alan politikalar geliştirip, çevreyi koruyucu teknolojiler zorunluluk haline getirilmelidir.

Feodalizmin, militarizmin, sömürgeciliğin ve emperyalist kozmopolitizmin bir milliyetler mezarlığı ve hapishanesi haline getirmiş olduğu ülkemizde, Türk milliyetçiliğinin açtığı tahribatların, Türk ve diğer halklarda yarattığı travmaların etkilerinin temizlenebilmesi için Ermeni, Asuri-Süryani, Rum ve Kürt halklarına karşı işlenilen soykırım ve katliamlarla yüzleşilmeli, mağdurlardan özür dilenip gerekli tazminatlar ödenerek acıların bir nebze olsun dindirlmesine çalışılıp, yaratılacak demokratik bir kardeşlik ortamında tüm milliyetlere eşit haklar tanınmalı ve Kürt halkının özgürlük mücadelesinin barışçıl bir yoldan çözümüyle yüz yıldır çekilen acılara son verilmelidir.

Böyle bir programı işçi sınıfının müdahalesi ve öncülüğü olmadan gerçekleştirebilmenin olanaklı olmadığını şimdiye kadarki deney ortaya koydu. Bu nedenle işçi sınıfı sosyalistleri çatı partisinin fonksiyonunu yerine getirebilmesi için tüm güçlerini sınıfın siyaset

sahnesine çatı partisi içerisinde yer alacak olan organik partisiyle müdahalesinin imkanlarını yaratmaya yöneltmelidirler.

Çatı partisinin bileşim olarak nasıl şekilleneceğini tayin edecek olanın ne olduğu son derece önemlidir. Bu konudaki görüşler iki kutup arasında yayılmaktadır. Bunlardan sistem içine kapanmış anlayışa göre, ***"askeri vesayete ve kürt sorunundaki çözümsüzlüğe karşı olanların"***[23] en geniş birliği kurulmalıdır. Buna karşı olan devrimci görüş ise meseleyi Türkiye halklarının tümümün taleplerini devrimci demokrasi zemininde birleştiren bir program olmalıdır demektedir. Bu platform asgari olarak tutarlı bir demokrasi formülasyonu ve tüm ezilenlerin taleplerini karşılayıcı olabilmelidir.

Kurtuluşu Sosyalist demokrasiden pragmatizme taşıyanlar, onun tutarlı demokratlık konusunda yıllarca mücadele ederek benimsettiği ilkelerini de tarihimize yabancı bir takım tuhaf kavramlarla da değiş tokuş ettiler. Kurtuluşu tümüyle terk ettikten sonra SDP'de reel politik doğrultusunda yollarına devam eden eski Kurtuluşçular artık reel politik üstadlarının kendilerine sunduğu yeni kriterlerle hayata bakıyorlar. Artık onlar için **tutarlı demokratlık** başka kriterlerle belirlenmektedir: ***"Askeri vesayet rejimine karşı olmak ve Kürt sorununda çözümsüzlüğe karşı olmak.!"***

Kurtuluş literatüründen biraz haberi olan kimse bunun Kurtuluşla alakası olmadığını bilir. Bilir zira, Kurtuluş demokrasi konusunda anti demokratik ve sosyal şoven sola çok "çektirmiştir"! Kurtuluşun bu konuda savunduklarını öncelikle "icat" diye alaya alanlar zaman içerisinde kimi zaman kerhen de olsa bu "icatları" kabul etmek zorunda kalmışlardır. Kurtuluş tutarlı demokratlığın kriterleri olarak şunları sayar:

1. **Antiemperyalist olmak**
2. **Antifaşist olmak**
3. **Antişovenist olmak (Kürdistan'da ayrıca olarak anti sömürgeci olmak)**

---

[23] Gerek askeri vesayet rejiminin muğlak bir kavram oluşu ve gerekse Kürt sorununda çözümsüzlüğe son verme kavramının yetersizliği, meselenin bu kavramlar etrafında detaylandırılmaya kalkışıldığında içinden çıkılmaz çelişkileri üretmeye açık olması gibi, bir araya gelmeyecek bileşenleri de birleştirmeye kalkışmak gibi bir açmaza imkan hazırlamaktadır. 70 milyonu birleştirmeye yönelik bir temel hiç kimseyi birleştiremez. Her birleşme aynı zamanda bir ayrılmaya da tekabül eder. Onun için birleşme formülasyonumuz ayrışmaların da net olarak gösterecek sağlam bir temele sahip olmalıdır. Düşmanın berrak tespit etmeyenin savaşma kabiliyeti daha baştan ortadan kalkmış demektir. Ajitasyon için kullanılabilecek olan bu kavramların demokrasiyi anlatması olanaklı değildir. Bu konuda demokrasinin ne olduğunu anlatan doğrudan ifadelere başvurmak bilimsel yaklaşımın zorunlu gereğidir.

4. Cins ayrımcılığına karşı olmak

Bunlar sosyalist olmanın değil burjuva anlamda demokrat olmanın kriterleridir. Demokratik devrim yaşamış ülkelerin tümünde bunlar harcıalem hakikatler olarak bilinir. Kurtuluşçular antişovenizm(Kürdistan'da ayrıca olarak anti sömürgeci olmak) ve cins ayrımcılığına karşı olmanın demokratlığın kriterlerinden olduğunu sola anlatmak için epey bir emek verdiler ama, şimdi onlardan ayrılıp hala Kurtuluş ismini kullanmaya devam eden kimileri pragmatizmi rehber edindiklerinden, artık iki ilkenin (*"Askeri vesayet rejimine karşı olmak ve Kürt sorununda çözümsüzlüğe karşı olmak.!"*) kendilerine daha faydalı olduğunu kabul ederek yollarına devam etmektedirler. Elbette pragmatizm esas olduğundan bizim bunları söylememizden sonra hatırlayıp aynı ilkeleri savunmaya devam ettiklerini söyleyebilirler. Ama o zaman geriye dönüp çatı partisinin hangi ilkelere dayanması gerektiği konusunda reel politikten edinilmiş epeyce bir iz silmeleri gerekecektir.

Özgürlük mücadelesiyle ittifak ve Çatı Partisi tartışmaları bu çarpıklıkları bir kez daha ortaya koyduğu gibi tarihsel olarak savunduğumuz **kesintisiz devrim** anlayışından **aşamalı değişim anlayışına** nasıl geldiklerini göstermektedir. Çatı partisini tanımlarken yapılan açıklamalar sosyalizm, Leninizm, devrim, kesintisiz devrim gibi konuların çoktan bordadan atılmış olduğunu göstermektedir. Kurtuluşçulara reel politiği sistemleştirip sunan kişinin çatı partisi konusundaki anlayışı SDP'nin anlayışı haline gelmiş bulunmaktadır. Bu anlayışa göre:

"Vesayetçiliği ve çözümsüzlüğü birlikte kaldıralım, hepimiz kendi yolumuza koyulalım..."

Bu klasik kesintili anlayışın ta kendisidir. Ama devrimci bile değildir. Kesintili bir devrim değil kesintili bir değişim anlatılmaktadır. Kesintisiz devrim ise bugünden savunduğumuz taleplerin sistemin sınırlarını aşacak karakter taşıması ve kesintisiz bir biçimde sosyalizme ilerleyebilecek bir mahiyette olmasıdır. Bu doğrudan sosyalist taleplerin müttefiklerimize dayatılması değil, tam tersine onların azami talepleriyle bizim sosyalizmden kopmamış asgari taleplerimizin çakıştığı arayüzde ittifakın kurulmasıdır. Ve bu ittifakta, fırsatı ele geçirince müttefiklerinin boynuna binmek yoktur. Kuşkusuz reel politiker bunu gerçekçi bulmayacak ve bir devrimden de söz etmediklerini, önümüzdeki engellerin kaldırılmasını savunduklarını anlatacaktır. Burası serbest bir alandır. Engel kaldırma mantığı tam tamına reformizmin mantığıdır. Ve sistemin kendisi açısından engel olarak gördüğü kimi kirleri bize temizletmesine baliğ

olabilir. Bütün reformcular kendi çizgilerini gerçekçilik adı altında akla uydururlar. Onun için demiştir Che, ***"gerçekçi olalım, imkansızı isteyelim!"*** diye.

Neo-liberalizm bitti
Tek seçenek sosyalizmdir

Dünya nihayet beklenen büyük krizine doğru ilerliyor. Önce resesyon ve stagflasyon ile gelişmekte olan kriz şimdi dünya çapında finansal kriz ile birleşerek önü alınamaz bir boyuta ulaştı. Finans alanındaki kriz de hiç beklemeden reel sektörü sararak 1929 krizinden daha büyük bir krizi hazırlamaya başladı. Şimdiden yüz binlerce işçi işsiz kalmış durumdadır. Bu rakamın milyonları bulması ise yılları gerektirmeyecektir. Burjuvazi sözde lanetlediği devletçiliğin tek kurtuluşu olduğunu ilan ederken, serbest piyasa üzerinden elde ettiği ideolojik hegemonyayı da kaybetmeyi kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu durum devrimin nesnel koşullarının daha büyük bir hızla olgunlaşmasına ve işçi sınıfının yeniden siyasete müdahalesine uygun koşulların gelişmesine katkıda bulunmakta ve asıl ihtiyaç duyduğumuz devrimci inisiyatifin ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır.

Böyle bir dönemin sınıf hareketinin her anlamda yükseleceği bir tarihsel evreyi oluşturduğunu sınıf mücadeleleri tarihi ortaya koymaktadır.

Kapitalizm liberal ve Keynesçi uygulamalarının hepsini değişik kombinezonları ile uygulayarak varlığını bugüne kadar sürdürdü. Artık yığınları aldatmak için elinde fazla bir malzeme kalmadı. Dünya çapında oluşturduğu ideolojik hegemonyasını adım adım kaybediyor. Ne var ki, bu kaybın tam bir kopuşa ve oradan da yeni bir dünyanın kuruluşuna ilerleyebilmesi kendiliğinden gerçekleşebilecek bir iş değildir. Bu değişim için neyi nasıl yapacağını bilen bilinçli bir öznenin varlığı şarttır. Bu özne komünist Manifestoyla ilan edildiği şekliyle proletaryadır. Kendisini egemen sınıf olarak örgütlemek suretiyle tüm insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirebileceğinin bilincine varmış bir proletarya olmadan çürüyen sistemin ne kendiliğinden yıkılması mümkündür ne de dönüşmesi. Egemen sınıf bir biçimde kendisini yeniden yapılandıracak bir imkanı bulur. Zaten kapitalizmin kendisini yeniden üretme biçimi krizlerle yıkılanın yeniden ayaklarının üstüne dikilmesidir.

İşte böylesine bir yıkım anında onu yıkıldığı yerden süpürüp atacak bir güç ortaya çıkınca sosyal devrime ilerleyecek olan bir siyasal

devrim başlamış demektir. Böyle bilinçli bir proletaryanın siyaset sahnesinde yer alabilmesinin en belli başlı koşulunu, proletaryanın en bilinçli kesimlerinin örgütlenmesi olarak Komünist Partisinin varlığı oluşturur. Dünya burjuvazisinin ideolojik hegemonyasının kırılmaya başladığı bu günlerin hegemonyanın tam bir kopuşuna ilerletilebilmesi işçi sınıfının komünist partisinin siyaset sahnesindeki yerini almasıyla mümkün olabilir.

Neoliberalizmin bitişi, kapitalizmin kurtuluş için yeni yollar aradığı bu günler proletaryanın bir devrim hareketini başlatmasının kapısının aralandığı tarihsel bir evreye tekabül eder. Bunu layıkıyla değerlendirebilmeliyiz. Gelişen devrimci durumları layıkıyla değerlendiremeyen devrimcilerin yüz yüze geldikleri kader hep ağır bir karşı devrim dalgası olmuştur.

İnsanlığın önüne iki seçenek gelmiştir:
Ya sosyalizm
Ya da faşizan iktidarlar.

Bu kez tarihi oligarşi değil, proletarya yazacak!
Proletarya iktidara, oligarşi mezara!
Yaşasın sosyalizm!

Kapitalizm dünya çapında oluşturduğu ideolojik hegemonyasını adım adım kaybediyor. Ne var ki, bu kaybın tam bir kopuşa ve oradan da yeni bir dünyanın kuruluşuna ilerleyebilmesi kendiliğinden gerçekleşebilecek bir iş değildir. Bu değişim için neyi nasıl yapacağını bilen bilinçli bir öznenin varlığı şarttır. Bu özne, Komünist Manifestoyla ilan edildiği şekliyle proletaryadır. Kendisini egemen sınıf olarak örgütlemek suretiyle tüm insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirebileceğinin bilincine varmış bir proletarya olmadan çürüyen sistemin ne kendiliğinden yıkılması mümkündür ne de dönüşmesi. ...

İşte böylesine bir yıkım anında onu yıkıldığı yerden süpürüp atacak bir güç ortaya çıkınca sosyal devrime ilerleyecek olan bir siyasal devrim başlamış demektir. Böyle bilinçli bir proletaryanın siyaset sahnesinde yer alabilmesinin en belli başlı koşulunu, proletaryanın en bilinçli kesimlerinin örgütlenmesi olarak Komünist Partisinin varlığı oluşturur. Dünya burjuvazisinin ideolojik hegemonyasının kırılmaya başladığı bu günlerin hegemonyanın tam bir kopuşuna ilerletilebilmesi işçi sınıfının komünist partisinin siyaset sahnesindeki yerini almasıyla mümkün olabilir.